

УМЕТНОСТ МАХАГОНИЈА

(Опус Н° 1 : 1968 - 2000)

ДЕЛА Мирослава Лукића, у 25 књига

Књига је слична води, увек пробије пут (Руска изрека)

Уметност махагонија је, према речима Бориса Пилњака, уметност ствари које су преживеле своје мајсторе и сопственике.

Уметност махагонија је надживела све, господо, културу и литературу! Лажи, много лажи. Поколења и векове. Заблуде, пожаре и мржњу...Ратове и трагедије.

Уметност махагонија је надмоћна, надмоћнија од културе и цивилизације, и без речи уме да саопшти многе истине, горке и болне...

УМЕТНОСТ МАХАГОНИЈА - тај, позајмљени, општи, наслов, на најбољи и најсажетији могући начин означава суштину свега онога што је ушло у споменути Опус, у све оно што је, током првих педесетак година живота, написао творац тога Опуса.

Култура и цивилизација гутају једна другу.

Треба ли таксативно доказивати све то?

*

Шта значе, доиста, ове речи, што се објављују на првим страницама сваке од 25 књига Мирослава Лукића?

Као главни уредник и издавач, први сам у Србији у веома мучна времена схватио значај објављивања сабраних радова М. Лукића : схватио сам дубоки књижевни, културноисторијски, религиозно поетски значај и значење Лукићевог стварања у целини. Захваљујући тој околности било је и могуће усудити се и кренути у издавачки подвиг ове врсте. Штампачи, критичари, јавност не види шта им се догађа испред носа чином објављивања целине опуса М. Лукића, каква је то добит за српску културу и књижевност, али сваки човек, писмен, сваки књижевник који уме да мисли, који је својим делом доказао нешто више него што је причање прича или опевање душевних штимунга, сваки стваралац респективног формата, особито ако му је дело, као Лукићево, замашно и у квантитативном и квалитативном смислу, сваки ће поштен човек и поштен књижевник (нису примерци те ретке врсте сви изумрли), уронити у богату књижевну - уметничку ризницу М. Лукића, у готово непознату и необичну зону старобалканског наслеђа, у унутрашњу географију, духовни и симболични, субјективни земљопис североистока Србије, Дунава и Црног мора, и колевке староевропске културе, мита, из чије се огромности овај, пре свега песник, и писац, већ деценијама упорно, стрпљиво и мајсторски пробија ка врховном и највишем, ка нечем универзалном - задатку уметности будућности : помирењу Старе и Нове Европе...

VII FINIS OPERIS

(*Есеји. Дневници. Поетика.*
Крај епохе Хокус - покуса)

26. Музеј Немогућег Ратара

27. *Усамљено дрво*, I

књига двадесет и седма

уредник
Александар Лукић

Мирослав
ЛУКИЋ

**УСАМЉЕНО
ДРВО, I**

*Улаз у Лавиринт. Белешке
Поетика. Излаз*

Мобаров институт
ЗАВЕТИНЕ

Copyright © 2002. by Miroslav Luki}
Copyright © za Jugoslaviju ZAVETINE Plus ultra

Ова публикација у целини или у деловима не сме се умножавати,
прештамповати или преносити у било којој форми или било којим средством
без дозволе аутора или издавача, нити може бити на било који други начин
или било којим другим средством дистрибуирана или умножавана без
одобрења издавача. Сва права за објављивање ове књиге задржавају аутор и
издавач, према одредбама Закона о ауторским правима.

W E B - S I T E
W.W.W. ZAVETINE. COM

E - M A I L
ZAVETINE@VERAT. NET

САДРЖАЈ

УМЕТНОСТ МАХАГОНИЈА

(Опус Н° 1 : 1968 - 2000)	7
Увод	9
МИТ И МЕТАФОРА	23
"ПОМ"	
(Увод у једну од битних метафора Опуса Н° 1)	47
1 Посмртна свадба	48
2 Делимично објашњење	49
3 Књига Улаза и Излаза	49
4 Помоћ из неочекиваног правца :	
узгајање свилених буба	51
5 ОТВАРАЊЕ ВРАТА. МИТА (и метафора)	54
НОВИ РАСПОРЕД	57
ДУША , РЕД И МИТ.	
БЕЗДУШНОСТ, НЕРЕД, ИСТОРИЈА	
(Прекњижавање. Увод)	59
КЊИГА СИТНОГ ИНВЕНТАРА	
(Кључ)	67

Инвентарни број	67
СУКЦЕСИВНИ ПРЕВОДИ	99
1	
* КОШ , БЕЗ ДНА	101
2	
** МЕСЕЧИНА	123
3	
***Крај миленијума	126
4	
ВИРТУЕЛНА БЕЛЕЖНИЦА. Наставак	138

Шуморење Усамљеног дрвета

(Књижевна судбина : мит и метафора. Неколико неопходних напомена)	145
<i>Концепт излагања новинарима на промоцији романа ТРГОВЦИ СВЕТЛОШЋУ, у редакцији VERZApressa, 4. фебруара 1999. године</i>	148
Post Scriptum	
.....151	
НАПОМЕНА УЗ ОВО ИЗДАЊЕ	162

УМЕТНОСТ МАХАГОНИЈА
(Опус Н° 1 : 1968 - 2000)

Увод

Шкловски је знао да ствари с временана време дижу устанак.

У то сам се уверио, током минулог рата, обилазећи пропале звишке бачије, салаше, колибе, засеоке, изворчиће са водом зеленом, бучину, шумске поточиће са раковима и пастрмкама...

Прочитао сам одавно две књиге Розанова : ОСАМЉЕНОСТИ и ОПАЛО ЛИШЋЕ.

Оне представљају потпуно нов жанр, потпун преокрет. Таквих књига нема у српској литератури. Нити ће их бити у догледно време...

Гледао сам оно што је остало од некадашњих пастирских станова, "држава", салаша у карпатском делу Србије са ужасом; мој старији син је те развалине и остатке снимао кодак апаратом. Могао сам касније да гледам фотографије у боји и да се још више ужасавам над пропашћу патријархалне културе.

Те фотографије су дизале устанак у мени.

Јесам потомак оног правог дела српског народа, сељака, не и носталгичар.

Размишљао сам о свим тим стварима и поново их стварао у себи - ноћу, спрам месечине - подвлачио сам *своју црту месечеве линије...*

Розанов је увео у књижевност **нове...** Шкловски вели иронично : **кухињске теме**. (" *Моја кухињска књига прихода и расхода вреди исто колико и писма Тургењева Полини Виардо. То је друкчије, али је иста таква осовина света и, у суштини, иста таква поезија.*

Колико напора! чуварности! страха да се не прекорачи 'црта' ! и задовољства кад се 'пред први' види да се саставио крај с крајем" - ОПАЛО ЛИШЋЕ, стр. 182) .

Тзв. публика чита "лакше ствари", кримиће, љубиће, узбудљиве фељтоне, а Розанова избегава као гњиду.

Уосталом, Розанов је и сам једном приликом признао да у њему има нешто невидљиво и одвратно, да у њему има ужасно много

од гњиде која се мигољи око корена косе. Гњида је, уствари, за Розанова материјал за обраду.

Да ли сте икад помислили о томе колико је гњида било на свету у последњих хиљаду година?

Или у последња два века?

Или од 1900. до 1999. године?

Зашто је Розанов увео кухињске књиге прихода и расхода и гњиде у књижевност?

Да ли сте помислили, читајући неку збирку песама или историјску књигу, колико има гњида међу песницима и историчарима?

Међу политичарима, родољупцима и професорима универзитета, научницима и новинарима?

Међу блиским, најближим?

Ја сам потражио одговор за себе, али ви га морате пронаћи сами за себе.

Розанов је нашао тему, читав низ тема, како вели Шкловски - тема свакидашњице и породице. И Розанов је увео у своје књиге - не зато што је био нарочит човек, мада је био генијалан, тј. нарочит - како вели Шкловски. Увео је заиста нове теме, и то је била очекивана реакција на законе дијалектичког самостварања нових форми и коришћења нових материјала, који су оставили праву пустош после смрти форми.

Напор Розанова био је шири од протеста једног Љескова - ствари које су га окруживале затражиле су ореол. Розанов им је дао ореол и славу...

Постоји један велики, моћни, истинољубиви и свакакав други српски језик, одбачени, китњасти језик малограђанштине и готована. Он се пробијао у понеком осредњем роману српских писаца претходних генерација.

СЕОБЕ су написане једним полузаборављеним језиком.

Мој роман ЛИТУРГИЈА написан је друкчијим језиком од СЕОБА, и од свих других српских романа вредних спомена.

Језиком немих ствари које су се подигле на устанак.

Бубашвабе беже од светлости : оне послују у мраку.

Писци нису бубашвабе, иако се већина понаша баш тако.

Песници, романописци, есејисти.

Главни јунак мога романа ЛИТУРГИЈА, један од доминатних, писар старински, зове се , нимало случајно, Павле , као и један од апостола, који је имао генијални дар сабирања, синтезе.

Хришћанство је за њега било као формула за подизање цене подземних култова свих врста, Озирисов, велике Мајке, Митрин и за њихово сабирање...

Пошто није било електричног осветљења, седео сам у мраку окружен многим књигама, нећу рећи хиљадама, али окружен приличним бројем, од најстаријег познатог Епа о Гилгамешу до Пастернаковог ДОКТОРА ЖИВАГА, и пошто је било пролеће, прозор и врата су често били отворени; бубашвабе су измилеле из својих рупа и милеле по поду, по књигама; шушкетале.

Могоа сам да их видим захваљујући месечини. Не баш најјасније, као и стотине и стотине књига које су објављене последњих деценија...Нисам имао жељу да их прелиставам, нити читам ; уосталом, зашто бих губио време на нечему у чему је превладала ништавност, јадиковка над самим собом, над нечим што је унесређено својим рђавим осећањима?

Гадим се гета душе! Сетите се коме су све давали награду за НИН -ов роман године у последњих тридесетак година! Ако је нешто лоше, или добро само за једну сезону, све је узалуд!

Велики писци, нови писци! Нестали су преко ноћи само је спомен остао. Ничега нема новог; све битно је већ било пронађено да би се могло приступити озбиљном раду и стварању још у античком свету, пре свега метод и честитост у сазнавању. Све то је било пронађено пре више од две хиљаде година! Ново је , у ствари, начин подношења навике и духовне лењости. Безмало две хиљаде година рад античког света сатиру препредени, скривени, невидљиви, крвожедни вампири...

Не исповедам се, али морам да кажем да је роман ЛИТУРГИЈА прошао кроз толико верзија колико многи писци, и код нас, и у свету, не напишу читавог живота; и сви су ти напори наизглед били узалудни до часа, до дана или ноћи, када сам осетио и схватио да је рад античког света био предрадња, да је тек, са гранитном самосвешћу, ударао управо темељ за рад од хиљада и хиљада година...

Целокупан смисао античког света није био узалудан!

Ниче је то схватио врло добро.

"Чему Грци?Чему Римљани?" Тако се питао.

Тако се и данас многи питају. И апостоли и робови новог средњевековља.

"Све претпоставке за образовану културу, сви научни методи били су већ тада, била је устоличена и та велика, неупоредива

умешност доброг читања - претпоставка културне традиције и јединства науке"...

*

Развалине салаша, колиба, засеока у карпатском делу Србије; рушевине управо минулог, али и многих других претходних ратова; све сам то видео тако јасно, идући као по пругама на небу, трагом месечеве линије...Пустош Галапагоса!

Гледао сам у небо, у звезде и Месец, у висину, и мој живот је постајао тврђи, хладноћа се повећавала, одговорност се повећавала. *Висока култура може да почива само на широком тлу, јер она за претпоставку има снажно и здраво консолидовану осредњост. Занат, трговина, земљорадња, наука, највећи део уметности, (...) слаже се сасвим само са осредњошћу у могућностима и жељама; такво нешто било би неумесно међу изузецима, наиме одговарајући инстинкт супроставља се колико анархизму толико аристократизму. Бити јавно користан, точак, функција, о томе одлучује природна склоност : не друштво, већ врста среће за коју је највећи број способан прави од њих интелигентне машине. За средњака бити осредњи је срећа. Мајсторство у једном подручју, специјалност, природни инстинкт. Било би савршено недостојно дубоког духа да у осредњости по себи види већ неки приговор. Сама она је прва нужност за постојање изузетака : висока култура је условљена њоме...*(Ниче, АНТИХРИСТ, Београд , 1980 ; стр. 79).

У српској култури и књижевности има много средњака и средњаштва - никада не треба подцењивати њихове предности...

Социјализам је искварио неколико генерација; многи су помрли не схвативши ту једноставну и страшну истину...

Лицемерје и бескрупулозност су ужасне ствари; почивају на стубовима двехиљадугодишње културе лажи.

Књижевна критика је огрезла у свему томе.

Политика је огрезла у томе, јер је болесна од свога недостатка храбрости.

Читав XX век је већ иза нас, али иза нас су и осталих двадесет векова, и тридесет векова; ако је већ Ниче смогао снаге да јеванђеља чита као документ о разбујалој корупцији унутар прве хришћанске заједнице; зашто и ми не покушамо да читамо, рецимо, тако књижевна дела настала у XX веку, овде, у Европи и у свету?

Треба свуда раскринкавати високо мајсторство у психолошкој покварености, значи већину књига пуке литературе!

Стално сусрећем људе са убеђењима, јачим или слабијим : они не знају да су у властитим тамницама. Они не гледају довољно далеко и не гледају испод себе. Саживели су се толики са лажима, толики да им се не зна броја : они неће да виде нешто што се види и не желе да виде нешто таквим каквим се види. Лажу сами себе, па друге. Лажу пред сведоцима и без сведока. Умреће у лажима...

Лаж води право у смрт.

*

НАЈДУХОВНИЈИ. И ДРУГИ. Оне први као да су нестали, не видим их, или их све мање виђам међу песницима, писцима. Оних других има доста, можда више него што треба?

"Најдуховнији људи, као најснажнији, налазе своју срећу тамо где би други нашли њихову пропаст : у лавиринту, у окрутности према себи и другоме, у покушају ; њихово задовољство је самосавлађивање : код њих је аскетизам њихова природа, потреба, инстинкт. За њих је тежак задатак привилегија; играти под бременом које друге гуши, окрепа...Сазнање - облик аскетизма. - Они су најчаснија врста људи : то не искључује да су најведрији, најљубазнији. Владају не зато што хоће, већ што јесу ; није им дато да буду други. - Други : то су стражари права, заштитници поретка и безбедности, то су отмени ратници, то је пре свега краљ као највиша формула ратника, судија и одржавалац закона. Други су извршни орган најдуховнијих, најближи њима, који на себе узимају све грубо у раду владања - њихови пратиоци, њихова десна рука, најбољи ученици њихови..." (Ниче, исто; стр. 78 - 79).

*

Најдуховнији су побегли од светлости, чим их све ређе виђам. ДРУГИ нема шта да ми кажу.

Кад не могу да их избегнем и када морам да их саслушам, чини ми се да говоре као мртви.

Не : мртви су много одређенији и јаснији.

А ствари, које су надживеле своје власнике и сопственике, десет пута говоре јасније.

Волим када ми диктирају у перо, и све чешће то бива по месечини : тако теку две паралелне линије, оног што се пише и сенке месечеве.

Чак и не треба да ми диктирају : довољан је шапат, шушкетав као ход бубашваба. Не јурим их, не палим светлост да их отерам, очекујући да донесу неку од вести о својим суседима, оним најдуховнијима.

Али само је једна бубашваба шушкетаво изустила познати Пиндаров стих :

Ни по земљи ни по води нећеш наћи пут који води Хиперборејцима...

Била је крупна и сјајна, највећа бубашваба коју икада видех. Једна од оних што је живела у ко зна каквим пукотинама, не међу модерним врлинама и другим јужним ветровима.

Месећ је неочекивано пробио тамне тешке небеске драперије и обасјао својом светлошћу све докле је поглед допирао; и месечина је покуљала кроз отворен прозор и врата као пљусак мириса расцветаних бокора јасмина; бубашваба је полако нестала у пукотини из које је измилела; сетио сам се да је већ Пиндар знао да **Хиперборејци живе с оне стране севера, леда, смрти; и пошао сам за месечевим сенкама и линијама, меким и пригушеним као сјај махагонија**. Одлазим коначно од модерности од које су се многи разболели, од гњилог мира, кукавичких компромиса, од све врле нечистоте модерног Да и Не, пут **уметности махагонија**.

Одлазим да саслушам све ствари које су надживеле своје власнике и сопственике, да запатмим сваку реч, и пошто је обиље, напрезање и прибирање снага већ било иза мене, ја сам напредовао стрпљиво и лако, месечевом линијом, тамо : где је наш живот, наша срећа...

Осврнуо сам се неколико пута и учинило ми се да том месечевом линијом гази још неколико прилика, али били су далеко иза да би им могао разазнати лица.

На једној окуци чуо се узвик, нагло, као ћукање ћука :

- Погледај се у лице. Погледајте се у лице! Ви сте Хиперборејци - сувише сте по страни живели !

*

Све оно што сам написао до 17. године, па и писма, ако су сачувана, не треба објављивати, без мога одобрења.

Од 1968. године, када сам почео да објављујем, па до данас, написао сам много више него што сам објавио. До данас : до лета 2000. године, када сам напунио 49. и ушао у 50. годину.

Почео сам да пишем врло рано, још у основној школи. У првом и другом разреду гимназије написао сам два романа : ПРОКЛЕТА КУЋА, и један о рату у Вијетнаму. Рукопис тога другог романа сам изгубио, као и збирку песама ПОКИСЛО ЦВЕЋЕ. Можда су понеке песме из те збирке сачували у преписима мојих пријатељи из тога времена?

Не желим да се ти стихови, без мога одобрења објављују, чак ни после моје смрти...

Јула и августа месеца био сам сам у најтачнијем значењу те речи ; највећи део тога суморног лета проводио сам у Библиотеци, оној у којој иначе радим годинама; понекад бих у њој и заспао, уморивши се од напора. Припремао сам своја Дела за штампу, јер је почетком минулог, загонетног и апсурдног пролећа т о било сазрело у мени, тј. **Опус Н° 1 : 1968 - 2000.**

Живео сам у најдубљој беди, заједно са својим синовима; нисам потписао уговоре за објављивање неких мојих књига, што сам очекивао; нисам добио никакве хонораре; практично преживљавали смо захваљујући више него скромној, да не кажем бедној уштеђевини. Наравно, стотине хиљада људи је живело исто или горе. Цех погрешнеполитике се плаћао свуда, у Београду и на Косову, у Звизду и широм Србије. Зато што се у Србији није појавила права Алтернатива, све је деловало више него апатично и безнадно. Нисам читао новине; повраћало ми се од дневних новина, када би понекад купио неке. Вести су биле огавне; културне рубрике су и даље биле пуне потемкинових села...

Припремао сам свој Опус за штампу, јер чекати да то неко други уради, у тренутку када је тешко објавити и свешчицу стихова, било би сумануто.

Издавачи, који су имали пара, објављивали су сабрана или изабрана дела, углавном мртвих и небитних, иако још живих остарелих и излапелих корисних или због нечег другог заслужних писаца.

**Ја, признајем, ни у чему нисам заслужан!
Никада то нећу ни бити.**

За мога досадашњега живота, моја дела нису објављивали : Завод за уџбенике и наставна средства, СКЗ, Просвета, МС... да не

набрајам даље. Имам драгоцену искуства са свима и све их сматрам - израбованим и мртвим!

Наравно, немам илузија ни о многим тзв. приватним издавачима.

Нико међу њима нема - две ствари без којих се издавачки посао може радити компетентно - солидан капитал и одважну предузимљивост јачу од страсти!

Државни издавачи су на ивици пропадања, приватни су изневерили очекивања.

Кад је већ тако, писцу који има Опус иза себе, преостаје не лаж, већ Истина : Светли **Мобаров Институт пишчевих издања**.

Ако је Црњански могао научити обућарски занат у Енглеској, у тренутку када је био дипломата, и избеглица, али и писац који је већ имао иза себе објављена Сабрана дела, зашто да један српски писац у невољи у својој рођеној земљи не научи занат графичара и књиговесца, данас?

Громогласно је најављено објављивање Сабраних дела једног од најзначајнијих српских песника друге половине XX века Миодрага Павловића још прошле године, а на прошлом Сајму књига, могли смо да видимо само макете тих сабраних дела, и тек почетком ове године познату Антологију српског песништва...

У ствари, то је неочекивана подвала. То нису Сабрана дела, већ Одабрана или Дела у избору аутора.

Рат је био страхан, али и период пре рата није био нешто чему би иједан бистар човек певао похвалу.

Рат ме је суочио са многим стварима, и та суочења су довела до извесног прелома : *до коначног ослобађања од многих лажи, привида и илузија*.

*

Дао сам сагласност, да објављивање мога **ОПУСА Н°1** или **УМЕТНОСТИ МАХАГОНИЈА**, отпочне, почетком 2000. године, обелодањивањем неколико књига мојих рукописа...

*

ТРИДЕСЕТОГОДИШЊИЦА мога књижевног рада обележена је скромно : објављивањем две моје књиге - библиофилских издања : ВРАТА ЗВИЖДА (стихови) и РЕЛИГИЈА ПОЕЗИЈЕ (есеји).

30. јуна 1999. године, напунио сам 48. година и ушао у четрдесет девету.

Црњански је 1943. године имао онолико година колико ја имам, сада.

Био је избеглица, у туђини. Усамљено дрво...Усамљено дрво човек може бити и у отаџбини, у Београду, или у унутрашњости Балкана.

Црњански спада у ред оних српских писаца који су доживели за живота, да виде обелодањена своја сабрана дела.

Први пут, 1930. године. Сабрана Дела Црњанског објављена су у две књиге.

Црњански је имао 37 година. То издање не поседујем; нисам га видео.

Други пут је Црњански објавио Сабрана дела, када је већ био старац, у 73. години (1966; удружени издавачи : Просвета, Матица Српска, Младост и Свјетлост, Београд, Нови Сад, Загреб и Сарајево ; приредили су их Р. Његуш и С. Раичковић). То издање сам набавио давно, тј. као младић...

Све чешће бацам дуге погледе уназад : скоро пола века је иза мене.

Мој старији син, Димитрије, постао је пунолетан, минулог пролећа, млађи Иван, ушао је у четрнаесту.

Обојица су ме, растом, хвала Богу, надрасли.

Расту без мајке. Живот их није мазио, као - извините - ни мене.

Већ четрнаест година ми не живимо као остали свет - ако смо, уопште, икада, тако и живели!

Многе ствари нам нису ишле на руку; па упркос томе, упркос обавезама и старању око одрастања два мушка детета, о којима сам бринем, ја сам се приближио заокружењу УМЕТНОСТИ МАХАГОНИЈА, што ми се сада чини као чудо.

Како је то било могуће, упркос судбини и животу какву смо имали?

Деценијама сам био окружен хиљадама књига и тишином библиотеке : дословно!

Био сам прави лажни библиотекар, писац који је годинама одбијао да то буде!

Сад, више, то, не може да се крије!

Та чињеница, да већ више од двадесет година, радим као библиотекар, била је друга срећна околност, које дуго нисам био свестан, или она спора правда којом је Бог омогућио моју судбину као писца.

А прва срећна околност, да не заобилазим као киша око Крагујевца, била је : да нисам имао среће са српским издавачима од почетка свога рада. То је можда била права и једина срећа којом ме је даривао Бог!

Када би ми данас неко понудио да напишем мемоаре или само аутобиографију, мислим да бих то одбио без колебања!

Не бих могао да напишем, јер све што би морало неизбежно ући у причу о једном животу, углавном већ припада бесмислу, неред и миту...

На Балкану је мит нешто омиљено, као месо на жару, ђулбастија или љута ракија : нешто од чега се живи и мре.

Да ли би било тачно, ако бих написао : Да сам се читавог живота рвао са митом?

Можда.

Мит је вечна форма - не знам ни једног човека који је успео да га савлада.

Шта се од мита може узети, присвојити, проследити и оставити будућим нараштајима?

МЕТАФОРА!

Метафорама се може успешније, један писац, носити са громадношћу мита, не и победити; јер, када би то метафоре и успеле, уништиле би мит. И чиме би се онда књижевност и још више мегаломанија храниле?

Ако има и једна ствар, у мојој биографији, вредна памћења, онда је то свакако метафора, понека успела метафора.

О свему осталом, нема баш много тога да се прича.

Рођен сам у североисточној Србији, крају који је све од средине XX века био напросто одсечен од света, до изградње железничке пруге ПОЖАРЕВАЦ - КУЧЕВО. (Касније је, шездесетих година, дограђена, настављена до Зајечара.)

Северац сам, дакле, можда, Хиперборејац?

Планинац са Карпата - планине бола, са Балкана или Хема, сина бога Северног Ветра Бореје, најјачег од свих ветрова и персонификације трачке планине.

Одрастао сам између Дунава и Пека - на обалама десне притоке Дунава Пека, чији су севернохомулски сливови веома богати рудама бакра, гвожђа, олова, пирита, злата, сребра, волфрама и угља, уранијума, и чији етимолошки назив (према неким најновијим истраживањима) потиче од речи пеко - шишати, односно испирати овчије, златно руно.

Живот је, у тим најранијим годинама мога детињства и дечаштва, био концентрисан око Лакомице, ливаде од хектар и по и салаша на Пеку, на који сам провео многе дане.

Ту је било и речно острво, ада, наше острво, обрасло непрегледном ракитом, и велика плажа са финим и ситним златастим песком, које се после купања лепи за тело како кукурузно брашно за рибе . Острво је настало много година пре мога рођења; можда оне године када су суседи Власи, дигли водојажу на Пеку стотинак метара узводно од имања мојих предака? Испод тога јаза беху дубоки, рибовити вирови...

Пек је спролећа, кад надође, доносио читава брда златног песка. Од тога песка временом се формирало наше острво. Око острва је био велики прекрасан спруд са крупнијим шљунком. Тај шљунак су мештани користили, наравно уз одобрење власника, за зидање кућа и других зграда.

То је био нелицрпни мајдан, звали су га између себе : МАЈДАН ПУДИНО (мајдан који припада Пудинима или Пудилима, како су у Звижду називали моје претке).

Златно Руно ми је било дато још док сам био дечак!

Пре Другог светског рата, мој покојни деда Станко Лукић (1893 - 1955), вршњак Црњанског (узгред буди речено), успео је да стекне око 12 хектара земљишног поседа. После његове смрти, дошло је до деобе и распада породице...

Мом оцу је припала трећина земљишног поседа са кућом.

У нашој кући је у то време било само неколико великих дуката

са ликом царице Марије Терезије - део мираза, који је моја мајка донела од својих, од Банкера, много имућнијих. Тим дукатима је мајка откупила, од наших најближих крвних сродника (када су се преселили на друго место), њихову авлију, која је била између наше старе и Друге авлије. На тој купљеној авлији мој отац је сазидео велику кућу седамдесетих...

Читавог живота смо живели у оскудици. Да смо овчијим руном испирали сав онај златни шљунак који је годинама доносио Пек на спрудове између наших ливада, живот би био другачији... подношљивији, данас.

Зато што нисам ишчупао своје корење, треба да захвалим МАЈДАНУ ПУДИНО, највероватније.

Да бих га могао схватити, разумети боље, досуђен ми је друкчији животни и стваралачки пут, и од многих писаца моје генерације, али и од Црњанског.

Прекасно сам открио све изазове ономастике балканских и српских простора, и лексикографије - чини ми се, али изгледа да је и то било део судбине.

Да би је човек и песник испунио, не може се све одједном...

Постоји мит о Црњанском као великом песнику.

Прецењен је, и то прецењивање, као и много шта друго, припада миту!

Написати само две танушне књиге песама, а проживети више од осамдесетак година, то је штета, најблаже речено.

Исто се може рећи и за Милана Ракића.

Црњански је, и као писац, и као човек, имао више среће од мене. Упркос свему.

Црњански је био - оџаковић, позер, хвалисавац и човек који је знао много страних језика (можда чак и тринаест?); као дипломата, новинар и путник пропутовао је доста.

Тај - како је сам о себи писао - " син Дон Кихотов", студирао је у Бечу, Београду, Паризу, Берлину и Лондону. Превртао је прашне књиге, љубио жене, ишао по гробљима. Био је националиста, па интернационалиста. Био је срећан; упознао је све јаде наше, сав понос, сву срамоту нашу. Био је професор и новинар Политике, Времена. Уредник Књижевног југа, Дана, Путева, Идеја. Од 1935. радио је у дипломатској служби. За време Другог светског рата налазио се у Лондону и ту живео до повратка у Београд, септембра 1965. године.

Вратио се у Југославију и држава му је доделила стан и објавила му Сабрана дела...

Можда Црњански није имао избора?

Зашто је престао да пише поезију? Какве је уступке учинио властима у земљи у коју се вратио, због уступака који су учињени њему као писцу?...

Мени се пружила јединствена прилика пролећа 1969. године, када сам на југословенском књижевном конкурс за поезију Фонда младих талената и редакције БОРБЕ, освојио прво место, да идем у Америку, да на једном од тамошњих универзитета студирам журналистику. Нисам отишао, јер нисам знао енглески језик. У основној и средњој школи учио сам руски и латински. Стипендију сам потрошио у Београду.

Дипломирао сам на београдском Филолошком факултету на катедри упоредних књижевности.

Добио сам прво радно место професора (неколико месеци по повратку са одслужења војног рока), у Грађевинском школском центру, у Хајдук Станковој, у Београду, где је помоћник директора Школе била професорка географије, Г - ља Црњански, рођака Милоша Црњанског...

Крајем летњег семестра 1973 / 74. године, Црњански је био гост студената четврте године југословенских и опште књижевности у Београду (популарна Једанаестица).

Прихватио је позив и дошао, иако је већ имао 81 годину, али под условом да питања која занимају аудиторијум - студенте буду написана, унапред срочена.

Саставио сам око стотинак питања, потписао их и предао их професору М. Бандићу.

Једанаестица је била пуна студената, али и млађих писаца.

Црњански је одговорио, опширно, само на неколико питања, дипломатски избегавајући одговоре на туце "шкакљивих", и увек је користио формулацију "Тај који пита...", етц.

Међу оним многобројним питањима на које није одговорио, било је и ово:

Зашто је две своје књиге у оквиру САБРАНИХ ДЕЛА из 1966. године назвао КОД ХИПЕРБОРЕЈАЦА? Ко су Хиперборејци?

МИТ И МЕТАФОРА

Лавиринт је огроман у свакој души, у нама, архетипови, мит; митологија је један од темељних система менталног света, човековог несвесног.

Мит је одувек постојао у нама; Јунгу понајвише треба да будемо захвални, што је постало могуће, захваљујући његовим истраживањима, дотаћи оно што је човеку често измицало. Мит и митологија су вековима измицали, иако су били на дохват руке. Мит никада није имао везе са локалним истинама, а метафора је као део мита увек стремила општијим и универзалнијим хоризонтима. Метафора је један од путева у човеково несвесно, један од начина овидљавања несвесног у човеку. Стварност је вишедимензионална, петодимензионална, а не црно - бела, и метафора може помоћи, може отворити новије могућности за целовитије сагледавање стварности.

Творци митова Прве Европе били су ближе митолошким рудницима, док су уметницима Треће Европе, али не само њима, водичи метафоре, велика метафора или Закон ЗЛАТНОГ ПРЕСЕКА.

Црњански ХИПЕРБРОЈЕЦИ су више Црњансково рушење и обнављање мита о појединцима и народима који живе на крајњем северу Друге и почетка Треће Европе, и немају много везе са стварним и заборављеним становницима Хипербореје, прецима Аполона и Диониса... Међутим, можда је Црњански наслућивао истину о постојању правих Хиперборејаца баш на крајњем северу Европе, доживљујући снажно ТИШИНУ?

Сигурно је да је наслов две његове већ спомињане књиге недовољно адекватан, али су оне изванредно писане.

1

Књигу о правим Хиперборејцима, вероватно ће написати неко други; и том другом може бити од велике користи, верујем, књига

Антоније Шокљев, Иван Шокљев

БОГОВИ ОЛИМПА ИЗ СРБИЈЕ : називи Паноније корени духовне културе Европе (ИП "Наука", Београд, 1998, 186 стр. ; илустр. ; 24).

Књига се бави разматрањем : а) праисторије Балканског полуострва, б) митологијом, античком, в) Хипербојејцима.

Рецензенти књиге су Проф. др. Милоје Ракчевић и проф. др. Ђуро Коруга.

Ракчевић је високо оценио књигу:

"Правилно схвативши Срејовићеву максиму, према којој се свака "прошлост прелива у садашњост и преноси у будућност", аутори су нам, као на длану, предочили један од видова манифестације универзалног кода у подручју људског језика и говора : имена и називи које употребљавају данашњи народи Балкана, неминовно садрже у себи утицаје језика и говора свих прошлих и прошавших, њима претходећих народа... Попут мутације гена, "мутирао" је и људски језик и говор, али увек тако да се наслеђе утицаја препозна, и да се у бићу новог језика увиђа шта јесте и шта није сродно са претходећим. Да то тако може, и да тако јесте, показали су, у овој изванредној мултидисциплинарној и интердисциплинарној студији, двојица уважених аутора" (клапна књиге).

Исти аутори су објавили заједничко дело :

ПЕЛАШКА ГЛОСОЛОГИЈА : КА АРХЕТИПСКОЈ СВЕСТИ И КОЛЕКТИВНО НЕСВЕСНОМ (у ЕСПД "Свест", Београд, 1996 - преведено на енглески 1997).

Антоније Шокљев одбранио је докторску дисертацију, у Београду :

ПОВРЕДЕ У ХОМЕРОВОЈ ИЛИЈАДИ (није наведено које године!).

Књига Шокљева садржи предговор аутора и текст Милића од Мачве *Хипербореји или Севери Србије*; географске карактеристике Балкана; археолошка налазишта праисторијских култура Балкана; историјску реконструкцију палеобалканских и егејских популација; Хиперборејци (Северци) - Дануни (Подунавци) и њихови савременици; велике сеобе на Балкану у бронзано - гвоздено доба ; палеоглосију

Балкана; ономастику српских простора; реконструкцију античког митолошког система Балкана на основу панонских хидронима из митолошких садржаја; олимпијски Пантеон у Панонији; Хераклова путовања Дунавом; еволуција палеоглосије Балкана; историјски развој грчког језика; абстракт; литературу; списак прилога; поговор; речник и индекс (регистар имена, географских и етничких појмова)...

2

Прва књига КОД ХИПЕРБОРЕЈАЦА, почиње упозорењем евентуалном читаоцу:

"Сва лица поменута у овој књизи живе, или су живела, у стварности.

У овој књизи, међутим, сва њихова имена, карактери, дела, и речи, претворени су у литерарне креације које немају везе ни са једним лицем у стварности, него представљају иреалне фикције према пишчевој потреби за причу о прошлости" (стр. 8, 1966).

Прва књига КОД ХИПЕРБОРЕЈАЦА садржи 28 текстова : *Римски ноћи и дани, Чупави коњи на Исланду, Шпицберген и Левањевски*, и тд.

Друга садржи 19 текстова : *Бели медвед се буди, Ибзен у телефону, У посети код Пјотра Великог...* и тд.

Уврстио сам у антологију НЕСЕБИЧАН МУЗЕЈ (Заветине, Београд, 1999), оно једино што сам могао, када је реч о Црњансковим стиховима и песмама. Међутим, на првом месту мога избора нису стихови, већ одломак из Црњансковог текста *Зашто је Кјеркекор прекинуо веридбу...*

У том одломку постоји одговор на питање које је Црњанском било постављено давно и на које он није одговорио. Ко су Црњански Хиперборејци?

*

У разговору који води са једном Албанком, Црњански вели да су интелектуалне амбиције Кјеркегора, прави разлог прекида веридбе са Регином, која му се, *"једног дана, просто, учинила глупуша. Буржујка. А то је и била.*

То онда изазива смејурију осталих, у друштву, и тако су, после, не само Кјеркегор, него и сви други моји Хиперборејци, постали, у мом друштву у Риму, смејурија..."

Црњански је, у таквим тренуцима, како пише, да би прекинуо препирку, *"обично, понављао, како су сви писци о поларним пределима приметили да моржи, фоке, морске краве, у тим пределима, сви, имају зачуђен поглед кад угледају човека. То се приметило и код белог, огромног, поларног медведа. Кад се са човеком сусретне, он га зачуђено погледа..."*

Црњански је био фасциниран лепотом крајњег севера Европе, тишином.

"...Учини ми се, да бих у Риму могао да закорачим, преко пута глечера, из тог залива, на острвце, у море, у које се, скоро непомично, слива, широка, ледена река глечера, која се бели, а силази у море, које има боју, испрва, као мастило, а после, као аметист. Тундра, ту, под ногама, личи на ћилим дивних, црвених и жутих, детелина.

Где год се јави поларна маховина пуна је ситних цветова..."

И овај фрагмент:

"...тишина, која настаје, после сваког сурвавања огромних, смрзнутих, глечера, кад стигну у море и сруше се у њега.

За тренут, страшни водоскоци скачу у висину из мора. Затим се читав облак ледене прашине витла, над дубином обала. Затим све то пада и стишава се у води, као потонула, ледена брда.

Настаје потпуна тишина. Велика тишина.

Та тишина је, онда, божански доживљај, у тим и иначе великим тишинама. Све постаје непомично, цео свет се стишава..."

Да ли, после овога, треба много доказивати да Црњански Хиперборејци нису оно што су Хиперборејци доиста били у праисторији и у предању?

Црњанскова Хипербореја је Спицберген, Исланд, поларни предели; његови Хиперборејци су Кјеркегор, Микеланђело, Тасо, Ибзен, Вергилије, етц.

У есеју *ЕУРИПИДОВЕ ЛАТОМИЈЕ* (прва књига **КОД ХИПЕРБОРЕЈАЦА**, стр. 149. и даље), Црњански најдубље понире у историју и праисторију. Он разговара са својом супругом и прича јој, у Сиракузи, о Периклу, о античкој Атини, а његова му жена, како сам пише, каже да јој *"понавља, оно што су му на разним универзитетима по Европи, рекли"*.

Г - ђа Црњански је била дубоко у праву!

Црњански о правим Хиперборејцима није много знао, можда га то и није занимало?

Према томе, реч је о једној Црњанској поетској метафори.

Црњански је, између осталог, створио две важне метафоре : СЕОБЕ и ХИПЕРБОРЕЈЦЕ.

Сеобе су миграције, историјска категорија; чињеница, па ако хоћете и белег, који се дубоко утиснуо у историјско памћење српског народа. Од тог историјског појма, као и од конкретних мемоара С. Пишчевића, Црњански је успео да створи поетску метафору, по којој ће, као писац и песник, најдуже бити памћен .

Црњански је у СЕОБАМА заблистао и као песник, приповедач и есејиста.

Црњански је имао моћ стварања, креације, ванредну имагинацију. Његова свест је имагинативна.

"У имагинативној свести не изгледа као да објекти стижу до нас својим властитим ногама, већ смо ми ти који их производимо. Довољно је да смо за то расположени, па да из најцрњег ништавила извучемо ждребе кентаура и да га, у једном нестварном пролећном дану, док му реп и грива вијоре на ветру, потерамо у галоп преко смарагдних поља за белим неухватљивим нимфама. Имагинацијом стварамо и поништавамо објекте, састављамо их и растављамо. Будући да садржаји свести не могу доћи из спољашњег света - како планински масив може ући у мене ? - мораће да изроне из дубина субјективног..." (Хосе Ортега и Гасет, Посматрач , Clio, Београд, 1998, стр. 130).

3

Метафора је - зна Ортега - суштинско средство поимања (исто, стр. 117).

Шпански писац је понајбоље и најсажетије изразио смисао и важност метафоре.

"...кад би се наш цео целцијати свет састојао од плавих предмета и плаветнило се пружало унедоглед, најтеже би нам било да имамо јасну свест о плаветнилу. Као што пас лакше нањуши комад меса који се њише, јер тад ствара облачић мириса у ваздуху, тако и опажај и мисао брже лови променљиво од постојаног. Људи који живе покрај водопада обично не чују његов хук, а када би се којим случајем бујица зауставила на трен, опазили би нешто што се најмање очекује : тишину.

Стога Аристотел дефинише перцепцију као способност разлика. Уочава се оно што је променљиво и нестално, док се постојано и непроменљиво нити опажа нити види..." (исто, стр. 117 - 118).

"...метафора је интелектуални поступак којим успевамо да сагледамо оно што се налази далеко изван наше моћи поимања. Помоћу онога што нам је најближе и чиме најбоље владамо можемо успоставити мисаону блискост са оним нама далеким и веома неприступачним. Метафора је допуна нашој интелектуалној руци и представља, у логици, штап за пецање или пушку.

То не значи да захваљујући њој померамо границе поимања. Њом се само служимо како бисмо практично учинили приступачним оно што се већ назире у оквиру наших могућности. Без ње би на нашем мисаоном хоризонту постојала једна дивља зона која би само у начелу била под нашом влашћу, док би нам, суштински, остала непозната и неукроћена.

Како метафора има допунску улогу у науци, на њу се обраћа пажња само у поезији, којој је она саставни чинилац. Но за естетику је метафора занимљива због раскошног ватромета лепоте. Стога није посведочено да је метафора истина, односно увид у стварност. Самим тим се може закључити да је поезија у једној својој димензији и истраживање, те да открива позитивне и уобичајене чињенице у истој мери као и научно испитивање..." (исто, стр. 118).

"...Метафора полази од делимичне истоветности између две ствари да би, потом, изнела лажну тврдњу о њиховој потпуној истоветности. Такво претеривање, изван граница истине, даје јој поетску вредност. Она почиње да исијава лепоту у часу када њен делић истине изводи закључак. Но, с друге стране, нема поетске метафоре без откривања стварне истоветности. Анализирајте било коју метафору и у њеним недринама ће се увек, сасвим недвосмислено, појавити та позитивна, рекли бисмо научна истоветност између апстрактних елемената двеју ствари. (...)

Психолог који говори о "дну душе" врло добро зна да душа није што и буре са дном; али жели да нам дочара постојање извесног психичког слоја који у структури душе има исту улогу као дно у посуди. Насупрот поезији, научна метафора усмерена је од већег ка мањем..." (исто, стр. 121)

4

Све ређе ми се дешава да читам нове књиге са ретким задовољством.

То се не би могло рећи за књигу Антонија и Ивана Шкокљева.

Похвала, сасвим заслужена, овој књизи написана је у подужем поговору, на крају (БОГОВИ ОЛИМПА И САВРЕМЕНА НАУКА, стр. 167 - 184, проф. др Ђуро Коруга).

Коруга је познат као истраживач биолошких и техничких система и, чини се, само на први поглед, као да нема везе са проблемима митологије.

Није се бавио митографијом.

Коруга сматра да дело Шкокљева *"никога неће оставити равнодушним, јер се овим делом продире дубље у исконске истине које никада не губе на својој сазнајној и практичној вредности. Све указује да је Хесиод био у праву када је "кроз уста" митолошких муза рекао "многе ми лажи ми знамо казати истине сличне, али кад хоћемо ми знамо објавити и истину праву"*.

*

На предњој унутрашњој страни корица књиге Шкокљева дата је и периодизација Прве, друге и Треће Европе.

Вреди имати на уму тај подсетник.

Живот у доба Палеолита и Мезолита је постојао : пре 500 000 година појавио се Хомо - сапиенс.

Прва Европа обухвата Неолитску цивилизацију - Лепенски Вир; Старчево (8000 г. п. н. е). Хестије - Истије ; Винчу. Миније - од усменог предања до записа. Еуриному. Грчку, Хомера, Хесиода. Рим Колосеум, Етрурце. Стари Египат : Пирамиде у Гизи. Вавилон : Гилгамеш, Заратустра. Индија : Веде, Будизам, Махабхарата. Кина : Фу хси, Таоизам, Атеизам, Три владара, Конфуционизам, Будизам.

Друга Европа : Мојсије, атеизам, секте, Хришћанство. Блиски исток , Северна Африка : Ислам. Тибет : Ламаизам. Средња и Јужна Америка : Маје , Ацтеци, Инке.

Трећа Европа : Закон ЗЛАТНОГ ПРЕСЕКА, Природни систем елемената - Гени и протеини - Грађевине - Ремек дела светске књижевности : Мојсије, Хомер, Данте, Шекспир, Гете, Пушкин, Његош, Толстој. Цивилизација ЗЛАТНОГ ПРЕСЕКА (Наука, Техника, Друштво).

*

Највећи део Поговора, Коруга је посветио Закону Златног пресека, који је, у писаној форми, користио још Еуклид у стереометрији за конструисање правилног додекаедра и икосаедра.

Коруга подсећа да су Закон Златног пресека, свесно или несвесно, користили житељи Лепенског Вира за прављење станишта 8000 година пре нове ере, стари Египћани за прављење пирамида, и стари Грци за прављење храмова - 500 година пре нове ере.

Према једном од најновијих сазнања до кога се дошло - распоред планета у сунчевом систему одређен је Законом Златног пресека!

Подстицајан је поглед на модел биолошке свести, подсвести и самосвести, Професора Коруге:

"Свест се може посматрати као екцитирана информациона матрица која почиње од : ДНК, као $N = 1$ ентитет, са информационом реализацијом кроз $N = 0$ (чини сопствени информациони комплемент у интеракцији протеин - вода), преко хијерархије три таласне функције, које описују информационе процесе Закон Златног пресека ; први ниво је цитоскелетна активност (подсвест), други ниво је динамика неуронских мрежа (свест), а трећи је ниво управљачки систем мозак - тело (самосвест)..." (стр. 178).

"Наш унутрашњи 5 - димензиони (микро) свет је комплемент са 3 - димензионим спољашњим (макро) светом, кога смо свесни у сваком будном тренутку. Међутим и поред великог напретка у разумевању биолошких информационих процеса феномен спавња и сањања остаје за сада "недодирљив"..." (стр. 181).

*

Професор Коруга је ове речи написао, претпостављам, прошле 1998. године, у време када је мој роман ТРГОВЦИ СВЕТЛОШЋУ био објављен.

Писао сам ту књигу о недодирљивом, у оном Коругином смислу, а све оно што је о њој у међувремену написано, све похвале, пре свега, сматрам да нису дотакле њену суштину. Истраживања у области информационе физике су важна, због нових открића која ће временом неизбежно уследити.

Саватије Иг. Митровић прошле године, одмах по изласку ТРГОВАЦА СВЕТЛОШЋУ, написао је један солидан и дуг текст о феномену синхронизитета у мом роману; познат ми је тај текст у рукопису.

Коруга пише о корпускуларно - таласној природи стварности, " коју је описао почетком овог века Луј де Брољ (Louise de Broigle) ; синергија обезбеђује синхронизитет и јединство односа делова и целине..." (стр. 181).

Маштовити истраживачи и научници, данас, за једног писца изузетно радозналост духа, занимљивији су од обожаваних претходника - писаца.

Имао сам ретку срећу, која је природни резултат стваралачког развоја, да после ТРГОВАЦА, напишем још два романа из циклуса : Младост без старости и живот без смрти, који задиру у оно што је још недодирљивије од спавања и снова, у смрт, у свет мртвих : посмртни свет. О коме се врло мало зна. ТИБЕТАНСКА КЊИГА МРТВИХ, затворена књига од почетка до краја, књига која се отвара само духовном разумевању, са способношћу са којом се сасвим сигурно ни један човек не рађа, већ је стиче кроз посебне вежбе, посебно искуство и посебан развој, могла би да помогне мојим евентуалним и будућим читаоцима и критичарима који више не обраћају много пажње на користи, циљеве и значење данашње "цивилизације", у разумевању тих књига. Ако бих нешто више још додао томе, било би претерано и неопрезно...Писац понекад има право да открије једну своју " карту"...

*

Према Чајкановићевом мишљењу, готово цела српска религија своди се на култ предака. Сви празници у години и највећи број жртава групишу се око тога култа.

Слободан Зечевић је запазио да је култ мртвих "уобличаван у више развојних фаза које су, све заједно, оставиле дубок и слојевит траг у нашим погребним обичајима и веровањима везаним за њих. Да је то био један од веома снажних култова у старој српској религији види се и по томе што су погребни обичаји и веровања у свим српским крајевима прилично уједначени. Без обзира на то дали су се чувари и преносиоци култа мртвих населили у источним или западним, равничарским или планинским крајевима Балкана, он је у основи остао свуда исти. То показује да је тај култ негован и да се одржао чврсто везан за људску психу, упркос великим временским и просторним удаљеностима и упркос променама у народној култури које су, зависно од наведених фактора, створиле и различите цивилизацијеске моделе" (књ. КУЛТ МРТВИХ КОД СРБА, Београд, заједничко издање

"Бука Караџића" и Етнографског музеја, прво издање, 1982, стр. 7) .

Да ли је случајно што је култ мртвих у североисточној Србији сачувао своја најдубља, најдревнија, најисконскија обележја? Зашто баш ту?

*

Господо, моји будући библиографи! У овом тренутку штампа се часописна верзија овог рада. Ова која се објављује овде, разликује се од те часописне верзије.

Разлика ми се наметнула захваљујући, пре свега, миту, нереду и Случају Комедијанту!

Српска митологија још није подробније проучена нити је познат њен целовит систем.

Да ли је немогуће открити га?

Пут ка открићу не води само кроз делимичне реконструкције, већ и уз помоћ Јунгове психологије, антропологије и многих других наука...

Култ мртвих код Срба, као и код других Словена, и свих индоевропских народа, заснивао се на анимистичком схватању света, наиме од веровања да се људско биће састоји од тела, материјалног и опипљивог, и душе, нематеријалне, која телу даје живот. Смрт се доживљавала као тренутак у коме душа напушта тело : по том веровању, душа живи вечито...

Посмртни свет, загробни живот, или други свет, у српским веровањима је кроз векове чињеница; и тај други свет је одраз збивања на овом свету. Душу вади свети Арханђео и спроводи је до раја или пакла.

У североисточној Србији, култ мртвих је добро очуван у својим старијим варијантама, до наших дана. Народ верује да душа после проласка кроз међупростор стиже до улаза на други свет...Душа прелази преко ускога брвна које премошћује дубоку провалију, на чијем је дну "јад - загађена вода пуна свакојаке гамади. У њој се душа мучи и чисти, па после очишћења и она пролази у вечно боравиште. Максималан рок боравка у "јаду" је седам година, када се покојнику даје и последњи помен..." (Зечевић, исто, стр. 28).

Везе мртвих и живих нису прекидане, што се може видети из многих обичаја и ритуала, пре свега - ритуалног паљења ватре на Покладе. Те покладне ватре, звале се рана, олалија, каравештица или привег, паљене су у спомен на мртве...

Да ли је случајно што се највише у североисточној Србији игра игра марга, на згаришту привега? То је отворено змијасто коло; играчи се чврсто држе, коловођа заноси коло да би неко пао у згариште, због чега га остали ударају и узвикују : марга, марга? Да ли је случајно што то змијасто коло наликује на тзв. Повратно или Змијско коло из обреда Русаљ? Зашто се намењивање игре и музике покојницима најчешће врши у североисточној Србији?...

*

ТИБЕТАНСКА КЊИГА МРТВИХ више зна о посмртном свету, о бардоу тела : његовом рођењу и његовим наднормалним способностима, него што Срби знају о свом дубоко укорененом култу мртвих!

О том израњању, или рођењу Бардо тела, око три и по дана после смрти, што се упоређује са пренаталним периодом, нормално проведеним у сну, или несвесном стању, што се догађа одједном, коментатори користе сажету и упечатљиву слику : Као кад пастрмка искочи из воде. Ту сличност користе и тибетански гуруи, да опишу актуални процес рађања у Посредном стању, што одговара рађању у овом свету...

Шта ми знамо о моћи да се измени свој облик, величина и број, о томе да се човек појављује или нестаје по вољи, као један или мноштво, мали или велики? Тибетански гуруи верују ако су те моћи развијане у људској равни (кроз вежбу јоге), да постају чудотворна моћ, стални посед, и да се могу користити у телу, или изван њега, у посмртном свету, у Бардо равни...

*

Размишљајући о односу митологије - религије - друштва, проф. Коруга пише:

"Сучељене историјске чињенице веровања о постању света (Пелашки мит, Египатски мит, Мит о Гилгамешу, Хомерски и Орфички митови, Олимпијски мит и др.) , као и веровања настала на бази "оснивача" великих религија (Мојсије, Буда, Конфучије, Исус и Мухамед) са нашим разумевањем свести на бази концепта информационе физике постају схватљива (...). Показује се да у нашем бићу постоји, у односу на димензију $N = 0$ чији су процеси хармонични, иманентно трансцедентни информациони процес на бази димензије $N = 1$, који резонатно може да генерише различита стања свести у нашем

менталном свету, на основу којих се могу објаснити исходишта противуречних и антагонистичких процеса у нама и друштву.

(...) Акумулирано друштвено искуство и текуће друштвено окружење имају изузетан значај за свест појединца. Језик се показује не само као најзначајније информационо друштвено средство, већ и као моћно оружје свести. Монографија која је сада пред Вама најбоље указује колико је језик моћан у откривању научних истина...." (Коруга, исто, стр. 182 - 183).

*

Аутори Шкокљеви схватили су значај језика АЛЕКСАНДРОВОГ КОИНЕ, на коме су писали Аристотел, Тукидид, Есхил, Еурипид, Софокле, којим су написани текстови СВЕТОГ ПИСМА.Познавање тог језика им је помогло у њиховим подстицајним истраживањима.

Тај језик је, подсећају они с пуним правом, дао " номенклатуру свим савременим наукама - филозофији, математици, физици, астрономији, биологији, техници, технологији, итд. До разрешења палеоглосије Балкана и наследства једне древне, високе духовне културне баштине може се доћи једини упоредним слагањем архетипских научних чинилаца из домена археологије, лингвистике, праисторије, митологије и историје" (стр. 145).

"Изградњом Александрије у Египту 331. г. п. н. е. и стварањем највеће библиотеке на свету са више од 700 000 монографија - како пишу Шкокљеви - , Александар је основао јединствени научни центар који је доминирао не само у његово доба и времену његових наследника, него и у Римском периоду. Овим је "Александров коине" језик постао матерњи језик како Македонаца, тако и Грка и многих народа у његовој империји, али и Исуса Христа и његових Апостола. Први лингвистички опис овог језика учињен је од стране Диониса Тракијског 100. г. п. н. е. у виду публикације под насловом ВЕШТИНА ГРАМАТИКЕ. Ово остварење представља прву европску граматiku и један од најодлучнијих корака у историји граматике уопште. Са глосолошког аспекта, Александров језик је постао први најмодернији језик у свету у поређењу са тада владајућим језицима, као што су били старогрчки, персијски, египатски, латински, хебрејски, кинески, индијски... Он је учинио заокрет радикалне природе и то на свим лингвистичким нивоима, како у фонологији, тако и у морфологији, синтакси, лексикологији и семасиологији, прелазећи са дијалектског,

где је постојао велики дорски супстрат у новогрчки језик..." (стр. 144).

5

Полазне премисе Шокљева су свест о себи и стваралаштво - "две основне карактеристике како индивидуалне јединке, тако и људског рода као целине. Најзначајније иновације људи, као основа за формирање историје човечанства, су језик, ватра, уметничко и техничко стваралаштво...

(...) У условима модерне информатике и буђења регионалних национализма, жеља је аутора ових истраживања, да понирањем у палеобалкански свет, укажу на значај најновијих археолошких, лингвистичких и историјских информација о једном културном наслеђу, које се злоупотребљава за обликовање свести. Поред тога, циљ је да се истакне како је Европа рођена и именована на овим меридијанима и да се покаже да палеобалканска култура представља прапочетак, "архетип" светске цивилизације. Ова разматрања су комплементарна са теоријама о етногенези разних народа балкана, а умањују искључивост многих теорија, што је предуслов и залог за опстанак будућих генерација на овим просторима.

Модел оснивача комплексне психологије др Јунга о архетипском колективно несвесном, послужио нам је као парадигма да би разоткрили целокупан програм архетипског колективно несвесног по питању археологије, лингвистике, праисторије и митологије из палеобалканологије. Писана историја је само вршак ледене санте, а неписана историја је главнина која архетипски допире дубоко натраг до појаве људске врсте на земљи. Археолози, лингвисти, антрополози и историчари проширили су наше знање о прошлости за више хиљада година..." (Шокљеви, исто, стр. 3).

6

Погледајмо закључне премисе Шокљева.

"...Пре више милиона година, Балкан је био систем острва и архипелага у океану Тетиса, смештеног између Африке и осталог дела Европе. Са геолошким променама, новоформирано балканско копно нашло се између Средоземног мора на југу и Панонског мора на северу. Отицањем панонских вода преко Карпата у Црно море, створени су терени данашњих српских земаља. По своме геолошком

наслеђу ове територије представљају изузетне терене и ризница су материјала којим се може реконструисати развој значајних етапа у еволуцији копнене вегетације животињских врста.

Повлачењем последњег леденог покривача пре 12 000 година са простора Средњег Подунавља, створени су повољни услови за опстанак човека. Прве људске заједнице риболоваца, а касније земљорадника на овим просторима, развиле су културу Лепенског Вира, једне од најстаријих духовних манифестација у Европи. Полазећи од хипотезе, ако су археолошки налази уметности Лепенског Вира најстарији докази материјалне културе једне људске заједнице на Балкану, претпоставља се да постоје и друга духовна остварења. Вероватно да постоје и друге архетипске спиритуалности нама непознате, што је био примарни циљ овог рада.

У методологији научних истраживања коришћени су Јунгови (1990.) ентитети из комплексне психологије : архетипско, колективно несвесно. Овим моделом истраживана је ономастика, митологија и праисторија. Из ономастике Средњег Подунавља истраживани су хидроними и хороними, према војногеографским картама 1 : 200 000.

У објашњењу назива коришћени су лексикони старогрчког језика, као и глосолошке студије грчких, немачких и других лингвиста који су установили да у античком грчком језику постоје супстрати који не припадају хеленима, него праисторијским домороцима. После дугогодишњих истраживања установљено је следеће :

1. На српским просторима Средњег Подунавља велики број хидронима и топонима припада једној заједничкој или општој палеоглосији Балкана из породице прото - индоевропског језика.

2. Ономастика Дунава (која у преводу персонифицира Зевса), његових притока и ада, припада палеоглосији и представља алегорију читавог митолошког система Хомерове и Хесиодове теогоније из олимписког Пантеона богова.

3. Хесиодова козмогонија симболизује борбу воде и камена и интеракцију овог процеса у људској свести. Геофизичка појава борбе се одиграла између вода Панонског мора и стена Карпата, са стварањем Ђердапа - Тартара и победом воде тј. Дунава - Зевса, који је загосподарио над осталим боговима.

4. Највећа борба међутим, одиграла се између богова 2. и 3. генерације, тј. гигантомахија, која се водила у Србији у "Флегрејон

педион", што у палеоглосији значи у "Пожаревачком пољу". Том приликом су севале муње, бацане су огромне стене и запаљено дрвеће и све је горело као у паклу. Победио је Зевс.

5. Душе умрлих слате су водама Стиге (Млаве) у Подземни свет (Хомолске пећине), где влада бог подземља, Хад, а за свог чувара има пса Кербера.

6. Ономастика ада на Дунаву (Ада Кале - Еритија, Форкотумац, Чакљан код Београда и др.) представља митолошки путоказ Хераклове маршруте Дунавом у остварењу његових херојских дела : крађа Герионовог стада, хватање Кербера, крађа Хесперидиних златних јабука богиње Хере, борба са богом чудовиштем како и др.

7. Ономастиком су такође утврђени и топоними где су битисала разна преисторијска племена из породице Хиперборејаца као што су : Дануни, Мишани, Мосиники и Каки. Услед миграције нових индоевропских народа (Дораца, Скита, Илира и др.) у XIII в. п. н. е. , Подунавски свет је напустио свој завичај и пренео своју архетипску културу на југ, исток и запад. Тиме је дошло до премештања цивилизацијских средишта у грчкој Атини, македонској Пели и италској чизми (полуострво).

8. Палеоглосија Балкана архетипски припада културама Лепенског Вира, Старчева и Винче, а сачувана је у ономастици српских простора и у античком грчком и Александровом "коине" језику, који представља инфраструктуру тих језика.

9. Истраживања имају антрополошки и лингвистички аспект. Она задиру дубоко у корене праисторије ових простора, где се слабије може пратити људски траг. Она су међутим потврдила, да је архаична култура Лепенског Вира имала високе архетипске домете цивилизације.

10. Добијени резултати пружају елементе једне древне баштине, која народе југоисточне Европе, посебно Балкана, више повезују и приближавају, него што их раздвајају..." итд. (стр. 147 - 148).

*

У оквиру поглавља АРХЕОЛОШКИ НАЛАЗИ ПРАИСТОРИЈСКИХ КУЛТУРА БАЛКАНА, аутори се исцрпно баве феноменом Лепенског Вира, тврдећи да се "палеолингвистика Балкана "родила" у Ђердапу, а не у Хелади" (стр. 14).

Праисторији Балкана посвећено је позамашно поглавље

Историјске реконструкције палеобалканских и Егејских популација. Аутори историјску реконструкцију праве на основу најстаријих података које су забележили блискоисточни народи, Египћани, Хетити, Вавилонци на каменом, глиненом и бронзаним плочицама, на папирусима.

Позивају се и на Херодота, Хомера и друге изворе.

*

Бореј је (у палеобалканској митологији) један од Титана : Бог Севера, најјачи од свих ветрова, син Еоје, богиње јутарњег руменила и зоре, становао је на северу у Тракији, у долини реке Стримоне (Струме).

Његов син је Хем, персонификација трачке планине Хема (Балкана).

У најстаријем Пелашком миту о постанку света, Бореј је један од назива општег демијурга Офиона (змија), првог господара света, који се играо са Еуриномом, богињом стварања и који ју је оплодио и од ње потичу Еуриномина деца - први људи овог света.

Постојао је култ оплодње Северног Ветра, присутан не само у Тракији и Македонији, него и у другим деловима Балкана, и у Малој Азији...

Са оне стране Северног Ветра живели су Хиперборејци (Северци).

Хиперборејци су били најсевернија палеобалканска популација о којој су писали Хомер, у 8. в. п. н. е., Хесиод у 7., и Херодот у 5. И други.

Аполон је Хиперборејац.

У митологији Балкана и Егеја, Аполонова сестра близнакиња Артемида ћерка је Хиперборејке Лето и Зевса (стр. 35).

Артемис је палеобалканско име; основ је ар - уско спојен, близанац, честити, чедан, и мис - Мишанка.

У историјско доба Артемида је богиња лова, господарица животиња, пчела, природе, извора, девичанске младости, деце, чедности, посебно хиперборејских девица.

Остала је заувек девица и приписује јој се природна смрт жена...

*

Када је реч о богу Дионису, који заједно са Аполоном, Артемидом и Хермесом припада другој генерацији олимпијских богова, Шокљеви се баве феноменом најмлађег сина богиње Лето и Зевса, али узимају у обзир и друге изворе који говоре да је Дионис син Зевса и Персефоне или Семеле...

Аутори пишу и о Орфеју, за кога се тврдило да је био син трачког и македонског краља Еагра, али и син бога Аполона.

Орфеј се сматра проналазачем азбуке и оснивачем Дионисових мистерија и науке о посмртном животу душе.

Био је учесник експедиције Аргонаута око 1250. г. п. н. е.

Сачувано је 87 Орфичких химни, Орфичка аргонаутика и многа уметничка дела у Хелади и Италији из Орфејевог мита.

О Орфеју су писали антички писци, Пиндар, Есхил, Ератостен, Аполодор Родијски, Диодор Сиц.

Савремени философи, сматрају Орфеја реформатором Дионисовог култа и кодификатором обреда и начела заједнице за нову епоху...

*

Шокљеви сматрају да су Хиперборејци основали Делфијско пророчиште (стр. 36 - 37).

"Хиперборејац ЛАОДОК је јунак, који је заједно са Пиром и Хиперохом одбранио делфијско Светилиште од Келта 279. г. п. н. е. (Паусанија, X, 23, 2)

У јесен 279. г. п. н. е. Келти су под командом Бренона били поражени од стране македонске и грчке војске. У овој бици су учествовали и Хипербореји (Дануни), под командом Лаодока (Паусанија, X, 23, 2).

У току даље историје губи се етним Хипербореји и хероним Хипербореја, за становнике и територију између Дунава и балканских планина. Јављају се, међутим, синоними Миси и Мезија за популацију овог дела Балкана..." (стр. 38 - 39).

Аутори веома детаљно пишу о палеобалканским популацијама Централног Балкана:

Бриги, Трачани, Енхелеји, Пелагонци, Пеонци, Македонци, Минијци, Пелазги, Јоњани, Миноји - Крит и Кикладе, Ахејци, Лелези (Лелеги), Карци, Ликијци, Лувијци, Лиђани, Хетити...

"Неки истраживачи Агамненове гениологије, односно Ахејаца у Микени, тзв. Пелопида, са краљем Пелопом на челу, истичу њено Хетитско или Лиђанско порекло, преко последњих Лиђанских Хераклида. Ово се потврђује описима Хетиског краља Мурсила из Хатуса, који је истицао своје односе са Ахајским вођама (Тхомсон, 1954). У погледу религије, историчари наводе хетитско порекло богиње артемиде са кавказа. Оно се повезује са Амазонкама и градом Ефесом, који је према митологији био под управом последње Амазонке која се звала смирна (Гарстанг, 1929)..." (стр. 63)

*

Сигурно је да ће пажњу читалаца привући и поглавље о великим сеобама на Балкану у бронзано - гвоздено доба (1200 - 800 г. п. н. е.).

"...МОСИНЧАНИ. Њихов етноним потиче од кованице мосон, мосинос, мосини - брвнара, дрвењара, дрвени коњ, и речи : ојкој, тј. куће, односно "дрвенокућани". Они су се преселили у М. Азију на Црно Море према Трапезунду на западу. За време Персијских освајања балкана, Мосинчани су ушли у XIX сатрапију. У рату су на главама имали дрвене капе - шлемове, а носили су мале штитове и кратка копља (Херодот, III, 94 и VIII, 78). На просторима Србије и Хомоља постоји њихова етнолошка ономастика села Мосна, поред Доњег Милановца на Дунаву.

Становници Еритије (Ада Кале) и Ђердапа, на челу са Герионовим унуком од ћерке Еритеје Нораком ("сјајни или сунчани лик"), мигрирали су преко Дунава, Црног и Егејског мора за Сардинију, где су основали колонију пре Хелена. Тамо су сазидали град Нору, данашњи Нуоро, који је био најстарији град на острву. Норак је са собом понео и тајне древне азбуке Лепенског Вира..." (стр. 67)

7

У најоригиналнија поглавља књиге Шокљева спадају :

ОНОМАСТИКА СРПСКИХ ПРОСТОРА,

Реконструкција античког митолошког система Балкана на основу Панонских хидронима из митолошких садржаја,

Олимпијски Пантеон у Панонији и Хераклова путовања Дунавом.

Аутори су били свесни да су историјски подаци, који би били коришћени за проучавање древних народа Балкана недовољно очувани, као уосталом и њихови језици и дијалекти.

"У овом истраживању, међутим, пошло се од хипотезе, да су језик и писмо, поред ватре, највећа људска иновативна својства која су допринела формирању историје човечанства и да су природни инструменти свести и мисли. Због тога се претпоставило, да ако на овим просторима постоји архетипса археологија, онда мора постојати и палеоглосија, која би представљала архетипски модел о постојању праисторијског језика. Средство за комуникацију "језик" којим су говорили творци неолитске културе "Старе Европе" и уметности Лепенског Вира и српског Подунавља, развијајући усавршавао се све до савремене светске цивилизације.

Многи истраживачи дошли су до закључка да глосолошки елементи те најстарије цивилизације чине супстрати језика античких праисторијских популација Балкана : Бореја, Хиперборејаца, Мишана, Меза, Трачана, Пелагонаца, Македонаца, Енхелеја, Пелазга, Јоњана и др., који су живели у овом делу Европе и говорили једним заједничким језиком са разним дијалектима, језиком протоиндоевропејаца.

Због оскудице писаних података, као извори су коришћени највише географска ономастика (топоними, хороними, хидроними, ороними), затим, топоними, антропоними, као и они који се налазе у симболима, религији, митологији, уметности, књижевности и др. (...)

Пошто се ономастика Балкана претежно може најбоље и најверније дешифровати старогрчким речником, у методологији је коришћена научна етимологија античког грчког језика, који је и највише истраживан..." (стр. 77)

Због тога су се аутори позабавили историјским развојем грчког језика, еволуцијом палеоглосије Балкана, пишући о свему томе исцрпно.

Ову студију треба читати без предрасуда и критички.

Када је реч о митологији Балкана, односно о реконструкцији митолошког система Балкана на основу Панонских хидронима из митолошких садржаја, које су сачинили аутори Шкокљеви, било би добро да о томе пишу и познатији свестки митографи; верујем да хоће, кад ова монографија буде преведена на важније светске језике.

Да ли ће и бити потврђена њихова хипотеза да је место настанка палеобалканског митолошког система Панонија, односно Средње Подунавље, да су ствараоци Мита били Дануни, тј. Хиперборејци или Севери; да се преношење мита ширило од места до места, из епохе у епоху у зависности од историјских процеса и људске комуникације ; да су преносиоци мита били појединци или веће популације приликом њихове миграције?

*

Пишући о ономастици српских простора, аутори разматрају хидрониме Дунав, Тиса, Тамиш, Нера, Сирина, Ишелнита, Драва, Сава, Дрина, Морава, Ресава и др.

"Река МЛАВА (СТИГА) је непосредно и паралелно са Моравом на око 15 км. Између њих и Дунава створена је плодна равница која се зове Стиг, или Стишко поље, где се у центру налази Пожаревац. Источно од њега, на око 15 км је железничка станица Стиг.

Млава (млавити, мрвити, уништити) је дуга око 109 км, извире из Хомољских планина и има знатну хидроенергију, нарочито у Горњачкој клисури. Низводно код села батуша (осн. бат, батеос, батоус - дубина, бездан), Млава се рачва на мањи источни и већи западни део, који теку паралелно на блиском одстојању од 1 - 2 км, све до села Дрмно (дрмис - подмукао, љут). Источни део и даље носи хидроним Млава, а западни Могила. Код села Дрмно рукавци се спајају, да би се после 2 км код села Костолац (кос - зашто, како? и толоо - мутити, узнемирити), поново спојили и улили одвојено у Дунав, запдни крак поново под именом Могила, са током од 2 км, а источни као Млава са водотоком од 10 км. На њиховом ушћу у Дунав створена је велика ада под именом Острво, а воде Дунава су рукавци Млаве и Могиле, што одговара митолошком опису о Стиги.

Река близанац МОГИЛА (могос, могео - мучити, кињити, мука, напор, невоља док могилалос - који тешко говори) у свом почетном делу од села Батуша (бездан) у дужини од 4 км, носи назив ОРЛОВАЧА (у митологији је аорна - без птица, док орао, аетос је Зевсов гласник - пророк). Река Млава има већи број притока. Највећа је ВИТОВНИЦА (витос - бездан, дубина, понор и често иде са атеотес - безбожност, од бога остављен). Она је понорница Хомољске пећине Церемошње. (...)

Даље притоке су ЧОКОРДИН (кованица од кокио - плач, јадиковка и ордино - вртоглавица).

Следи притока БУСУР (бусирис). Бусир је египатски бог подземља.

У митологији СТИГА (стикс - омражен, страхан, огаван) је персонификација нимфе, једне од река подземља, понорнице за превођење душа покојника у царство мртвих. Стига је најстарија од три хиљаде Океанових и Тетијиних кћери. Она је са својом децом прва похитала да помогне Зевсу у борби са Титанима. У знак захвалности Зевс јој је доделио почаст, да се богови заклињу у њеним водама. Она је родила Зевсу Персефону (богињу која доноси уништење), краљицу подземног света, Хадову жену. Стига станује далеко од богова, а њени дворци у подземљу имају сребрне стубове, који се дижу до неба. "Дворци" су хомолске пећине : Церемошња, Злотска, Соколица, Дубочка и др. укупно око 130 од којих су седам дужине и по неколико км, са многобројним подземним дворанама и ходницима, понорницама и пећинским језерима украшеним сталагмитима и сталатитима.

ЦЕРЕМОШЊА пећина у Хомољу има сложenu ономастику. Основ је кер - смрт, несрећа, док керајно - у смрт увалити. Други члан мошња потиче од имена суседног села Мосна што етимолошки потиче од мосин - дрвен торањ и мосиники - народ настањен у дрвеним колибама - брвнарама. КЕРЕ (керес) су у митологији демонска бића зла, црна као ноћ, буљавих очију, са зубима као у дивљих звери, имају дуге повијене нокте које забадају у тела ратника и пију њихову крв. Са њихових рамена висе огртачи црвени од људске крви (Хомер, ИЛИЈАДА, 18, 535). (...)

ПЕК је следећа десна притока Дунава, са севернохомолских сливова, који је веома богат рудама бакра, гвожђа, пирита, олова, сребра, злата.... Етимолошки назив потиче од речи пеко, што значи шишати, односно испирати овчије руно, златно руно..." итд. (стр. 87 - 88).

*

Неке, ситније примедбе се морају учинити.

Прва : Река Витовница извире испод врха Врањ (855 м), а између пећине Церемошња и врха Врањ налази се врх Штубеј (940 м), тј. ваздушно растојање између пећине Церемошња и извора Витовнице износи најмање 12 км. Око пећине и истоименог села Церемошња су засеок Равниште и село Буковска, новијег постанка. Нема Мосне!...Али, рецимо, у селу Мишљеновац, на самом улазу у Звижд, постоји надимак фамилије МОСИНИ (Миле Моса, или Миле Мосин!) ...

Друга: **Ант. Лазич (Насељавање и развитак насеља у средњем и горњем Пеку**, Посебан отисак Гласника Географског друштва у Београду, св. XXV, Београд, 1939, стр. 11), пак, када је реч о Пеку, пише следеће:

"...Област око горњег Пека тешко је проходна а око средњег ограничена је високим планинама те је без лаких веза са суседним областима и главним саобраћајним путевима ; то је утицало да ови крајеви кроз дуги низ година живе самосталним животом и да се слабије привредно развијају. Овде се нису одиграли историјски догађаји већег значаја. Овако усамљена и слабо приступачна област била је уточиште и старе културе. У доба Птолемеја на овој реци је становало трачко племе *Picensii* од кога се и данас одржало име Пек. Плиније га помиње као *Pignus*, док су га Римљани називали *Picnus*; несумњиво је име произашло од поменутог племена..."

8

СТИЦАЈЕМ ОКОЛНОСТИ, РОЂЕН САМ У ОВИМ КРАЈЕВИМА, У СЕЛУ МИШЉЕНОВЦУ. Главнина мога књижевнога Опуса : УМЕТНОСТ МАХАГОНИЈА, нераскидиво је, верујем, повезана са овим поднебљем : географским и митолошким .

Првобитни назив Опуса био је **ПУШТАЊЕ ВОДЕ МРТВИМА ЗА ДУШУ.**

Вода, ватра, светлост и пламен, били су симболи са којима сам одрастао.

Култ мртвих је био један од најјачих.

Веровало се да је живот на другом свету одраз живота на овоме, па је било и природно да су вода, светлост и пламен, топлота и храна потребне душама и на другом свету. Да би се загробни живот продужио било је важно испунити обреде и церемонијале из култа мртвих.

И сада се сахрана и помен обавља уз гозбу или обавезан ритуал у коме су игра и музика важан саставни део. Посмртне свечаности се не приређују да би се показала жалост, како је уочио С. Зечевић, већ ради покоја и среће умрлога.

Игра Марга се очувала у влашком селу Ракова Бара; као што је у селу Дубока још увек жив обред Русаљ.

У североисточној Србији нема свечаности посвећене мртвима без игре и музике, јер се верује да се и игра и музика могу послати покојнику, као што му се намењују и друге потребе.

Већина онога што припада мом првом Опусу, израста из предања и мита.

Евентуални читаоци ће памтити само оно што се уздигло до велике метафоре.

*

У тренутку, кад овај текст заокружујем, дешавају се у друштву и у људима, ствари које припадају миту.

Мит је жилав и готово неискорењив. Неред је његово главно својство.

Већ 12 година станујем на Лабудовом брду, у згради која има 14 станова. Мој је последњи.

Кућа је четвороспратна са косим кровом.

Један од комшија је успео да издејствује дозволе за надграђивање, још лета 1996. године, при том обманувши комшије да ће адаптирати део тавана, не цео таван. Управо адаптира цео таван; подигао је коси кров; све се може тамо где влада мит. Три године се, без икаквих изгледа на успех, борим усамљен против новог мита тзв. успешних људи, којима је транзиција добродошла да се лако и јефтино домогну великих профита. Велику енергију сам расуо на стихију новог мита...

Човек мора да се припреми за пораз на време!

Варвари и рушитељи су покидали и кидају карике међу раздобљима и епохама... Али то је једна друга прича. Моје Дело у суштини извире из неуспеха...

*Петак, 8. октобар 1999. Београд.
(Средина августа, 2000)*

"ПОМ"

(Увод у једну од битних метафора Опуса Н° 1)

- Ви сте истовремено : песник, романописац, есејист, али песник превасходно; одакле црпете, одакле све то навире? Јер Ви - пре него што сте и напунили педесет година живота, имате иза себе написаних двадесет и пет књига - песама, романа, есеја, антологија. Ви сте песник, не "користан", не онај с петпарачким надахнућем, не типичан јунак експерименталне епохе Хокус - покуса, овенчан лаворовим венцима, књижевним наградама, које су се углавном, преко личних сипматија, олако делиле разним шепртљама и стихоклепцима. Шта мислите : да ли Вас баш због тога мрзе, игноришу? Зато што сте кренули друкчијим путем - правим путем живота и уметности?

Да ли Ваша уметност, Ваше Дело извире из друкчијег, из...?

То ме је сасвим искрено питао - човек који је желео да направи књигу разговора са мном, крајем 1998. године. Одговорио сам :

- Извор уметности је велика тајна...можда моја уметност извире из највећег нереда, из хаоса, из рђе отпада, из мита...породичне митологије?...

Видео сам да мој сабеседник пажљиво слуша моје речи; видео сам да га мој одговор није задовољио, и зато сам још додао :

- Ко може прихватити уметност, Нову уметност, понашање ново и друкчије - од сопственог? Ко је то могао од времена римских до епохе Хокус - покуса? - Ако сам књижевно страшило, то је зато што сам у много чему друкчији од уметника епохе Хокус - покуса, савременика; а што нисам имао успеха, па, можда је то зато што су - често - беда и интелигенција сестре близнакиње?

- То је изврдавање - правог одговора! Зар сте Ви криви што Ваше књиге песама и романи нису доживели заслужено вредновање?Ваши романи су натопљени поезијом, као код ни једног другог српског и балканског писца; Ваше књиге песама су прожете прозодијом, која делује, не оставља равнодушним...Ваши есеји дирају у саму срж...И као да све долази из једног невидљивог извора?

Одакле?...

Погледао сам саговорника и заустио да кажем да одговорити на ова питања, значи (за мене) - написати једну књигу. Хтео сам ипак, да му одговорим кратко, јасно и једноставно, блудео сам погледом негде у даљину одакле сам очекивао надахнуће...

*

Одговор на постављена питања нашао сам крајем 1999. године, прелиставајући велики породични албум слика. Тамо сам открио неколико страница белешки откуцаних 1989. године.

1

Посмртна свадба

Овај обичај врши се умногоме као права свадба.

Кад умре момак или девојка, Власи за време сахране приреде обичај посмртне свадбе. Свирачи свирају и певају посмртне песме, пуца се, обилази село, даривају се момци и девојке и носе црквени барјаци. Момци који носе барјаци или "Пом" даривају се оним даровима које је умрла девојка спремила још за живота за своју удају.

"Пом" је садница неке воћке - трешње, вишње, јабуке, најчешће шљиве. Гране саднице окићене су марамицама, вуницом, цвећем и хартијом у боји.

"Пом" се носи за време спровода и сади се више главе покојника.

Старијим особама "пом" се сади кад истекне година по смрти...

Ово је саопштио Ратомир Ивковић, земљорадник из Чешљеве Баре Стевану Вујадиновићу, који је у своје време (одмах после Другог светског рата) прикупљао Етнографску грађу из Пека и Звижда...

Од села насељеног Власима - Чешљеве Баре до Ракове Баре - нема више од 15 - ак километара. Прво је у равници, у Пеку, друго, уз Пек, у уцепима бреговима, не тако далеко од манастира Тумани, планинско.

Око Чешљеве Баре су српска села : Макце, Раброво, Клење, а мало даље : Душманић, Зеленик, а онда што се више иде узводно уз Пек долазе влашка села : Мустапић, Вуковић, Српце, Љешница, Сена, Турија, Каона. (Око села у коме сам рођен - Мишљеновца - углавном су влашка села.) Обичаји и обреди у овим селима нестају, губе се и чиле у другој половини XX века, чини се, неповратно...

2

(27. април 1989.)

Делимично објашњење

Памћење је оно по чему се разликујемо. Колико сам ствари запамтио? Да ли сам запамтио све оно што је запамтио и ујак или само оно чега се он сећао? Да ли сам запамтио оно што су заборавили мој отац и мајка, моје бабе, дедови и прадедови?

Лисице и фазани претрчавају шумску стазу и нестају у бујној папрати. Јаребице прелећу с једног краја потеса на други.

Побегао сам даље од река - на брегове - јер су киселе и горке и ваздух штима за нос као воњ сумпора, као јодоформ.

Одавде се лепо види - скоро све - обасјано благотворном светлошћу касног летњег поподнева после краткотрајног пљуска.

Разумем Морзеву азбуку детлића при врху младог бреста који се суши : Чинило се да одложих многе ствари на неодређено време!

Никада ми неће пасти на памет да иком другом поверујем, осим јаблановима крај реке у даљини, кликтању брегуница и измаглици.

Ко је упознао оно што зову љубав, њушио се са смрћу и судбином.

Један од жешћих болова је тежити многоме и моћи мало, врло мало...

3

Књига Улаза и Излаза

Таква Књига постоји, и управља ме на Стазе непролазне, на оно на шта сам још од детињства упућен.

То је - нетафора : ВЕЛИКА МАГАЗА (ујкин дом).

За време изградње железничке пруге Пожаревац - Кучево, ВЕЛИКА МАГАЗА је била стециште : друмска крчма са Коњушницом прекопута. У њој је била организована Менза за инжењере, Управу, руске емигранте, раденике, попа и учитеља.

Удесетостручавао се капитал.

Бачве и бурад у пространом подруму лежале су на гредама, наслоњеним на цигле; тако да су мачке могле да се завлаче испод.

На масивном столу од храстовине, на средини подрума,

понекад су секли јагњетину и прасетину.

На мањем столу, била је лампа и дебела књига, укоричена, КЊИГА УЛАЗА И ИЗЛАЗА, у којој су - у посебном одељку на почетку - записани подаци о свакој бачви или бурету, посебно...

Бурад, обележена крупним почетним словима имена власника запечаћена су за неку бољу прилику (рођење, свадбу, крштење).

Било је вина из 1927, 1934, 1938.

Било је ракије из 1929, 1934.

Крчма је одлично радила све до априлског слома и првих дана окупације Краљевине Југославије.

Затим је у њој смештен - крајем лета 1941. године - Штаб устаника, партизанска зимница.

Четрдесет и друге власник је направио велику бачву са дуплим дном и тајним скровиштем, у којем је чувана партизанска штампарија.

Три нова бурета од по пет акова напунио је ракијом из Рановца и запечатио.

Убрзо су га одвели у непознатом правцу и о њему се ништа више никад није чуло...

Када се његов син, вратио са робије 1954. године, ВЕЛИКА МАГАЗА беше пуста, а подрум закључан...

То време сам добро запамтио...

Ујак је дошао из мита, и опет је сишао у мит : из своје собе преневши кревет и књиге породичне библиотеке у подрум, у коме је увек био сумрак, налик на онај црквени, у нашем малом месном храму на брежуљку. Прве своје забелешке и дневнике ујак је почео да води на преосталим празним страницама КЊИГЕ УЛАЗА И ИЗЛАЗА...

Отпечаћивао је предратну бурад, пробао старо вино и ракију, вино и ракију што су одстојали и по неколико деценија, убеђен да су са протеклим временом постали племенити мелем.

Ракија из 1929. или из 1943. године жутела се као дукати.

Предратно вино је било опојно, прозрачно и румено.

Претачући га, ујак је, мало - помало, почео у себи да открива извесну способност присећања чак и најбезначајнијих појединости и ствари.

Када је стигао до велике бачве направљене средином Другог светског рата и до тајног скровишта и извукао црну писаћу машину, добро подмазану и увијену у шаторско платно, почело је да клокоће сећање из њега, као вино из шајтова. Причао је о ослобађању околних

варошица (Великог Градишта, Кучева, Петровца на Млави) и како је на великом теретном камиону превозио ратни плен, како је копао зимовник и потајницу у брдима изнад салаша у Дубравама, који никада нису откривени...

Заволео сам тај ујкин подрум више од родног дома : био је богато опремљен паучином, старим опојним вином и ракијом, црквеним сумраком , несаницом и енигмом породичне митологије, која је ударала у главу као ракија питкија од млека из 1927. године.

Растао сам уз мит, усред мита, уз пуне бачве и бурад, сумрак и неред, и писање без краја - јер ујак је најчешће седео за великим храствим столом претрпаним књигама и писао по цео дан, по васцелу ноћ...Говорили су, у селу, да је чудак, непредузимљив, пропао човек, да ће остати вечити нежења, што је и остао, али ја сам видео да он музе - властити Родослов - као пет стотина оваца на бачији!

Шта је свет? Свет је, говорио је, ујак - жена.

Касније, као студент, схватио сам да је свет много више окрутнији него што човек може поднети. Због тога, мој ујак, највероватније, није покушавао да га осваја, гушио је свој таленат као љубав, годинама. Дуго је био исти, писац који не жели да то буде, дивно чудовиште, изазов лудилу. Можда је он био један једини човек из мога окружења који се бавио и носио са будућом судбином? Оним што ће доћи после епохе Хокус - покуса?

Ујак је већ био превалио педесет и неку када сам помислио да би од подрума ВЕЛИКЕ МАГАЗЕ ваљало начинити нешто.

Али, шта се може начинити од једног, па и таквог подрума? Од једног вечитог нежење и лажног подрумџије, новинара и песника, револуционара, који је завршио као подрумџија, у подруму његовог прадеде, нашег претка и Родоначленика, оног писарског? Да ли је ујак разумео свога покојног деду, оног који је умро чекајући га да се врати са злогласних јадранских отока Хаваја?

4

Помоћ из неочекиваног правца : узгајање свилених буба

Моја мајка је знала тајну расподелања чаура свилених буба, тајну царице Си - Линг- Чи - жене цара Хуанга - Ти (2697. године пре Христове ере). Могу да се сетим како потапа жуте чауре из Мале магале у врелу воду у катао испод лукова белих и меша сувом граном,

и затим извалчи природне свилене нити боје свелог дуњовог лишћа...

Да ли то беше 1958. године, или 1959? Не знам.

Одлазио сам и брао дудово лишће на ливадама нашим с ову и ону страну Пека, доносио га у Малу магазу, где је било неизбројно прождрљивих гусеница боје теста...Као што сам у своје време скупљао губарова јаја и палио их на ватри...Губарови лептири су имали неко брашно по себи, гојазност; гране су обавијали паучином и читаве потесе претварали усред пролећа у неописиву пустош. Читава школа је многе дане проводила по шумама уништавајући губарова јаја. Као што смо понекад пошумљавали опустеле чуке. Учитељ нам је говорио о важности уништавања губара, о значају скупљања цветова камилице, или семена багрема, краљевског дрвета. Испричао нам је и о свиларству у Кини, које је тамо било заробљено три хиљаде година. Почетком 5. века нове ере, једна млада Кинескиња удала се у суседну државу Котан и са собом у мираз тајни понела јаја свилених буба и дудово семе. Свилена буба је кренула на Исток, у Јапан, и на Запад - у Персију и Малу Азију. Два калуђера из реда св. Базилија, проповедајући на Истоку, донели су на двор цара Јустинијана у бамбусовом штапу јаја свилених буба. Скупоцена византијска свила продавала се широм Европе. Пелопонез је постао земља дудових засада. Дудове на Пеку засадио је мој деда Станко (1893 - 1955), и још их има који се нису осушили - бели дуд иза салаша на самој обали.

И ујак је гајио свилене бубе у читавој ВЕЛИКОЈ МАГАЗИ, па и на великом столу у подруму!

Било је толико свилених чахура да их нико никад не би могао пребројати. Скупљали смо их у корпе и корпе и предавали радницима зем. задруге; ујак је новац добијен за свилене чахуре поклонио својој сестри, мојој мајци. Но, неколико пуних корпи чаура свилених буба остало је у ујкином подруму; и моја мајка је, кад јој понестане свиленога конца, долазила и односила чауре и из њих извлачила свилене нити...

*

Мит је умро лако (и напрасно), као и ујак нежења, у мом одсуству, крајем јесени 1977. године.

Сахранили су га најближи, својта, моја мајка, али се нису сетили да му засаде на гробу "пом". Учинио сам то ја, кад је истекла година дана, дакле почетком јесени 1978. године : засадио сам једну дивљу трешњу, која је временом израсла и надвисила околно дрвеће...

*

Та трешња, што се забели с пролећа усред сеоског гробља које је прилично запуштено и зарасло - јесте метафора. Њен мирис, опор и горак, и лепота, сокови њених плодова : враћају ме - свему, ујаку, најдрагоценијем, смислу и уметности, дивним преображајима, вечности и дому, љубави и оној непролазној стази на коју сам од детињства љубављу упућен.

Највише на свету ми одговара то поднебље, клима ВЕЛИКЕ МАГАЗЕ, завичај кућних духова, пивница пуна великих бачви, буради пуних ракије и вина чије нијансе и укус, као и судбина мога ујака, имају патину невероватне породичне хронике...

Кад ми је до руку дошла Књига коју је водио ујак првих година по доласку из злогласних политичких казамата, примих је и потписах је.

Схватио сам да је ујак био неко други, неко кога су послали анђели или сам Бог, да разблажи сурову реалност вунених времена, страве и заборав. Можда је био више од митског бића, сребрног цара, заштитника плементних руда и чудесних рудника, божанство мртвих, божанство вина и изобилја, келтски Дагда, власник сребрног штапа, онај који моли и опомиње, и позива у помоћ реке Дунав, Саву, Мораву, Млаву и Пек, и многе мање, локалне речице? Дух који царује у подруму и господари пуним бачвама и бурадима? Онај кога чувају змија или змај?

Знајући колико волим ујака, мештани су ми током летњих ферија причали да су у подруму ВЕЛИКЕ МАГАЗЕ одређених ноћи могли да виде ватру која избија из њега. Само се реткима, то, уз строго предвиђени ритуал, привиђало. И ја сам им веровао. Мање него неупућенима, који су наилазили у подруму ВЕЛИКЕ МАГАЗЕ само на паучину, склупчану змију, љуске кокошијих јаја или угљевље...

ОТВАРАЊЕ ВРАТА. МИТА (и метафора)

Ко може да обузда сећање, кад је већ расковало окове заборава?

Свет је огроман и неуништив и није створен због уништења, већ због свести, због сједињавања свих свести у непроцењивом тихом океану памћења.

Сувише је онога што тежи да разори, прекине јединство и поступност живота, јер историја има ту потребу да развијајући се натера људе да се као гусенице свилених буба на крају затворе у чауру.

Уметност има моћ да се супростави историји.

Упознао сам побожна осећања још као дечак, док су сељанке одлазиле према сеоском гробљу да тамо, у корпама пуним цвећа и јела и пића, намене мртвима, стојећи испод бреста - записа, или слушајући црквена звона. Детиња душа је наслутила да постоје само она и Бог, да је све остало влажна струготина. Могао сам да разговарам са анђелима, стојећи испред бокора расцветаних јоргована, или испред само једне расцветане дивље трешње, и они су били сетни, као врбе у пролећно предвечерје...

Брестови и врбе, дудови, лештар, жабе и попци, ракита и трешње, и зрикавци везиље су; гледао сам како везу на вењаку свиле љубичасте звишког лета рубове облака боје цвета кукурека, и по неко уво овчије прозумбано.

Дечак и човек прожет побожним осећањима и сањарењем пуним наде у други живот, могу да разговарају без речи са анђелима. Вера, да ће ујака, у његовом гробу и на небу, посетити визије, можда чак и пријатне, враћа ми сигурност коју сам упознао у мајчиној утроби и коју још увек налазим волећи друге, и у сећањима. Понекада ми се чини да ми крв, као таласи океана, надолази са сећањима, која могу да састружу са коре заборава грубе слојеве, да бих стигао до првих сећања. Сукоб разума и живота пратио ме је од седамнаесте. Интелигенција није глупост; када би ме напустила ма и за трен, губио сам главу, и више него главу, срце. Уз њену помоћ извлачио сам кубни корен из властите судбине, из гробова, и из садница воћака посађених ритуално чело гробова. Па мој ујак, и свих којих се радо сећам, никада нису умрли : они су само променили облик, поставши неизрециво

савршенство, с пролећа, у време цветања дивљих трешања.

Садница коју сам засадио, примила се и већ даје слатке плодове.

На гробљу, на коме је сахрањен ујак, постоје невидљива врата. Ако не отворим та врата сада, онда када?

Која врата?

Врата Мита?

Како? Кључем. Метафором.

Како препознати Врата?

Свеједно о којима је реч. Рецимо, била то врата једног напушеног салаша на обронцима Хомоља.

Пепељасте мачке играју жмурке са шевама.

Исто то чине и сенке облака белих и крупних, скоро наслоњених на врхове висова, са буквама Букових Ливада.

Све оно што остаје од војске облака, нису војници већ осмеси грског цвећа, одблесци злата и бакра...

Ја сам нашао та Врата, препознао сам их читајући дневнике и рукописну заоставштину предака, пре свега оних по мајчиној линији. Слушајући како у бачвама превире вино. Ујак је већ одавно био променио свет; претворио се у чауру свилене бубе. Није ми та асоцијација дошла зато што је у подруму још увек било доста чаура свилених буба. Научио сам од моје мајке, можда док сам сисао њено млеко, како се уз помоћ ватре и воде из чаура распреда природна свила...

Природну свилу не сече сабља. Зато је најбољи оклоп од неколико слојева природне свиле.

Уметност има своје велике тајне, ритуал. Спаљујем пожутеле странице рукописне заоставштине. Пламен је модрикаст, као кад гори препеченица. Гледам у пламен и долазе ми разне помисли. Оно што сам заборавио. Легенде. "Пом", који је постао високо стабло, највише стабло на гробљу. Из расцветане крошње те дивље трешње, не смеши ми се само мио лик покојног ујака, него и свих мојих мртвих потомака и по очевој и по мајчиној линији, сијајући као златне јабуке и паунице. Радост је јача од трагичног осећања живота, и уметност је израз те радости која је вечна. Тако ја пишем. Заљубљен подједнако у превирање и пламен, у живот непоновљиви и садницу "Пома", која пупчаном врпцом повезује заувек непоновљиво са вечним и непролазним...

(Крајем децембра 1999.)

НОВИ РАСПОРЕД

ДУША , РЕД И МИТ. БЕЗДУШНОСТ, НЕРЕД, ИСТОРИЈА

(Прекњижавање. Увод)

Оно што сам затекао у Европи, то је - неред. То је удаљавање од митолошког наслеђа. Упркос томе што се историја културе у целом свом току не може замислити без првобитног и древног митолошког потенцијала. Литература је незамислива без мита. Зна се : "драма и донекле и лирика првобитно (су) усвајале елементе мита кроз ритуале, народне светковине, религиозне мистерије".

"У старим паганским религијама однос између човека и богова тумачен је митовима. Мит о стварању Вавилона илустрован је сукобом Мардука и Тијамат. Египатски мит о сунцу, мит о Изис и Озирису, о Орфеју, сви су они начињени тако да објасне човека космичким и стваралачким силама универзума", сматрају Х. Уедек и В. Баскин. Митови би по њима били "живе приповетке о боговима и људима", покушај да се "тумаче човекове активности, лична хтења, циљ у животу, његови односи са божанствима која се појављују као владари космоса. Култови мистерија концентрисани су на неко посебно локално или универзално замишљено божанство, развили су се са циљем да открију како човек може да оствари контакт са таквим божанством, како може да општи са њим, и како би божанство могло да му помогне у расветљавању значења живота, ка усмеравању људи ка личном спасењу развијајући могућност и чак обећање о будућем животу. Верници неког божанства били су упућивани у тајне ритуале како би могли да схвате космичку схему".

Свет делује празно без богова. Без Ероса, бога љубави и страсти, свет је налик на пањ , слика и прилика мировања.

Кажу да је рођен из свеопштег јајета и да је, доиста, први од свих богова. Зар је неко могао бити рођен пре него што је он постао? Вршњак мајке Земље изгледа да није имао родитеље. Тај архетип ми се чини тако привлачним кад мислим на оно раздобље, када сам, у ствари, имао седамнаест година и почео да водим дневнике, које нисам напустио ни данас. Због чега? Због тога што сам водећи дневнике изашао из стања мировања, непостојања. Дакле, почетак мојих дневника је у вези са једним богом, богом љубави и страсти, првим богом. У тај мит се није веровало тада, али, митови и не престају да делују онда када се у њих више не верује!

Човек се никада неће моћи сасвим ослободити митова, што је добро. У том смислу размишља и М. Павловић, поставивши питање:

"Да ли је могуће замислити потпуно секуларизовање људске заједнице, да ли је на видiku потпуно укидање субјективитета? Психички живот без икаквих преостатака митског?"

Павловић мисли : *" Сигурно постоји неуроза која је последица радикалног потискивања митских слика. Она се можда зове алијенација, усамљеност, агресија. - Потиснуте слике могу показати своју важност у једном осветничком, преобученом повратку. - Можда је данашње изједначавање човека са стварима већ један део њихове свете. Али човек ће тада бити неуротичан, болесна ствар. Та болест ће га разликовати од осталих ствари. А болест, као што знамо, ствара сопствену митологију. Ваљда митологија коју стварају болесне ствари неће бити последња".*

Шта би, по Павловићу, био мит?

"...мит није прошлост и не води ка прошлости. Реактуализација једне успомене, једног сећања је чињеница садашњости. Сама садашњост је једна фикција, мистика представа која може узимати различите облике : садашњост - последње време, или - време које нас води у једну надолazeћу будућност, важнију од садашњег тренутка".

" Мит је у животу оно што није уређено, што није сазнато..."

Док читам своје старе дневнике, они читају мене.

Одлучио сам да се позабавим својим дневницима, баш зато што их никада раније нисам прелиставао, нити читао. Али, не само због тога. Истина је нешто сасвим друго.

Све оно што је остало нерешено у мом животу, налази се у дневницима, у миту.

Тако је почело.

Суочио сам се са проблемом пред којим је у своје време стојао и Претходник (Пол Валери).

"Проблем о који се све више осећам ослоњен јесте проблем довођења у ред мојих мисли и то да их доведем у ред не извањски него органски и корисно".

Шта рећи о свим тим многобројним свескама вођених деценијама? Шта су они? Вежбе? Нацрти? Скице? Сваштарења? Тумарања? Снови? Тумачење снова? Есеји? ...

" Све што је написано у овим свескама мојим има као главну особину то да никад не жели бити коначно" (Валери).

У свескама сам ја бележио *"идеје које ми долазе. Али то не значи да их прихватам. То је њихово прво стање. Још су слабо пробуђене"*.

У овим свескама нема, наравно, мојих "убеђења", али има мојих "обликовања".

Читајући их : *" Нашао сам ту и тамо понеки мали одломак онога што сам желео"*.

То је, заиста, истина :

" Треба ми, јутром (и током дана, и увече, драги Валери - додајем ја: М. Л.) , та свеска са мојом цигаретом - и то са истом неопходношћу. Ја патим без тога. Свеска је манија, али навика тако стара и јака..."

Мемоари без краја, зашто сам их писао?

Мислим да је Валери већ дао одговор :

а) *" Ја у ствари само покушавам да оцртам оно што сам мислио од првог тренутка. А ове су свеске сукцесивни преводи" ;*

б) *"Произвођење идеја је код мене једна природна , готово физиолошка функција - чије је ускраћивање права сметња моме физичком расположењу, чије ми је отицање неопходно"*.

Знам, нисам водио све те свеске да бих решавао проблеме свога живота, своје дневне егзистенције - дневници су били привилеговано средство разарања те баналне егзистенције.

"Без способности писања питам се шта бих заиста постао.

Помоћу писања се ослобађамо гриже савести осветољубивости и откривамо своје тајне", вели Е. Сиоран.

Понекад се питам шта је диктирало те бескрајне забелешке - разочарање или ?

"Разочарање је више литерарна снага - мислио Сиоран - него морална, оно је исходиште инспирације. А мудрост? Да будем прецизан, она је оно што се противи (моје подвлачење, М. Л.) . Мудрац руинира у нама сав елан, то је саботер који нас разједа и паралише, који вреба наше лудило како би га стишао, компромитовао, како би га обешчистио. Инспирација? Једна изненадна неравнотежа, страст без имена у току потврђивања или рушења".

Ко је све то писао? Дух који се херојски опирао из године у годину - ПРИНЦИПИМА АНОНИМИЗАЦИЈЕ?

М. Павловић на једном месту пише:

АНОНИМИЗАЦИЈА људског деловања, људска егзистенција је све мање индивидуализирана, она се јавља у блоковима, премисе индивидуалистичког хуманизма постају неодрживе. Али и та визија има своју варку : и ти блокови у којима се одиграва људска егзистенција, блокови популација, група, нација, покрета, вера, стварају своје нове, камуфлиране елите, и те елите имају опет право на идеологију класичног хуманизма! - Та анонимизација свега људског врши се на свим нивоима, од најнижих и најбруталнијих до веома високих. - Блоквита анонимност људске егзистенције има још своју малу шансу : ако се заједничким симболима, митом, валоризује, ако се мит прихвати као један демократски знак, као општи песнички језик коме доприносе индивидуални песнички језици да се у њему, миту, претворе у један хорски глас.

Додам ли овоме : Огромна енергија утрошена да то избегнем, да се не претворим у хорски глас, дефинише читав мој живот.

Рекао сам једном приликом да ја нисам живео (сећајући се Борхеса) , а сад понављам : нисам живео, већ читао и писао.

Дуга би била прича о томе шта сам читао и готово бескрајна када бих покушао да одредим важност прочитаног. Али оно што сам писао, чини ми се да показује нарочити отпор принципима анонимизације.

Објашњавајући, ја залазим у суштину **н о в о г м и т а**, појам преузет из есеја С. Игњатовића **ЧИТАЊЕ МИТА ЧИТАЊА**.

"Мит књиге, и митови у вези с њом у много чему су исто, односно припадају оној истој цивилизацији и културној равни у којој су настали и митови сплетени око писаца и писања".

Следеће напомене би могле бити нови прилог посвећен митологији писања.

Пре него што сам на почетку једне подебље празне свеске крупним словима написао

СУКЦЕСИВНИ ПРЕВОДИ

један незнанац, можда баш Валеријев двојник, злобно ме је подсетио:

Те свеске су твој порок.

Шта је, уствари, истина?

Можда баш оно што је о томе написао својевремено Валери :

"истина је да је писање ових бележака, сваког јутра, једна потреба која би могла да буде чудна, хитна и непромишљена колико и дуван - с којим је уосталом повезана. Прилично је комично да су моја размишљања плод једне моћи непромишљене, часовите, и да у том и том сату треба попустити стези слобода духа.

Јер дух има потребу за својом немоћи да би могао водити љубав".

Ова последња реченица чини ми се ванредно проицљивом и као да је написана после читања свих мојих свесака : у којима има баш толико тога , љубави мога духа...

Почео сам да правим изводе из бележница, прво сам почео од краја, тј. од инв. бр. 296 - КОША, БЕЗ ДНА.

Ако бих једног дана био у прилици да почнем од почетка, од првих свесака Инвентара, знам, тамо где би биле неопходне моје накнадне напомене и коментари, настојао бих да не буду дужи од кљуна чешљугара.

Док правим изводе, они говоре о мени.

То је напоран и мукотрпан посао : ја не знам колики би био обим свих извода, када би једнога дана био у прилици да читав тај подухват приведем крају. Ја знам да никада нећу ограничавати себе!

Тако су СУКЦЕСИВНИ ПРЕВОДИ покушај да се нешто уреди, да се нешто сазна, упозна. На првом месту - ја. А онда и - други.

Али, ко су - други?

И ко сам - ја? Неки нови Тесеј, који је успео да победи Минотаура, полубика - получовека, и да се помоћу Аријаднине нити пробије на светлост дана?

Или онај који је присуствовао Тајној вечери и кога је - један од оних који су тамо били - издао? Онај кога су јавно разапели и тајно скинули с Крста?

Све до избијања првих брчића и првог стварног љубавног искуства, био сам ближе анђелима и ПИСМУ. Нисам имао више од тридесет и две године када сам схватио важност слутњи, снова и сећања, и оно најгоре. Касно сам разумео оно најважније : Љубио сам оне који су мене љубили, каква је корист од тога? Нисам довољно упорно искао, и није ми се дало. Нисам куцао на права врата, и нису ми се отворила. Нисам умео да се чувам од лажних пророка који су дошли у оделу овчијем, а унутра беху вуци грабљиви. Давао сам светиње псима, бацао бисере пред свиње, и оне су то згазиле ногама својим и окренуле се на мене да ме растргну. Када су ме потерали из једног града, побегах у други. Док су други играли и свирали, ја им се нисам придружио, и рекоше : "Ђаво је у њему!"

У мени је било нешто друго : МИТ. Рођен сам у архетипском, изузетно плодном Раку, знаку који најлакше осети зов мита и сна. Растао сам у оним крајевима, које помиње Павловић, на терену земљишта у чијој дубини сазревају метали и постају злато. У крају у који су се спустиле оне друге лађе спасене после потопа. Окренут , још као дете Ртњу, Кривом Виру, тајни и трајању мртвих - географском и митолошком центру Балкана. Од мајке сам наследио оно што може дати велика архетипска мајка, извор снова, осећања, унутрашњи живот, присуство у себи самом, што је присуство позитивних размишљања о себи и другима. Оцу и Светом Духу дугујем мржњу према лицемерју и неистини. Многим људима, живим и покојним, дугујем много. Породици и поднебљу из кога потичем - дугујем, вероватно - највише. А песника М. Павловића издвајам на овом месту, зато што он није мит претварао у причу, "губећи успут његову понорност, недохватну димензију". Мени је управо до тога стало, зато што ми је мит отварао могућност да у њему учествујем. Имам утисак да сам у толико митских ситуација већ учествовао, признајем : мене привлачи мит. Мит у мени није створио несрећну свест и није ме гурнуо у његову супротност "НАТУРАЛИЗАМ, УМЕТНОСТ ПСЕУДО - ХАОСА"...

**КЊИГА СИТНОГ ИНВЕНТАРА
(Кључ)**

(Распоређене на полицама, те бројне свеске различитих формата и различитог обима, заузеле су више од шест дужних метара. Почео сам са њиховим инвентаром крајем лета 1994. године, и он још увек траје - Духовска недеља, 16. јуни 1997. године, Београд.

Ево тог **Инвентара** , који за мене има важност *Коначне евиденције - која не сме бити уништена!*)

Инвентарни број :

1. Белешке из прочитаних књига. Лето 1970. Свеска зеленосивих картонских корица. Формат: 20 x 14 цм. Обим : око 200 стр.
2. Хомоље.Слика и реч. (1971. год. ? Није датирана.) Свеска цигла боје брош. корица. Формат: 20 x 14 цм. Обим: 200 стр. (скоро половина празни листови) .
3. Дијалог са самим собом. Свеска тврдих картонских корица. Формат : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (30. - 13. 8. 1971.)
4. Дијалог са самим собом. Формат: 20 x 14 цм. Обим: 200 стр. 31. 7. (Мишљеновац) - 17. 9. 1971. (Београд)
5. Дијалог са самим собом . Свеска тврдих црвених корица. Формат : 29 x 20 цм. Обим : 200 стр. (Октобар - 9.12. 1971.)
- Додатак : 5а : Белешке : 17. - 28. 12. 1971.
6. Белешке из прочитаних књига. Свеска тврдих корица. Формат: 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (Започета неколико месеци пре датирања : 5. 11. 1971)

7. О себи, првенствено. Свеска тврдих црвених пластифицираних корица. Формат : 29 x 20 цм. Обим : 200 стр.
(22. 12. 1971. - 16. 7. 1973, Мишљеновац)
8. ФРАГМЕНТИ ЈЕДНОГ ИНТИМНОГ ДНЕВНИКА. Свеска браонсветлих пластифицираних корица. Формат 29 x 20 цм. Обим : око 200 стр. (Без датума. Могуће из периода : 1972 / 1973)
9. ИСПОВЕСТ ИЛИ ОЧИШЋЕЊЕ. Броширана свеска корица боје цигле. Формат : 20 x 14 цм. Обим : око 60 стр. (Није датирано)
10. Интимне белешке. Свеска пластифицираних корица . Формат : 29 x 20 цм. Обим : 200 стр. (3. 6. - 16. 7. 1973, Мишљеновац)
11. Интимне белешке. Свеска брошираних корица боје цигле. Формат : 29 x 20 цм. Обим : 200 стр. (10. - 26. 8. 1973)
12. Записи из Бедне Вароши и Пустог Села. Све. форм. : 29 x 20 цм. Обим : око 80 стр. (30. 8. 1973)
13. Записи, Белешке . Свеска брош. корица цигла боје. Форм. : 29 x 20 цм. Обим : око 160 стр. (4. 9. 1973)
14. Лепа Лара смеши се... Свеска тамнозелених тврдих корица. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : 200 стр. (Септембар , 1973)
15. СВЕ САМ ПОМЕРИО У НЕКУ ДАЛЕКУ БУДУЋНОСТ... Блок - нотес без предњих корица. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 80 стр. (Није датирано : 1973, или 1974?)
16. Интимне белешке. Блок нотес, без предњих корица. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 60 стр. (3. 10. 1973)
17. 7. новембар 1973. Дневник. Свеска модросивих тврдих корица. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : 400 стр.
18. РАНО ДЕТИЊСТВО. ДЕЧАШТВО. МЛАДОСТ. Свеска модросивих тврдих корица. Формат : 33 x 24 цм. Обим : 400 стр.
(12. 10. - 10. 12. 1973)

19. Судбина раба Мирослава . Свеска брошираних корица цигла боје.
Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (7. 11. - 10. 11. 1973)
20. Дневник. Свеска модроплавих тврдих корица. Ф. : 29 x 20 цм. Обим
: око 200 стр. (11. 11. 1973)
21. Дневник. Свеска црвених пластифицираних корица. Ф. : 29 x 20 цм.
Обим : 40 стр. (17. - 22. 1. 1974)
22. Златиборски Дневник. Пословни блок Минерва. Ф. : 20 x 17 цм.
Обим: 200 стр. (22. 1. - 1. 2. 1974)
23. Златиборски Дневник. Наставак. Свеска црних платнених корица.
Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр.
(4. фебруар 1974)
24. Фебруарски записи. Дневник . Свеска тамнозелених корица. Ф. : 20
x 14 цм. Обим : 200 стр. .(13. 2. 1974)
25. Забелешке . Свеска брошираних корица боје цигле. Ф. : 29 x 20 цм.
Обим : 120 стр. (23. фебруар 1974)
26. Забелешке. Свеска брош. корица цигла боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим :
120 стр . (14 . 3. 1974)
27. Забелешке. Колегиј блок. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : 47 стр .
(23. 3. 1974)
28. Забелешке. Свеска зелених брош. корица. Ф. : 29 x 20 цм. Обим :
120 стр. (25. 4. 1974)
29. Забелешке. Свеска зелених корица. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : 107 стр.
(3. мај 1974)
30. *Бежала бела Божана...* Свеска пластифицираних браон корица. Ф.
: 20 x 14 цм. Обим : око 160 стр. (Мај 1974)
31. Записи . Свеска црвених пластифицираних корица. Ф. : 29 x 20 цм.
Обим : 20 стр. (18. 5. 1974)

32. Записи . Ноте блок, без предњих корица. Ф. : 29 x 20 цм.. Обим : око 60 стр. (7. јун 1974)

33. Записи . Свеска брош. корица боје цигле. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 81 стр. (15. јун 1974)

34. Записи . Пред одлазак у Пољску. Колегиј блок. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : 160 стр. (5. 7. 1974.) (Додатак : Записи, 2. јул 1974)

35. ЗАПИСИ. Notatnik akademicki. Зелене брош. корице. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : 200 стр. (22. јул 1974)

36. Дневник. Notatnik akademicki. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : 200 стр. (23. 8. 1974)

37. Дневник. Notatnik akademicki. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : 200 стр. (2. октобар 1974)

38. У ЧЕМУ ЈЕ МОЈА СТВАР? Свеска брош. корица цигла боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 160 стр. (14. 10. 1974)

39. ДНЕВНИК С ПУТОВАЊА. (Са разним додацима) Свеска пластифицираних плавих корица. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (21. 10. 1974)

40. БЕЛЕШКЕ. Notatnik akademicki. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : 200 стр. (Разни додаци ; лична карта покојног стрица Ж. Лукића) (1. 11. 1974, Мишљеновац)

41. ЗАПИСИ. Notatnik akademicki. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : 200 стр. (19. 11. 1974)

42. БЕЛЕШКЕ. Свеска пластифицираних бледоплавих корица. Ф. : 29 x 20 цм.) Обим : око 280 стр. (Студентски град, Први блок, соба 133, Кад млидијах умријети, 9. 11. 1974)

43. Бележница. Свеска зелених брош. корица. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 80 стр. (2. 1. 1975)

44. ЈАДИ НЕМИЛОГ АНЂЕЛА. Свеска брош. корица цигла боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (Без датума; јануар - фебруар 1975.?)
45. ФОТОГРАФИЈА И ПРАМЕН РУСЕ КОСЕ... Свеска брош. корица цигла боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (Разни додаци ; писма) (25. 1. 1975)
46. БЕЛЕШКЕ : фебруар - март 1975. Свеска брош. корица цигла боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 160 стр.
47. БЕЛЕЖНИЦА. Ф. : 20 x 18 цм. Обим : 200 стр.
(Пословни блок, 19. март 1975)
48. ЛЕТО 1975 (Мишљеновац - Студентски град, ИИ / 625). Пословни блок. Ф. : 20 x 18 цм. Обим : 200 стр.
49. ДНЕВНИК (Након што сам напустио, заувек, Студентски град) . Бележница без корица. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 40 стр.
(10. 10. 1975)
50. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска црвених пластифицираних корица. Ф. : 31 x 21 цм. Обим : 160 стр. (17. 10. 1975)
51. БЕЛЕЖНИЦА ИИ . Свеска црвених пластифицираних корица. Ф. : 31 x 21 цм. Обим: 100 стр. (14. 11. - 1. 12. 1975)
52. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска сивих брошираних корица. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 80 стр. (1. децембар 1975 - 2. 1. 1976)
53. БЕЛЕШКЕ. Свеска брош. корица цигла боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим: 80 стр. (27. 1. 1976) (Додатак: Писма А. Лукића)
54. ПРЕД ОДЛАЗАК У ВОЈСКУ. Свес. брош. корица цигла боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 26 стр. (Лето 1976)
55. СЛУЖЕЋИ ВОЈНИ РОК. (Дневник једног гуштера)
(10 неповезаних листова) (Јесен 1976, Тузи)

56. КРИСТАЛНА СЕКИРА ТИШИНЕ. (Заборавак) Ф.: 20 x 14 цм. Обим : 40 стр. (Писма. новински исечци, војничка Заклетва) (Јесен 1976)

57. БЕЛЕЖНИЦА. Блокчић корица боје цигле. Ф. : 13 x 8 цм. (Исписане само 6 стр.) (21. 8. 1976)

58. РОМАН У НАСТАЈАЊУ

Свеска 1, платнених корица оранж боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим: 200 стр. (Истргнуто првих 6 стр. Рукопис пагиниран : 37 - 207 стр. Додато 6 стр : 208 - 212 стр.) (Јесен 1976)

Свеска 2, пластифицираних корица резеда боје. Обим : 200 стр.

Свеска 3, пласт. корица браон боје. Обим : 200 стр.

Свеска 4, брош. корица боје цигле. Обим : 200 стр.

Свеска 5, пласт. зелених корица. Обим : 200 стр.

Свеска 6, модроплавих брош. корица. Обим : 200 стр.

Свеска 7, (Роман о Сенковићу) , бордо, тврдо укоричена. Обим : 200 стр.

Свеска 8, (Румунска свеска са зеленим пластичним омотачем). Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 400 стр. (Пролеће 1977, Крај Скадарског језера)

59. БИВШИ ЈАДИ (Покушај романа?) Брош. свеска корица боје цигле. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (Плус доста уметнутих листова)

60. *ДИМИТРИЈО, СИНЕ МИТРЕ...* (Грађа за роман) Свеска зелених корица , у коју је уметнуто 40-ак неповезаних страница. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 60 - ак стр. (Грађа за роман прикупљена 15. јуна 1971. под насловом Белешке за Неверну жену)

61. ПОРТРЕТ УМЕТНИКА У МЛАДОСТИ. (Југометалов РОКОВНИК за 1971. годину, пластичних корица боје труле вишње) Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (Август - септембар 1977) (Додатак, белешке : Портрет уметника у младости)

62. АПОКРИФНИ ДНЕВНИК. Свеска брошираних корица боје цигле. Ф. : 20 x 14 цм. Обим: 160 стр. (Новембар 1977)

63. БЕЛЕЖНИЦА, 28. 11. 1977. (Свеска плавих брошираних корица са ликом певача Д. Топића) Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 200 стр. (1. 1. 1978)

64. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска зелених корица. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 200 стр. (1. 1. 1978)
65. 29. септембар 1978. Тврдо укоричена зелена свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр.
66. Дневник рада. Тврдо повезана свеска резеде боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (4. 1. 1979)
67. СУБОТА, 3. МАРТ 1979. Роковник Агрокосова - тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр.
68. РОКОВНИК АУТО РЕМОНТА "Раде Кончар", Н. Београд (1965). Ф. : 16 x 11 цм. Обим : око 200 стр. (9. 9. 1979)
69. РОКОВНИК 1980. Тврд повез. Ф. : 15 x 11 цм. Обим 400 стр. (24. 1. 1980)
70. ДНЕВНИК ВОЂЕН ОД КРАЈА ПРЕМА ПОЧЕТКУ. Свеска тврдо укоричена, резеда боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (21. 7. - 11. 8. 1980)
71. 22. ДЕЦЕМБАР 1980. Жута свеска; тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 200 стр. (доста истргнутих листова)
72. НОТЕС (Дечије новине ; Девојка са шеширом за сунце великог обода). Ф. : 15 x 10 цм. Обим : око 200 стр. (Додатак : БЕЛЕЖНИЦА : 27. 3. 1981)
73. ДНЕВНИК КОНАЧНЕ ВЕРЗИЈЕ... Блок - нотес без насловне корице. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : . (1. 8. 1981)
74. ПРАЗНИК НАЛИЧЈА. ПОРНОГРАФИЈА. Тврдо укоричена црвена свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (8. 9. 1981)
75. 600 МИЛИОНА... Тврдо укоричена свеска резеде боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (Вођено почетком осамдесетих?)

76. У НЕДЕЉУ УЈУТРУ ОТПУТОВАХ... Дневник црних пластичних корица. Ф. : 17 x 11 цм. Обим : 200 стр. (1981)
77. ДНЕВНИК НАЛИЧЈА. Нотес без предње корице. Истргнут први лист. Ф. : 21 x 15 цм. Обим : око 200 стр. (18. 2. 1982)
78. БЕЛЕЖНИЦА. Тврдо укоричена свеска цигла боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 200 стр. (3. 3. 1982)
79. ДНЕВНИК. Свеска са плавим пластичним омотом. Ф. : 21 x 15 цм. Обим : 400 стр. (15. 4. 1982)
80. 2. АВГУСТ 1982... Свеска са браон пластичним омотом. Ф. : 21 x 15 цм. Обим : 400 стр.
81. ДНЕВНИК НАЛИЧЈА, 2. Свеска са пластичним браон омотом. Ф. : 21 x 15 цм. Обим : 400 стр. (12. 11. 1982 - 18. 1. 1983)
82. ДНЕВНИК (НЕ)РАДА . Свеска тврдо повезаних црвених корица. Ф. : 16 x 11 цм. Обим : око 400 стр. (12. 2. 1983)
83. У ГЛАВИ МИ ЈЕ КОШМАР... Свеска корица цигла боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 200 стр. (11. 4. 1983)
84. РАСЛЕ ТИКВЕ НА БУЊИШТУ... Свеска брошираних корица цигла боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим око 130 стр. (12. 5. 1983)
85. БЕЛЕЖНИЦА (Расле тикве на буњишту) . Свеска корица боје цигле. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (21. 5. 1983)
86. ИЗВЕЛИ МЕ ИЗ ТАКТА... (Дневник наставника 1979 / 80, пласт. корице) Ф. : 16 x 11 цм. Обим : око 200 стр. (8. 6. 1983)
87. БЕЛЕЖНИЦА . Свеска модроплавих корица. Ф. : 19 x 11 цм. Обим : око 200 стр. (12. 8. 1983)
88. БЕЛЕЖНИЦА. Тврдо укоричена свеска браон боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 200 стр. (Август 1983)

89. ДОЛАЗАК У 6 : 30 Ч... (Директоров дневник за шк. год. 1971 / 72. Пластичне бледожуте корице) Ф. : 16 x 11 цм. Обим : око 200 стр. (19. 11. 1983)
90. РОКОВНИК (Годишњак југословенске кинематографије. Треће измењено и допуњено издање) Ф. :16 x 11 цм. Обим : 200 стр. (Богу иза леђа, 14. 10. 1983)
91. Бележница ИЗДАВАЧА. (Блок нотес без предње корице) Ф. : 20 x 14 цм.. Обим : око 50 - ак стр. (20. 12. 1983)
92. ПРОНАЂЕНА БЕЛЕЖНИЦА. (Роковник кожних корица за 1959) Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 400 стр. (4. 1. 1984)
93. У ФИОКЕ СЕ, ОПЕТ, УГНЕЗДИЛИ МИШЕВИ... (Тврдо укоричена свеска боје шкотске сукње - доста листова истргнуто) Ф. : 29 x 20 цм. Око 40 - ак стр. (18. 3. 1984)
94. 10. МАЈ 1984. (Роковник за 1967, пласт. корица) Ф. : 19 x 13 цм. Око 200 стр.
95. КУПИО СВЕСКУ КОД... Брош. свеска боје цигле. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 160 стр. (16. 7. 1984)
96. НЕМА ТУ НЕКИХ СКОКОВА... Роковник црних пластичних корица. Ф. : 16 x 11 цм. Око 200 стр. (23. 8. 1984)
97. ПОНОВО ВИДЕО... (Наставников дневник 1971 / 72. Браон пласт. корица) Ф. : 16 x 11 цм. Обим : око 200 стр. (6. 10. 1984)
98. СЕТИТИ СЕ : ОТАЦ ИСПРИЧАО... Свеска брошираних корица зелене боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (18. 11. 1984)
99. ПО ПОВРАТКУ ИЗ БРДА . Свеска брошираних зел. кор. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (25. 1. 1985)
100. ВЕСТИ ИЗ МИШЉЕНОВЦА. Свеска брош. корица цигла боје. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : 128 стр. (26. 2. 1985)

101. СВЕСКА ПОКЛОН ОД... Ф. : 23 x 15 цм. Обим : око 400 стр. (13. 4. 1985)
102. НАРОДНА БИБЛИОТЕКЕ СРБИЈЕ, ЧИТАОНИЦА ... Св. брош. корица боје цигле. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : 126 стр. (20. 8. 1985)
103. КЉУЧЕВИ ОД ... Свеска црних пластичних корица. Уметнути листови. Ф. : 22 x 16 цм. Обим : око 40 - ак стр. (7. 10. 1985)
104. КУРЦШЛУЗ... Броширана љубичаста свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (28. 12. 1985)
105. ВОЛИМ ТВРДО УКОРИЧЕНЕ СВЕСКЕ... Свеска браон боје, тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 200 стр. (24. 1. 1986)
106. ЈУЧЕ, НОЋАС, ДАНАС. Нотес - блок. Ф. : 20 x 13 цм. Обим : око 200 стр. (2. 4. 1986)
107. ДИМИТРИЈЕ ШУТИРАО... Тврдо укоричена свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 200 стр. (26. 5. 1986)
108. НАСТАВАК. Св. брош. корица. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (6. 6. 1986)
109. ПРЕ СВЕГА, УВЕСТИ РЕД. Св. брош. кор. цигла боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 160 стр. (Јул 1986)
110. ОВУ СВЕСКУ САМ КУПИО... Плава, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (7. 8. 1986)
111. ДОРУЧАК У "ЗАГРЕБУ". Купио возну карту за Сарајево. Сива броширана свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 80 стр. (25. август 1986)
112. НАХРАНИО БЕБУ... Брош. св цигла боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (18. 9. 1986 - 5. 1. 1987)

113. СТИГАО ДО ПЕТНАЕСТОГ ПАРАГРАФА... Жуто - плави нотес. Ф. : 21 x 14 цм. Обим : око 400 стр. (22. 1. 1987)
114. БЕЛЕЖНИЦА. УОЧИ ПРОЛЕЋА. Брош. св. корица боје цигле. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (19. 3. 1987)
115. ДНЕВНИК ПИСЦА, 1. Брош. св. зелених корица. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 200 стр. (21. 7. 1987)
116. БЕЛЕЖНИЦА. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (25. 10. 1987 - 17. 1. 1988)
117. БАКСУЗНИ ДАН. Тврдо укоричена свеска. Ф. : 20 x 14 цм. . Обим : око 200 стр. (25. 1. 1988)
118. СИВА СВЕШЧИЦА. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (Фебруар 1988)
119. БЕЛЕЖНИЦА. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (4. 3. 1988)
120. БЕЛЕЖНИЦА . Брош св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (31. 3. 1988)
121. БЕЛЕЖНИЦА. Зелена брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (11. 5. 1988)
122. Б. МЕ ЈЕ ПИТАО... Жута брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (7. 6. 1988)
123. СРЕДА, 22. 6. 1988... Тврдо укор. све. браон боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр.
124. БЕЛЕШКЕ. Св. цигла боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 200 стр. (18. 7. 1988)
125. БЕЛЕЖНИЦА. Св. корица цигла боје, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (11. 8. 1988)

126. БЕЛЕЖНИЦА. Зелена свеска, тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 200 стр. (30. 8. 1988)

127. БЕЛЕЖНИЦА. Плава свеска, тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (12. 10. - 30. 11. 1988)

128. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска - арт. бр. 500Р , брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (1. - 28. 12. 1988)

129. БЕЛЕЖНИЦА. Зелена свеска, тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (Јануар 1989)

130. ФЕБРУАР 1989. Тамнозелена св.; тврд пов. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 20 стр.

131. БЕЛЕЖНИЦА . Плава брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 160 стр. (Март 1989)

132. ЗВАО АЛЕКСАНДАР... Нотес - блок. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (24. 4. 1989)

133. КАКО БИ БИЛО ДА ПОЧНЕМ ОД ПОЧЕТКА. Зелена брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (21. 5. 1989)

134. КУЧЕВО, ХОТЕЛ. Бела брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (10. 6. 1989)

135. БЕЛЕЖНИЦА. Тврдо укор. св. (Леда, Књажевац). Ф. : 21 x 15 цм. Обим : око 200 стр. (5. 8. 1989)

136. БЕЛЕЖНИЦА. Бела брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (25. 8. 1989)

137. БЕЛЕЖНИЦА. Плава свеска, тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 200 стр. (8. 9. 1989)

138. ОВДЕ ЋУ БЕЛЕЖИТИ СНОВЕ. Црн роковник ("Рудар", Мајданпек). Ф. : 19 x 14 цм. Обим : око 200 стр. (13. 10. 1989)

139. БЕЛЕЖНИЦА. Бела брош. св. (Додатак : 40 - ак уметнутих страница) Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (1. 11. 1989)
140. ДЕДА ВОЈА... Бел брош. свес. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (1. 12. 1989) (Уметнути листови : 147а , 147 б)
141. БЕЛЕЖНИЦА. Брош. св. : девојчица са цвећем. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (30. 12. 1989)
142. БИВШИ ЈАДИ, 2 . (Није датирано!) Брош. св. корица боје цигле. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 80 стр.
143. БЕЛЕЖНИЦА. Корице боје цигле. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (2. 2. 1990)
144. ОВУ СВЕСКУ И ЈОШ ЈЕДНУ... (Свеска из Русије, брош .) Ф. : 20 x 16 цм. Обим : 192 стр. (22. 2. 1990)
145. БЕЛЕЖНИЦА. Плава свеска, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (17. 5. 1990)
146. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска слон, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (11. 7. 1990)
147. БЕЛЕШКЕ. Свеска жирафа, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (7. 8. 1990)
148. ДНЕВНИК. Тврд повез - црвени сафијан. Ф. : 15 x 11 цм. Обим : око 200 стр. (18. 8. 1990) (Напомена : Друга половина Дневника : Белешке с летовања у околини Дубровника, 1980)
149. БЕЛЕЖНИЦА. Плава брош. св. Ф.: 15 x 11 цм. Обим : око 120 стр. (1. септембар 1990)
150. БЕЛЕЖНИЦА. Плава брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (30. 9. 1990)
151. НАСТАВАК. Плава брош. свеска. Ф.: 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (1. 11. 1990)

152. УПЛАТА ПОСЛЕДЊЕ РАТЕ ЗА... Тврд повез. ПТТ Србија. Дневник рада, пластифициран. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр . (9. 1. 1992)
153. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска слон, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (7. 3. 1992)
154. ДУПЛА БЕЛЕЖНИЦА. Зелена свеска, тврд повез; пластифици. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : око 200 стр. Прва : 13. 12 . 1988. Друга: 30. 3. 1992.
155. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска - разбијено јаје. Брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 120 стр. (8. 5. 1992)
156. БЕЛЕЖНИЦА. Модроплава свеска, тврд повез. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : око 400 стр. (19. 5. 1992)
157. НЕДЕЉА У МИШЉЕНОВЦУ. Блок нотес (откинута предња стр. корица). Ф. : 20 x 9 цм. Обим : око 100 стр. (21. 6. 1992)
158. НЕОБИЧНО... Блок нотес без предње корице. Ф. : 20 x 9 цм. Обим : око 100 стр. (21. 7. 1992)
159. ПРОТОКОЛ СУЂЕЊА ИЗМЕЂУ ЕВРОПЕ И ХРИСТА. Црно зелена свеска, брош. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : око 160 стр. (7. август 1992)
160. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска 2 + 2. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (14. 9. 1992)
161. ПЛАВИ СОМОТ. Notizblock , брош. Ф. : 21 x 14 цм. Обим : 100 стр. (1. 10. 1992)
- 162.. БЕЛЕЖНИЦА. Обшћаја тетрад. Арт. 2 Ц 1346. Ф. : 20 x 16 цм. Обим : 200 стр. (17. 10. 1992)
163. БЕЛЕЖНИЦА. Обшћаја тетрад... Ф. : 20 x 16 цм. Обим : 200 стр. (6. 11. 1992)
164. ПАЛА СЛАНА... Notizblock. Ф.: 21 x 14 цм. Обим : 100 стр. (1. 12. 1992)

165. СВЕ ЈЕ У БОЖЈИМ РУКАМА. Обшћаја тетрад. Ф. : 20 x 16 цм. Обим : 200 стр. (12. 12. 1992)
166. БЕЛЕЖНИЦА. Обшћаја тетрад. Ф. : 20 x 16 цм. Обим : 200 стр. (3. 1. 1993.)
167. ШТРАЈК ГСП. Обшћаја тетрад. Ф. : 20 x 16 цм. Обим : 200 стр. (2. 2. 1993)
168. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска А, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (4. 3. 1993)
169. БЕЛЕЖНИЦА. Обшћаја тетрад. Ф. : 20 x 16 цм. Обим : 200 стр. (23. 3. 1993)
170. БЕЛЕШКЕ. Сива свеска, тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 100 стр. (25. 4. 1993)
171. СРЕЂИВАЊЕ СТАНА... Роковник "Савремене администрације", кожни повез. Ф. : 16 x 12 цм. Обим : 400 стр. (1. 5. 1993)
172. ПУСТИО ЧЕКОВЕ У ВРЕДНОСТИ... Свеска 2 + 2, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (8. 6. 1993)
173. НАСТАВАК. Свеска 2 + 2, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (17. 6. 1993)
174. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска - разбијено јаје, брош. Ф. : 20 x 14 цм . Обим : 120 стр. (27. 6. 1993)
175. УЛИЦА ГАВРИЛА ПРИНЦИПА... Свеска ПОЕНТА, брош. Ф. : 22 x 16 цм. Обим : 200 стр. (30. 6. 1993)
176. БЕЛЕЖНИЦА. Плава свеска, тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 42 стр. (4. август 1993)
177. БЕЛЕШКЕ. Свеска А, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (14. 8. 1993)

178. СИЛАЗАК У ЛИМБ... Свеска модрозелена, тврд повез. Ф. : 20 x 14
цм. Обим : 120 стр. (1. 9. 1993)
179. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска А, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (15.
9. 1993)
180. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска А, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (1.
10. 1993)
181. БЕЛЕЖНИЦА. Брош. свеска корица цигла боје. Ф. : 20 x 14 цм.
Обим : 40 стр. (15. 10. 1993)
182. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска А, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (21.
10. 1993)
183. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска А, брош. Ф. :20 x 14 цм. . Обим : 120 стр. (9.
11. 1993)
184. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска А, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (23.
11. 1993)
185. ОД М. ДОБИО НОВУ СВЕСКУ. Сивобела, брош. Ф. : 20 x 17 цм.
Обим : 200 стр. (8. 12. 1993)
186. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска 2 + 2, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр.
(16. 1. 1994)
187. ГЛАВОБОЉА...Сивобела, брош. св. Ф. : 20 x 17 цм. Обим : 200 стр.
(16. 2. 1994)
188. БЕЛЕЖНИЦА М / Л . Свеска А, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120
стр. (10. 3. 1994)
189. ИВАН СЕ КУПА... Сивобела брош . св. Ф. : 20 x 17 цм. Обим : 200
стр. (19. 3. 1994)
190. БЕЛЕЖНИЦА. Еко свеска, зелена, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим :
48 стр. (19. 4. 1994)

191. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска А, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (25. 4. 1994)

192. БЕЛЕЖНИЦА. Еко свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 48 стр. (9. 5. 1994)

193. БЕЛЕЖНИЦА. Црвена свеска, тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (15. 5. 1994)

194. ФИЈУЧЕ... Браон свеска, тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (17. 6. 1994)

195. СВЕСКА ИЗВРШЕНОГ ИНВЕНТАРА. Еко св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 48 стр. (Инвентар завршен на Духовски понедеоник, 20. 6. 1994, око 24 ч. Грми, невреме)

196. **ДОДАТАК. Књига ситног инвентара.** Старо издање "Савремене администрације", Београд . Образац бр. 18 / 24. Ф. : 19 x 27 цм. Обим : 58 стр. (*Напомена: Ова свеска је, у ствари, наставак инвентара и не сме се уништити. Нити отуђити из породице Лукић.*)

197. **Мирослав Лукић, СУДБИНА РАБА МИРОСЛАВА.** Песме. Београд, 1972. Повезано, брош. Рукопис. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : 111 стр.

198. Мирослав Лукић, ПУШТАЊЕ ВОДЕ МРТВИМА ЗА ДУШУ (Седам поглавља из породичне митологије). , 1 - 2 Роман, рукопис. Мишљеновац - Београд 1983 - 1986 / 87. Тврд платнени повез вишњеве боје. Ф. : 30 x 20 цм. Рукопис је откуцан на писањој машини уобичајеним проредом. Обим :

Први том : 294 стр.

Други том : 296 - 663.

199. Мирослав Лукић, ПУШТАЊЕ ВОДЕ МРТВИМА ЗА ДУШУ, 1 - 3. Тврд повез, пластифициран. Обим :

Први том , књ. 1. - 3. : 389 стр.

Други том, књ. 4. - 7 : 318 стр.

Трећи том, књ. 8. - 11 : 300 стр.

200. Мирослав Лукић, ПУШТАЊЕ ВОДЕ МРТВИМА ЗА ДУШУ, 1 - 2 .
Обим :

Први том (Шест стотина година самоће), зелени платнени повез. Ф. : 29 x 21 цм. Обим : 235 откуцаних страница. (Пета верзија. Примерак које су одбиле "Књижевне новине" , Љ. Ш.)

Други том (Ујкин дом) , зелени платнени повез. Ф. : 29 x 21 цм.
: 240 - 530 стр.

201. Мирослав Лукић, ПУШТАЊЕ ВОДЕ МРТВИМА ЗА ДУШУ. Повез тврд, пластифициран. Ф. : 30 x 21 цм. Обим рукописа : 500 откуцаних стр. (Прва верзија рукописа, накнадно пронађена)

202. Мирослав Лукић, Пропаст ТИТОНИКА. Књижевно - социолошки есеј. Формат : 29 x 20 цм. Обим : 211 откуцаних стр. Рукопис завршен 29. 11. 1992. Прва верзија.

203. Ф. М. Достојевски : РУЛЕТ. Мирослав Лукић : драматизација новеле "Коцкар". Жута фасцикла. Ф. : 33 x 24 цм. Обим : око 130 откуцаних стр. Завршено 5. јуна 1991. Копија. Код редитеља О. В. оригинал од 4. 4. 1994.

204. Мирослав Лукић : РУШЕЊЕ ДУЋАНА ЛАЖИ. Есеји. Рукопис. Пластична фасцикла. Ф. : 30 x 20 цм. Обим : 121 откуцана стр .

205. Мирослав Лукић, ЗЕМЉА НЕДОЋИЈА (Првобитна верзија рукописа, откуцана без уобичајеног проред. Пластична фасцикла) Ф. : 30 x 20 цм. Обим : 10 6 стр. (Богојављење, 1992)

206. Мирослав Лукић , Свеска ХОМОЉСКИ МОТИВИ. Пластична фасцикла. Ф. : 31 x 21 цм. Обим : 45 стр. Откуцано без проред. Једна од верзија рукописа, можда лето, 1993?

207. Мирослав Лукић, Свеска ХОМОЉСКИ МОТИВИ. (Накнадно пронађена првобитна верзија рукописа) Плава фасцикла. Ф. : 32 x 24 цм. Обим : 64 откуцане стр.

208. Мирослав Лукић, ПОСЕБНА ПОРОДИЧНА ЗАВЕТИНА (Повратно коло) . Рукопис романа из времена 1984 / 85. година. Фасцикла. Ф. : 31 x 21 цм. Обим : 96 откуцаних стр. Примедбе у рукопису једног од рецензента М. П.

209. Мирослав Лукић, исто . Копија. Црвена фасцикла. Листови неповезани. Плус рецензије оба рецензента Ж. Ж. и М. П. Јесен, 1985.

210. БЛЕСКОВИ. Свеска цигла боје, брош. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : 128 стр. (26. 10. 1984) (Додатак : Листови неповезани. Грађа за ПОВРАТНО КОЛО, 1985)

211. **ЛЕТОПИС ЗВИШКИ**. Свеска тврдог повеза. Ф. : 30 x 20 цм. Обим : 37 стр. **П р е п и с М Е М О Р А Н Д У М А Ж. П.**, начињен мојом руком; јесен 1975, Мишљеновац.

212. ВАСКРСНИ ОРАТОРИУМ. (Казивања З. Л.) Свеска брош. корица. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (Накнадно пронађено. Датирано : Васкрсење, 1976)

213. ИЗВЕШТАЈ ИЗ МАНАСТИРА ЗА СПАВАЧЕ. Прерађена, друга верзија кратких проза , награђених "Вуковим пером", 1990. године, у Тршићу. Фасцикла картонских корица. Листови неповезани. Ф. : 33 x 22 цм. Обим : 80 откуцаних стр.

214. ОДЛАЗАК ВОЈНИКА . (Бела фасцикла. Поднаслов : ФАСЦИКЛЕ. Трешје уз "Дневник за Сенковића".) Око 100 откуцаних листова, неповезаних. Без датума.

215. БЕЛЕШКЕ ИЗ РАЗНИХ ПЕРИОДА. ("Трешје уз Дневник за Сенковића" - пластична кеса..)

216. ГРАЂА ЗА РОМАН О БИРОКРАТИЈИ. Брош. свеска корица цигла боје. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 160 стр. (Исписано руком само 6 стр. Разни откуцани уметци. Недатирано)

217. КОНФИТЕОР УМЕТНИКА, 1. (Грађа, 1) . Тамнозелена тврдо укоричена свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : око 64 стр. Недатирано.

218. КОНФИТЕОР УМЕТНИКА, 2 (Грађа, разно, 2). Свеска са изворним влашким народним песмама, и друго. Зелена картонска фасцикла на везивање. Ф. : 31 x 22 цм. Недатирано

219. КОНФИТЕОР УМЕТНИКА, 3 (Разна грађа, 3) . Тамнозелена картонска фасцикла на везивање. Унутар 6 разних фасцикли. Ф. : 33 x 22 цм.

220. АРХИВ У ОСНИВАЊУ. (Рукопис књиге песама) Броширан повез, откуцано. Формат : 42 x 29 цм. Обим : 83 стр. (Стварни обим текста премашује 10 уобичајених шт. табака)

221. КРАЉ ХОМОЉА . (Укоричени примерак припремљене књиге за штампу) Ф. : 19 x 12 цм. Обим : 50 стр. (Пре Спасовдана 1993)

222. Мирослав Лукић, ВЕЛИКА МАГАЗА. Рукопис. На паусу, припремљен за штампу. Укоричен у златни платнени повез, после друге коректуре. Ф. : 22 x 14 цм. Обим : 204 стр. 1990.

223. IN CONTINUO. Рукопис. Избор из дневника и бележница. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : око 160 откуцаних стр.

224. МАГАЦИНСКА КЊИГА . Фасцикла на везивање. Белешке. Грађа за истоимени рукопис. Несређена. Недатирана.

225. ПОСЕБНА ПОРОДИЧНА ЗАВЕТИНА, (2) (Или! или ! лава савахтани?) - Фасцикла на везивање. "Брдо" исписаних нацрта, забелешки : 1990 - 1993.

226. ПОСЕБНА ПОРОДИЧНА ЗАВЕТИНА, (3) (Титоник) . Фасцикла на везивање. "Брдо" исписаних и откуцаних нацрта, забелешки. Грађа... 1990 - 1993.

227. Мирослав Лукић, ПУШТАЊЕ ВОДЕ МРТВИМА ЗА ДУШУ, 1 - 2 . Роман, рукопис. Укоричен, брош. Сивоплаве корице. Ф. : 19 x 20 цм. Књ. прва - Велика магаза : 206 стр. Књига друга - Ујкин дом: 213 стр.

228. Мирослав Лукић, ПУШТАЊЕ ВОДЕ МРТВИМА ЗА ДУШУ. Роман, рукопис. Укоричен у платнене корице вишњеве боје. Ф. : 30 x 20 цм.

Обим : око 1200 стр. Рукопис је откуцан уобичајеним новинским проредом и представља другу верзију - ону која је одстојала у уредничким фиокама београдске "Просвете", тј. М. С., 1988 - 89. године, и коју сам подигао два - три месеца пре оставке главног уредника. Рукопис је оштећен ; истргнути су текстови неколико књига...

229. Настанак ПУШТАЊА ВОДЕ МРТВИМА ЗА ДУШУ. (Бела фасцикла. Неповезани листови, писани руком или писаћом машином. Торзо настанка циклуса романа, или велико путовање до читалаца... Лето, 1996)

230. БЕЛЕЖНИЦА . Свеска браон кожных корица. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 190 стр. (17. 7. - 21. 8. 1994)

231. БЕЛЕЖНИЦА АаГ. Ф. : 21 x 16 цм. Обим : 120 стр. (21. 8. - 5. 9. 1994)

232. NOTIZBLOK А5. Линије. Ф. : 14,8 x 21 цм. Обим : 100 стр.

233. БЕЛЕЖНИЦА. Еко свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 44 стр. (13. - 18. 9. 1994)

234. ЂАЧКА СВЕСКА АаГ. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (18. - 29. 9. 1994)

235. ЧЕТВРТАК, 29. 9. 1994. Свеска зелених картонских корица (из 1973 / 74). Ф. : 33 x 25 цм. Обим : 120 стр.

236. УТОРАК, 11. 10. 1994. Свеска АаГ. Ф. : 19 x 16 цм. Обим : 120 стр. (12. 11. 1994)

237. СУБОТА, 12. 11. 1994. Свеска тврдог повеза, црвена, пластифицирана. Ф. : 19 x 14 цм. Обим : 200 стр. (24. 1. 1995)

238. УТОРАК, 24. 1. 1995. Тврдо укоричена свеска, зелена. Ф. : 19 x 14 цм. Обим : 200 стр. (15. 2. 1995)

239. ЕКО СВЕСКА. Ф.: 20 x 14 цм. Обим : 28 стр. (16. - 20. 2. 1995)

240. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска тврдог повеза. Ф. : 19 x 14 цм. Обим : 200 стр. (20. 2. - 19. 3. 1995)

241. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска тврдог повеза. Ф. : 19 x 14 цм. Обим : 200 стр. (19. 3. - 13. 4. 1995)

242. БЕЛЕЖНИЦА. Пласт. корице. Уметак : Каталог издања ИП "Светови" 1993 / 94. Ф. : 25 x 14 цм. Обим : 350 стр. (13. 4. - 11. 5. 1995)

243. БЕЛЕЖНИЦА. Еко свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 36 стр. (11. - 16. 5. 1995)

244. БЕЛЕЖНИЦА. Еко свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 40 стр.

245. БЕЛЕШКЕ. Еко свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 40 стр. (22. - 28. 5. 1995)

246. БЕЛЕШКЕ. Еко свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 40 стр. (29. 5. - 4. 6. 1995)

247. БЕЛЕШКЕ. Еко свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 40 стр. (4. - 13. 6. 1995)

248. БЕЛЕШКЕ. Еко свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 40 стр. (13. - 17. 6. 1995)

249. БЕЛЕШКЕ. Еко свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 40 стр. (18. - 25. 6. 1995)

250. БЕЛЕШКЕ. Еко свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 40 стр. (24. - 30. 6. 1995)

251. БЕЛЕШКЕ. Еко свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 40 стр. (6. - 12. 7. 1995)

252. БЕЛЕШКЕ. Еко свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 40 стр. (12. - 20. 7. 1995)

253. БЕЛЕШКЕ, ЛЕТО. Тврдо укоричена пластифици. свеска. Ф. : 20 x 14

цм. Обим : 200 стр. (21. 7. - 17. 8. 1995)

254. БЕЛЕЖНИЦА. Брош. свеска корица цигла боје. Ф. : 30 x 20 цм. Обим : 42 стр. (17. август - септембар 1995)

255. БЕЛЕЖНИЦА. Еко свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 44 стр. (3. - 9. 9. 1995)

256. БЕЛЕШКЕ. Еко свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 24 стр. (9. - 11. 9. 1995)

257. БЕЛЕШКЕ. Тврдо укоричена, стара зелена св. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : 112 стр. (12. 9. - 1. 10. 1995) (Напомена: Белешке почињу од стр. 34. Додатак : а - 32 странице ППЗ ; б - наопачке : Двадесет страница : 15. 11. 1989.)

258. БЕЛЕЖНИЦА. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 160 стр. (1. - 19. 10. 1995)

259. Мирослав Лукић , Н° 1 (АНЂЕО СА ЛАМПОМ) . Рукопис књ. песама. Откуцан. Копија. Ф. : 32 x 22 цм. Обим : 48 стр. (Септембар 1995)

260. БЕЛЕШКЕ. Тврдо укоричена свеска. Ф. : 29 x 11 цм. Обим : 200 стр. (Напомена : Накнадно пронађена свеска из периода : 16. 7. - 1. 9. 1973.)

261. Дневник ПОСЕБНЕ ПОРОДИЧНЕ ЗАВЕТИНЕ. Тврдо укоричена пластифицирана свеска. Ф. : 29 x 20 цм. Обим : око 2 00 стр. (Напомена : Накнадно пронађена свеска из периода : 29. 4. - 24. 5. 1986. Додатак : Документа...)

262. ДНЕВНИК . Свеска тврдих пластифици. корица. Ф. : 29 x 19 цм. Обим : 200 стр. (Напомена: Свеска накнадно пронађена , период : 30. 10. 1986. - 10. 1. 1987)

263. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска цигла боје, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : исписано само 80 стр. (Напомена: Свеска накнадно пронађена, период : 9. 6. - 21. 7 . 1987)

264. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 80 стр.
(20. - 29. 10. 1995)
265. БЕЛЕШКЕ. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 80 стр. (Недеља, 29.
10. - 7. 11. 1995)
266. БЕЛЕШКЕ. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 80 стр. (Уторак, 7. 11.
- 19. 11. 1995)
267. БЕЛЕШКЕ. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 80 стр. (Недеља, 19.
11. - Недеља, 3. 12. 1995)
268. БЕЛЕШКЕ. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим: 80 стр.
(Недеља, 3. - 14. 12. 1995)
269. БЕЛЕШКЕ. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 80 стр.
(14. - 25. 12. 1995)
270. БЕЛЕШКЕ. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 80 стр.
(Уторак, 26. 12. 1995 - 8. 1. 1996)
271. БЕЛЕШКЕ. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр.
(Уторак, 9. 1. - 7. 2.. 1996)
272. БЕЛЕЖНИЦА. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 80 стр. (Среда 7. -
19. 2. 1996)
273. БЕЛЕШКЕ. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 50 стр.
(Среда, 19. - Недеља, 25. 2. 1996)
274. БЕЛЕШКЕ. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 50 стр.
(Понедељак, 26. 2. - Субота, 2. 3. 1996)
275. БЕЛЕШКЕ. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 50 стр. (Субота, 2. -
Уторак, 5. 3. 1996)
276. БЕЛЕЖНИЦА. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 60 стр.
(Среда, 6. - среда, 13. 3. 1996)

277. БЕЛЕШКЕ. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 216 стр.
(Четвртак, 14. 3. - Недеља, 7. 4. 1996)
278. БЕЛЕШКЕ. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 116 стр.
(Недеља, 7. 4. - четвртак, 2. 5. 1996)
279. БЕЛЕШКЕ. Еко свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 44 стр.
(Четвртак, 9. 5. 1996)
280. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска тврдиx кор. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр.
(9. 5. - 9. 6. 1996)
281. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 40 стр.
(Петак, 13. - субота, 22. 6. 1996)
282. БЕЛЕШКЕ. Еко свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 28 стр.
(22. - 26. 6. 1996)
283. ПОЛЕЂИНА "МУЗЕЈА..." Ф. : 28 x 20 цм. Обим : 26 стр.
((26. 6. - 13. 7. 1996)
284. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 44 стр.
(14. 7. - 8. 8. 1996)
285. БЕЛЕШКЕ. Свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 110 стр.
(8. 8. - 1. 9. 1996)
286. БЕЛЕШКЕ. Свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр.
(1. 8. - 26. 9. 1996)
287. БЕЛЕШКЕ. Свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр.
(26. 9. - 18. 10. 1996)
288. БЕЛЕШКЕ. Свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 70 стр.
(субота, 19. 10. - 3. 11. 1996)
289. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр.
(3. 11. - 10. 12. 1996)

290. ДЕЦЕМБАР 1996. Свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (1. - 31. 12. 1996)
291. РОКОВНИК ЗА 1997. Кожни повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 360 стр. (1. 1. - 19. 4. 1997)
292. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим: 120 стр. (22. 4. - 10. 5. 1997)
293. РОКОВНИК. Стари Роковник за 1971. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 300 стр. (18. мај 1997)
294. БЕЛЕЖНИЦА / М. Л. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (8. 8. - 1. 9. 1997)
295. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска црна тврдо укор. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (2. 9. - 11. 10. 1997)
296. ШКОТСКА СУКЊА. Свеска, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (11. октобар 1997)
297. КОШ, БЕЗ ДНА . Белешке из фасцикле. (10. 2. - 12. 6. 1998) *
298. БЕЛЕШКЕ. Брош. св. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 76 стр. (26. 12. 1995 - 8. 1. 1996)
299. ПЛАВА СВЕСКА. Тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (9. 1. - 7. 2. 1996)
300. БЕЛЕЖНИЦА. Брош. свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 80 стр. ((7. - 19. 2. 1996)
301. БЕЛЕШКЕ. Еко свеска, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 48 стр. (19. 2. - 1. 3. 1996)
302. БЕЛЕШКЕ. Еко свеска, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 48 стр. (26. 2. - 2. 3. 1996)
303. БЕЛЕШКЕ. Еко свеска, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 48 стр.

(Субота, 2. - 5. 3. 1996)

304. БЕЛЕЖНИЦА. Тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 56 стр.
(Среда, 6. 3. - 13. 4. 1996)

305. Роковник ХИДРОТЕХНИКА. Пластифиц. корице. Ф. : 20 x 14 цм.
Обим : 216 стр. (Четвртак, 13. 3. - 7. 4. 1996)

306. БЕЛЕШКЕ. Св. брош. корица. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (7. 4.
- 2. 5. 1996)

307. БЕЛЕШКЕ. Еко свеска, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 48 стр. (29. 4.
- 9. 5. 1996)

308. БЕЛЕЖНИЦА. Тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр.
(9. 5. - 9. 6. 1996)

309. БЕЛЕЖНИЦА. Еко свеска, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 48 стр. (13.
- 22. 6. 1996)

310. БЕЛЕШКЕ. Еко свеска, брош. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 48 стр. (22. -
26. 6. 1996)

311. БЕЛЕШКЕ. (У недостатку свеске, купусара). Ф. : 30 x 18 цм. Обим
26 стр. (26. 6. - 7. 7. 1996)

312. БЕЛЕЖНИЦА. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 23 стр.
(14. 7. - 8. 8. 1996)

313. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска брош. кор. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (8.
8. - 1. 9. 1996)

314. БЕЛЕШКЕ. Свеска брош. кор. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (1. -
26. 9. 1996)

315. БЕЛЕШКЕ. Брош. свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (26. 9. -
18. 10. 1996)

316. БЕЛЕШКЕ. Брош. свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 72 стр.

(19. 10. - 3. 11. 1996)

317. БЕЛЕЖНИЦА. Брош. свеска. Ф. : 20 x 14 cm. Обим : 120 стр. (3. 11. - 1. 12. 1996)

318. ДЕЦЕМБАР 1996. Брош. свеска. Ф. : 20 x 14 cm. Обим : 120 стр. (1. 12. 1996. - 1. 1. 1997)

319. РОКОВНИК. Пластифиц. корице. Ф. : 20 x 14 cm. Обим : 360 стр. (11. 1. - 19. 4. 1997)

320. БЕЛЕЖНИЦА. Брош. свеска. Ф. : 20 x 14 cm. Обим : 120 стр. (22. 4. - 18. 5. 1997)

321. РОКОВНИК (1971) . Пластифиц. корице. Ф. : 20 x 14 cm. Обим : 300 стр. (18. 5. - 5. 8. 1997)

322. БЕЛЕЖНИЦА. Брош. свеска. Ф. : 20 x 14 cm. Обим : 120 стр. (8. 8. - 1. 9. 1997)

323. БЕЛЕЖНИЦА. Тврд повез. Ф. : 20 x 14 cm. Обим : 200 стр. (2. 9. - 11. 10. 1997)

324. БЕЛЕШКЕ. Брош. свеска. Ф. : 20 x 14 cm. Обим : 120 стр. (29. 9. - 1. 11. 1997)

325. БЕЛЕЖНИЦА. Брош. свеска. Ф. : 20 x 14 cm. Обим : 120 стр. (1. - 28. 11. 1997)

326. ЦРВЕНА СВЕСКА. Пластифиц. корице. Ф. : 20 x 14 cm. Обим : 200 стр. (Децембар 1997)

327. БЕЛЕЖНИЦА. Тврд повез. Ф. : 20 x 14 cm. Обим : 200 стр. (26. 12. 1997. - 7. 2. 1998.)

328. РОКОВНИК ("Електроисток"). Пластифиц. корице. Ф. : 24 x 14 cm. Обим : 300 стр. (7. 2. - 28. 4. 1998)

329. БЕЛЕЖНИЦА. Брош свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (28. 4. - 19. 5. 1998)
330. БЕЛЕЖНИЦА. Брош. свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (19. 5. - 10. 6. 1998)
331. ЦРВЕНА СВЕСКА. Тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 100 стр. (11. 6. - 1. 7. 1998)
332. БЕЛЕШКЕ. Подсетник. Тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 130 стр. (26. 7. - 16. 8. 1998.)
333. БЕЛЕЖНИЦА. Тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (17. 8. - 18. 9. 1998)
334. БЕЛЕШКЕ. Брош. свеска. Ф. : 20 x 14 цм. (18. 9. - 7. 10. 1998)
335. БЕЛЕШКЕ. Брош. свеска. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр. (8. 10. - 3. 11. 1998)
336. БЕЛЕЖНИЦА. Тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (3. 11. - 12. 12. 1998)
337. БЕЛЕЖНИЦА. Тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (12. 12. 1998. - 23. 1. 1999)
338. БЕЛЕЖНИЦА. Тврд повез. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 200 стр. (23. 1. - 11. 3. 1999)
339. РЕГИСТАР : ФРАГМЕНТАРИУМ, 1. Разне белешке. Ф. : 20 x 20 цм. Откуцано. Обим : Преко 500 стр. (1996)
340. КАЛЕНДАРИ, 1. Фасцикла са белешкама, накнадно пронађеним. Ф. : 30 x 20 цм. Обим : Око 50 - ак откуцаних листова. (Септембар 1992)
341. РЕГИСТАР : БОГУ ИЗА ЛЕЂА. Око 1000 откуцаних стр. Грађа за Посебну породични заветину. Концепти. Плус документа, сведочанства. (Формирано средином деведесетих).

342. ДЕСЕТ ФАСЦИКЛИ СА РУКОПИСИМА. Грађа за Повратно коло. Преко 500 откуцаних стр. (Сређином деведесетих . Велика пластична кеса)

343. ДЕВЕТ ФАСЦИКЛИ СА РУКОПИСИМА. ЗВЕЗДА ПЕЛЕН И ДРУГЕ КЊИГЕ. Преко 500 откуцаних страница. Плус грађа... (Велика пластична кеса "Беко" ; формирано сређином деведесетих)

344. ДЕСЕТ ФАСЦИКЛИ РУКОПИСА. Нацрти, белешке. КРАЉИЦЕ И КРАЉЕВИ. Преко 1000 откуцаних стр. (Велика пластична кеса "Беогека" ; сређином деведесетих)

345. ЗАОСТАВШТИНА МИШЉЕНОВИЋА. Рукописи из разних периода. 7 фасцикли са преко 600 откуцаних стр. (Склоњено на неодређено време, сређином деведесетих)

346. РОМАН О СЕНКОВИЋУ. Рукопис. Тврдо укоричена свеска. Ф. : 29 x 21 цм. Обим : око 100 - нак исписаних стр. (1978.?)

347. КАРТОНСКА КУТИЈА, 46 x 34 цм. а) Свеска тврђих корица, 30 x 20 цм : 9. верзија Дневника за Сенковића, преко 160 стр. - б) 15 откуцаних свежњева : претходне верзије Дневника за Сенковића - преко 200 стр. (Склоњено почетком осамдесетих?)

348. КРАТКЕ ПРИЧЕ СА ПЛАЖЕ. Код Пајкуске баште. Коверат. 5 густо откуцаних страница. Формат А4. (Пронађено 12. 8. 1997)

349. ПРВА КЊИЖЕВНА ФАБРИКА. Бела фасцикла, 32 x 24 цм. Обим : око 20 откуцаних стр. (Започето око 1991.?)

350. П И Р Е В И Н А . Велика црна фасцикла, 34 x 24 цм. Разне белешке : стихови, враћени рукописи, нацрти есеја, прозне скице... Око 200 откуцаних страница, несређених. (Формирано сређином деведесетих?)

351. ПОРОДИЧНА АРХИВА. Део. Фасцикла. Ф. : 30 x 21 цм. Обим : 23 оригинална документа - тапије, дозволе, пресуде, решења и др.... Око

50 стр. (Формирано крајем седамдесетих)

352. ДВА ВЕКА. АЛБУМ СЛИКА 1899 - 1999. Тврди повез. Ф. : 40 x 28 цм.
Обим : око 100 стр. (Формиран јуна 1998)

353. ДНЕВНИК ЛАЖНОГ БИБЛИОТЕКАРА. И други рукописи. Ф. : А4,
обим : преко 400 стр. (Пластична фолија ; одложено крајем
деведесетих)

354. ИЗВЕШТАЈ ИЗ ДУБРАВА ОПСЕДНУТИХ МЕСЕЧИНОМ. Сива
фасцикла, 32 x 23 цм. Обим : око 100 откуцаних стр. (Формирано
средином деведесетих?)

355. МАРГИНАЛИЈЕ (Паралелна књига) . Ф. : 21 x 12 цм. Обим : 72 стр.
(11. - 23. 3. 1997)

356. БЕКСТВО У МИШЉЕНОВАЦ. Сваштара. Ф. : 30 x 21 цм. Обим : 49
стр. (23. 3. - 10. 4. 1999)

357. Између "СИРЕЛЕ" и "МИРЕЛЕ". Звезде и кошмари. Ратне
белешке. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120 стр.
(12. 4. - 20. 5. 1999)

358. АГЕНДА. Пластифиц. корице. Ф. : 23 x 16 цм. Обим : 324 стр. (18.
мај - август 1999.)

359. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска брош. корица. Ф. : 20 x 14 цм.. Обим : 120 стр.
(28. 8. - 30. 9. 1999)

360. БЕЛЕЖНИЦА. Свеска Бигз, броширана. Ф. : 20 x 14 цм. Обим : 120
стр. (1. 10. - 10. 11. 1999).

362. УНИВЕРЗАЛНИ ДНЕВНИК РАДА. (Роковник). Ф. : 20 x 14 цм. Ф. :
20 x 14 цм. Обим : око 300 стр. (Децембар 1999.)

363. МЕСЕЧИНА. Фасцикла . Ф. : А4. Густо куцан текст, пролеће - лето
1999. године. Преко 120 стр. **

364. СНОВИ И ТРЕШЈЕ. Регистар. Ф. : А4. Машином куцан текст; без

прореда; стихови углавном; око 50 - сетак стр.

365. МУЉ, I - II. Концепти. Белешке из разних периода, насукане на радним столовима. Ф. : А4. Око 80 - ак стр.

366. КРАЈ МИЛЕНИЈУМА. Белешке. Ф. : 20 x 12 цм. Новембар - децембар, 1999. Око 32 стр. густо откуцаног текста. ***

367. БЕЛЕЖНИЦА. Белешке. Ф. : 20 x 13 цм. 16. јануар - крај марта 2000. Око 366 стр.

368. ВИРТУЕЛНА БЕЛЕЖНИЦА. Наставак. Око 6 откуцаних страница. Мај - јул 2000. ****

СУКЦЕСИВНИ ПРЕВОДИ

* КОШ , БЕЗ ДНА

Ово сам записао 10. фебруара 1997 :

Донели су тај Кош , коначно и у њега убацују стару фотељу, дотрајале телевизоре, епископе, дијапројекторе , бивше људе, опушке , гајтане, спајалице, прашину и пепео , садржај фијока безбројних , књиге које је прегазило време , зидне слике, касетофоне, магнетофонске траке , документа којима је истекао рок важења.

Тај Кош, као троглава аждаја, гута све то.

Нестају и људи, бродови, илузије и снег, бирократија, као у утроби библијског кита.

Тај Кош гута све, све.

Нокте и браду, сапуницу и лажни полет, изгубљене деценије, мушко семе и срамоту жене. Ормане и рафове књига. Календаре и године културе. Сабрана и изабрана дела и недела. Опусе мумија, стрвина. Речи и речи. Слике и слике. Олупине читавог једног полусвета који је мислио да ће потрајати дуже од свега на свету...

ДНАС је 3. март 1997. године, око десет пре подне.

Дошао сам на посао болестан.

Све ми је бљутаво, огавно, боли ме стомак. Осећам неописиву малаксалост...

5 . март 1997 , око 9 : 30 ч. Библиотека (школска ; Јованова 22)

Дошао на посао , иако , можда, нисам , сасвим, прележао грип. Боље ми је , него у понедељак , у ово исто време (само што синоћ дуго нисам могао да заспим). Шта сам сањао ? У Дневнику сам , јутрос , кад сам се пробудио , забележио укратко : лифт , кофери , паковање , сиротиња. Нејасан сан.

Доручковао - кришку хлеба намазану "добрим јутром" и густим багремовим медом ... У аутобусу , прочитао Демократију . (Интересантна писма читалаца ; скандал на журци нове министарке у Нар. музеју .)

Прешао преко Трга Слободе. Крај споменика кнезу Михаилу , ковчег у коме је сахрањена ИСТИНА. (Од картона.)

Ушао у тролејбус. Један господин сакрио уста у шал. Понеко кине. Једна плавуша зелених очију у панталонама , чији је шлиц откопчан .

И једна друга плавуша , у аутобусу 56Е , сва у црном. Кратке сукње. У чарапама црним тесно припијеним. Блиставим....

Беле брезе - гране белих бреза - блистају окупане сунцем. Видим кроз прозор Библиотеке. Позадина им је модра као цветови перунике...

Укуцао сам 55 страна Друге књиге Пуштања воде мртвима за душу , и треба да наставим даље, уз Божју помоћ , верујем. То је тек 1/4 будућег текста. Прави рад - тек предстоји. Адаптирам текст , који је био спремљен за штампу још 1987 -1991. Нећу уништити тај текст, који адаптирам. . . Да би неко (неко други или ја) , касније , могао да види , сагледа , све те , сада невидљиве , у коначној верзији прикривене , Тајне уобличења. Можда ћу до краја марта , или средине априла , успети да највећи део адаптација окончам? Не треба журити. Коначну редакцију и корекцију начинићу , највероватније , током месеца труљења.

Дај Боже да стигнем до онога што ће бити корисно не само мени него и будућим поколењима читалаца...

Среда ,12 . март 1997. године. Око 9:00 ч. Стигао до поглавља Видовдани , око 72 стр.

Ту , укуцану до краја , претпоследњу верзију Магазе сачувати на посебној дискети.

Петак , 14. март 1997. Око 8:45 ч.

У аутобусу 56Е није била гужва. Купио на Зеленом Венцу 4 пакла "Партнера" (од шверцера). Она плавуша , што можда ради на Филозофском фак. Тужне мисли , подстакнуте догађајима у Албанији : шта ће бити са нашом земљом , ако се не покрену реформе до 1999. године?

У Улици В. Караџића , угледао Јеврејку ** . Ишли смо једно према другом , а када ме је препознала прешла је на другу страну. Нечиста савест? Комунистичка пизда? Да.

Да ли ме је друкала? Престао сам да је виђам , кад сам схватио да...

Престао сам да виђам и *** . Данас сам јасно схватио , опет у аутобусу : какво је то ђубре. Последњи пут сам је видео 3. марта ове године.

Виђали смо се од 1989. године , да бих тек недавно , јасно увидео да је све то време она имала и низ паралелних веза. ..

Стигао до 95. стране у прекуцавању ... Ах, да : шљива испод Мустафиног турбета почела да цвета. Она је знак да је стигло календарско пролеће . Пре две године , 1995. некако у исто ово време , било је преговора и изгледа да ову књигу коју сада коначно уобличавам објави "Просвета" (Ч. Мирковић) - ја сам био наиван и веровао у то... Јуче сам сатима размишљао о страху - помоћу страха владали су ови који и сада владају. Помоћу страха...

Уторак ,18 . март 1997. Тачно у 9 : 30 ч. Јованова 22 (Библиотека)

Дошао на посао. У Студ. парку колегиница (у пензији , Ј.Ђ. Р.) са унуком. Леп дан. Сунчан. "Умро Јеша" (генерал у пензији Јеврем Поповић , брат једног од седам секретара СКОЈа, чије је име школа носила до првих вишестраначких избора у Србији) ... Процветала шљива, испод Мустафиног турбета.

У редакцији "Литургије" одмакао.

Среда, 19 . март '97. 8: 35 ч.

Устао пре 7. Иван ишао у куповину. Дим. наставио да спава. У аутобусу 56 Е прелистао Демократију (интервјуе са М. Савићем, С. Басаром). Свратио на пијак (3. Венац , купио хлеб). Продавачица ми вратила кусур : ветар однео папирну новчаницу , потрчао, али новчаница нестала испод тезги...

Непријатан утисак. Брзо одустао. Колико је таквих ситуација било у животу?
Стигао у редакцији до 125. стр. претходне верзије. Јуче укуцао преко 11 страна
, не рачунајући, оно укуцано "из главе".

Четвртак , 20 . март '97.
Стигао овде око 8:30 ч. Сумња у оно што радим. Видео , долазећи на посао , из
аутобуса 56 Е , спуштене зелене завесе на сва три прозора у улици *** .
Одувек је то , за мене , значило само једно.
Пролеће календарски стигло , снег на крововима. Синоћ прочитао уводна
поглавља разговора са С. Раичковићем...
Старост , тишина, старост , таштина , - не знам зашто али имам извештан отпор
према ...

Петак , 21. март '97. Око 10 ч.
Дошао мало касније у Школу , због поподневних замена часова професорке - - -
. Поруке из Библиотеке града Београда.
Кафу попио са учитељицама. Нема плате!
Министар - лаже.
Са Капетан Мишиног здања висе платна са којих је киша спрала поруке
студената.
Настављам редакцију Литургије.
Крећем од 142. стр. претходне верзије...Одштампане у два примерка - пре низ
година...

Понедељак, 24. март '97. око 8:20 ч.
Викенд , предуг. Полумисли у аутобусу 56Е .
Зелени венац. Хлеб, цигарете. Студентски парк,пси. Нагон за парењем ,
пробуђени. Песник Т. Шљива испод Мустафиног турбета. "Теткице" метлама чисте
школско двориште. Може ли се нешто лепо догодити данас? "Демократија".
Вести. Настављам редиговање "Литургије". Застао сам у петак на 155. стр.
претходне верзије...
Око 16 ч. Стигао до 167 . стр. претходне верзије...Време је да прекинем и идем
кући,...

Четвртак, 27. март '97. Око 8:45 ч.
Писац Д. Михаиловић шета пса Студентским парком. Она згодна плавуша коју
сам запазио поодавно (можда станује у мом крају?) - ушла у зграду Филозофског фак.
Пробудио се рано ; чуо птице.
Женске ноге... Апстиненција дуга више од три недеље.
Живим са јунацима моје књиге : преживљавам њихову судбину... Ево, стигао сам
на крај Књиге примања и издавања . Тужна ствар : губитак боли ; како тај бол
Мишљеновића што дубље и јасније изразити? Ето , то је оно што ме мучи. Листао Књигу о
Јову...

Петак , 28. март '97. око 8:20 ч.
Леп дан. Иван није отишао у школу - не осећа се добро. Баба из аутобуса - млади
, вели , неће да раде. Бесмисленост разговора. Боже , узимај их у своје окриље. ...Стао на
190 стр. претходног рукописа. Идем даље...Претопло сам се обукао...

Понедељак, 31. март '97.

8:30 ч. Нема на Зеленом Венцу "Партнера", код шверцера. Купио на киоску "Ловћен". Стигао до 204. стр. Јуче, написао епизоду о гостинској обљуби и "стрнџању", коју ћу данас убацити у рукопис... Хладно време за ово доба године... Спуштене зелене завесе на свим прозорима - -. Видео из аутобуса. Сетио се народне изреке : Свако може једанпут да те превари. Кад те други пут превари, добро поразмисли о њему. А ако се деси да те превари и трећи пут, онда поразмисли о себи.

Да : дошло је време да поразмислим о себи...

Уторак, 1. април '97. Око 9:30 ч.

Изашао први број Тијанићевог Грађанина . Занимљиво. Приближавам се крају редакције рукописа књиге ЛИТУРГИЈА. Туробно пролећно поподне...

Око 17:30 ч. Скоро да сам се примакао Крају Књиге. Скоро девет сати непрестано сам радио. Боже, хвала Ти. Води ме и даље!

Среда, 2. април 1997. Око 9 ч.

Тмурно, кишовито, љигаво. Приближио сам се Крају Књиге. Синоћ - да ли од умора и исцрпљености - бол у мозгу, једна тачка (средина главе изнад левог уха према челу). Јутрос : лева рука од рамена боли. Можда лоше лежао? "Скратити" "Белешке" Ник. Јакушева.

Епилог не би смео да буде предуг.

Пола шест поподне. Остало је да укуцам још неколико страница, које сам заборавио у своје време. Тиме ћу разрешити неке важније детаље. Сутра, уз помоћ Божју. Књига неће имати више од 200 стр. са свим оним споредним стварима, како сам и предвиђао и предвидео. Кад буде било готово, ту верзију ћу одштампати у једном примерку и сачувати. На том примерку ћу радити коректуру и одлучити се за коначни облик... Боже, на свему Ти хвала!

Идем на Лабудово Брдо да се одморим.

Знаћу шта сам, у ствари написао, тек када будем прочитао написано.

Пун месец дана, ни мање ни више, трајало је ово, овај рад на - надам се - претпоследњој верзији ЛИТУРГИЈЕ.

Четвртак, 3. април '97. Око 9 : 10 ч.

Закаснио на посао. Сусрео - - -.

Куда је кренуо ?

Из аутобуса 56 Е видео, у - овој улици : спуштене завесе на прозорима стана Гђе ***. Спава.

Тачно је месец дана прошло од нашег последњег сусрета.

Дај, Боже, да се никад више не сретнемо.

Данас довршавам прелиминарну, предконачну верзију ЛИТУРГИЈЕ.

Можда и одштампам један примерак, да видим шта сам "натруковао"?

Могу да - одахнем.

Највећи део посла је - завршен.

Богу нека је хвала. Након месец дана рада, можда сам и створио нешто што је најближе нечему - непоновљивом? - што је изнад свега што сам написао до овог тренутка....

Уосталом, читање ће бити објективније и реалније... Око 15 : 20 ч.

Петак , 4. април '97. Око 17:20 ч.

Данас : снимиио на дискету фајл са текстом романа Литургија.

Одштампао један примерак за коректуру.

Наставио есеј о Раичковићу.

Нек ми је Бог у помоћи!

Нема плате.

Напољу је туробно - идем кући.

Благовести , понедељак , 7. април 1997 . Око 15 ч.

Преко викенда прочитао пажљиво ЛИТУРГИЈУ , 187 стр. Увидео мане - почетка и краја. Прекомпоновао сам , данас , почетак "Свеску прву" , као и делове "Свеске треће" . Коректуру остављам за неке друге дане. Читав дан сам провео у "прекомпоновању"...

Око 15 : 10 ч. Наставио есеј о Раичковићу. Но , изгледа да сам се уморио.

Уосталом , могу и сутра да наставим све то. Одморнији. Чио...

Среда , 9. април 1997. Око 9:30 ч.

Јуче отпочео укуцавање неколико рукописа. Литургију не дирам.

Сањао мучан сан ноћас. Увео детаљ у почетак Cadisa.

Четвртак , 10. април 1997 . год. Око 9:30 ч.

"Миш" - отишао (?). Проф. М. С. инсталирао нови.

Сањао и ноћас. Забележио у дневнику , након буђења.

Наставити , данас , тамо где сам стао јуче поподне : Судбина раба Мирослава.

Наставио сам "Дијалог са бившим уредницима" . Мислим да је добро и примерено. 14 ч. Уморан сам . Треба да идем да се испавам...

Петак , 11 . април '97. Око 11 ч.

Укуцао у Литургију два нова литургијска текста. Биће их још , али са тим сада не треба журити. Треба више пута одмерити и оценити , где се могу укључити. То ћу разрешити и учинити наредних дана.

Данас ћу одштампати део "Дијалога са бившим уредницима".

Синоћ почео да читам Погледај дом свој , анђеле . (Изврстан писац , по много чему. Али , добро је што га нисам читао раније.)

Понедељак , 14 . април '97. Око 14 ч.

Завршио есеј о Ристићевој књизи.

Ко од шале.

Читао сам преко викенда Погледај дом свој , анђеле.

Погледао филм Балканска правила .

Око пола три појео остатке бурека од пре подне...

Уторак , 15 . април '97. Око пола 3 .

Данас , поред осталог , скоро привео крају Литургију . Још да укуцам извесне одломке из литургије у Велику магазу . И да урадим коректуру . И онда ће то бити - оно . Претворио сам у двоколонални текст све оно што је - коментар .

Боли ме глава. Идем кући.

Добио сам - "хранарину" ("топли оброк" , око 150 и нешто динара).

Среда , 16. април '97. Око 14 ч.

Укуцао све што мислим да треба у Литургију .

Од сутра бих могао прионути на коректуру . Па , колико стигнем.

Богу хвала.

Четвртак , 17. 04. '97 . Око 9:30 ч.

Скоро да сам синоћ завршио читање Погледај дом свој , анђеле . Бенова смрт : нешто најдубље што сам до сада прочитао . Заиста! Палакао сам , као киша . Напољу је вејао снег .

Јутрос , устао раније , око 5 : све бело и наказно .

Не волим снег у ово доба године .

Срачунао сам , јутрос , *** не виђам од 28. фебруара ове године . Четири дана пре тога повалио сам је на њеном широком кревету по повратку са посла . Тих дана је имала подочњаке . Разболео сам се , и - одлучио да је више не видим .

Два месеца потпуне апстиненције . И - довршио сам за то време Литургију .

Од данас започињем коректуру , Бог нека ми буде у помоћи...

Већ је , скоро , три поподне . Главобоља . Успео да извршим коректуру на 20 стр.

Напољу се натуштило , треба да идем кући . Доста је било .

Уморан сам и гладан .

Среда , 23. април '97. Око 10 ч.

У понедељак , био у Пожаревцу (говорио о књизи С. Ристића) . Вратио се око 3 сата , по пљуску . Још увек пада киша . Јуче је цео дан падала , пада и сада .

Синоћ читао "Ујкин дом" (42 странице прочитао - више него солидно) . Јутрос , ишао да узмем ЦИП у Нар. библиотеку .

Јуче , завршио коректуру "Литургије" , сутра и прекосутра , могу да прочитам . Да видим шта сам урадио . Сврби ме леви длан - паре? Какве? Плата? Да .

Песник Д. (на аутобуској станици) погледа ме искоса: очекује да му се јавим .
Зашто?

Четвртак , 24. април '97. око 10 ч.

Јуче у Народној библ. Тамо где се плаћа ЦИП. Она млада жена у панталонама.

Витка.

- Јеврејка Излази из СДК (ул. Вука Караџића) , не јављам јој се . Пар пут смо се срели у граду и она је избегла да се јави .

- Јеси ли мутав? - чујем иза леђа .

(Престао сам и неким другим уображеним будалама да се јављам у овом граду .

) Синоћ почео да читам Коначну верзију "Литургије" . Има грешака које треба отклонити . Осим тога , прелом не беше тврђ , па је машина повукла и пореметила архитектуру Рукописа . Поправити , после Ускршњег распуста . И након што Аца прочита рукопис . Желим да уважим и његове примедбе . Мислим да је "проблем" у "Свесци првој" .

Много више је набачено , мислим , него што треба...

Узео ЦИП за роман "Ујкин дом" .

Оставио по 10 примерака "Архива у оснивању , 1 - 2 " и "Музеја Немогућег Ратара" .

Јуче остао после радног времена и унео последње текстове , додатке , у Литургију . Данас и сутра извршити коректуру . И одштапати примерак за ЦИП .

И онда довршити "(Не)себични музеј" .

Престао пљусак...

Четвртак, 8. мај 1997. Око 13 ч.

Завршио Литургију. Исправио све грешке. Преломио рукопис, пагинирао, припремио га за штампу. 230 стр. великог формата (око 460 страна уобичајеног формата).

Отпочео са радом на рукописима Књига ситног инвентара, 1 и Замка за птице.

У току је већ рад на припреми рукописа за штампу (Не)себичног музеја.

Синоћ ми срце беше пуно, до неподношљивости.

(Због завршеног великог посла.)

Петак, 9. мај 1997. Око 13 ч.

Практично, Литургија је спремна за штампу. Одштампао примерак за ЦИП.

Штампајући нисам добро поставио листове. Но, имам све да могу извршити коначну ревизију. Проблем је сада у томе: како одштампати, умножити. Можда, ипак, нађем јефтину штампарију?

Понедељак, 12. мај 1997. Око 9:20 ч.

Хоћемо ли данас примити плату?

Премаја.

Идем на заокруживање књиге есеја Ин континуио, 1.

Уторак, 13. мај 1996. године. Око 14 часова

Ракија, са Уба. Завршио есеј о Раичковићу.

Четвртак, 15. мај '97. Око 12 ч.

Примио плату (други део марта) - 669 дин.

Вратити дугове и платити део струје.

Из ових стопа.

Петак, 16. мај '97. Око 14.

Послао Аци Синишину нову књигу.

Уносио делове текста у Књигу ситног инвентара, 1.

Могоа би полако да се спакујем и кренем кући.

Следеће недеље ће бити пуно посла.

КЛАС

Иво Андрић: Кућа на осами, Београд, СКЗ, 1976.

У време када је објављена ова књига био сам војник на пољу Ђемовском , касарна у Тузи. Крајем те године дошао је да ме обиђе мој млађи брат Александар и донео ми на поклон ту књигу. Написао је на другој страници: 11. децембар 1976. године. Титоград. А ја сам, тада, као војник, дописао , на белинама маргина страница 189-190 , ово :

Са плавим букетом јоргована у наручју, Бранка се враћала са Јелењске стене , или из Клисуре јоргована. Долазила је оном улицом што води преко Ђуприје право у центар вароши. Ишла је са момком у белом џемперу, студентом, који ми је наводно био ментор и најбољи пријатељ у тој малој вароши . Био сам на корзоу и спазио сам их из даљине. Било је предвечерје , мајско, мирно и тихо, дивно и пуно чежње као расцветани јорговани.

Ја сам је видео - видела је и она мене. Сећам се да ме је погледала неким погледом који није имао никакв обзир према мојој патњи, очају - чак ми се учинило да ме презире због таквих осећања, и да у том презиру има чак и неке неразумљиве пакости. Затворила ме је у горки круг јоргована и месечине и оних брегова око Кучева.

Тад ми је било јасно да сам је изгубио, да је готово , али моја љубав никада не беше јача! Трајала је и даље. И даље! И ко зна до када и докле? Невидљиво се раширила у бескрај и вечност. И када се чинило да је ишчезла с временом, то никада не беше потпуно. Вероватно ју је потиснуло ново познанство са једном од најлепших девојака у граду, нешто налик на љубав али непотпуно и сложеније. Једини Трг је био празан, али не и пуст. Убрзо га је испунила младеж , младићи и девојке, средњошколци , студенти. Шетачи. Не сећам се како је у тим тренуцима изгледала варош - видим само излог продавнице обуће "Борово", сокак између ове продавнице и Робне куће, и место на коме сам стојао (крај излога кожуварске радње Марјана Курјанина).

Тако се завршила моја прва љубав?...

Да, толико. Ништа више.

Данас : 16. маја 1997. године - двадесет и једну годину након што је настао овај запис, ја га овде преносим , као клас који сам нашао на стрњици. Записао сам ово као двадесетшестогодишњак. Зашто? Шта ме је подстакло? Читање споменуте Андрићеве књиге? Ту књигу Андрићеву читао сам као и обично са графитном оловком у руци. Подвукао сам многа места. И овај одломак:

"Нису само поједине личности или групе лица које долазе пред моју кућу или упадају у моју собу, траже од мене нешто, одузимају ми време, мењају правац мојих мисли и окрећу моја расположења по својој вољи. Читави предели или градови , улице или људски станови долећу , као лаке ваздушасте визије ношене сећањем, у жељи да овде, на мојој хартији, нађу свој коначни облик и своје право значење и објашњење " (проза Љубав , стр.151). - Да ли ме је тај одломак подсетио , упутио да нађем онај заостали клас моје прве љубави?

Умало што не написах : "несрећне" прве љубави , али ако је заиста била љубав , она је потпуна срећа.

Толике су године прошле од онда, и од настанка тога записа , пола људског века скоро. Кучево сам напустио врло млад, као матурант, заувек. Волео бих да се тамо вратим кад још мало остарим и подигнем Музеј живе традиције. Вратити се могу онако како сам и отишао : као песник. У почетку сваког човека је и његов крај. Мој старији син Димитрије , ученик гимназије , данас има исто онолико година колико сам ја имао када сам доживео стварну прву љубав. Он је виши растом, лепши и разборитији. Он , хоћу да верујем , неће

бити рањен на начин на који сам ја, као врло млад. Понекада ми се чини врло чудним да се ја нисам распитивао о даљој судбини Бранке и мога тобожњег најбољег пријатеља. Једном сам , пре неколико година, од неких мојих старих кучевских познаника чуо да се Бранка удала, развела.

Нешто слично се догодило и мом пријатељу супарнику. То ме је, на неки начин, растужило... Пролазност, и судбина, људе баца и развејава као кошава плеву...

Да смо поштовали љубав, да смо поверовали у њу, све би било другачије. Љубав је бесмртност, а бесмртност чува од судбине и несреће... Многе је водило кроз живот Исто , а мене Другачије...

Иако ми се чинило да сам бележнице и дневнике одувек водио (кад не бих имао бележницу при себи , бележио сам на маргинама књига!) - почео сам да их водим , у правом смислу речи , тих година , када су они које сам заиста волео , погазили бесмртност...

У понедељак, уторак или среду, моћићу - надам се - да ставим тачку на Литургију.

Око 12: 20 ч.

Донекле, уредио просторију Библиотеке. Нови распоред нуди прегледност. Спаран дан.. Фотографисао се са Дивниним одељењем. Звао С. Ристић (сутра долази у Београд, по ЦИП за монографију Хомољски мотиви. Промоција ће бити, вели, 27. маја 1997, у 19 ч. у Кучеву - говориће Ч. Мирковић, коме ће сутра предати рукопис своје збирке песама Велико враћање. "Гледај и ти ако можеш да дођеш ; још ћемо се чути ми", вели. Зашто бих ишао, ако не плате? Одушевљен је мојим прилозима, песмама, избором из Архива у оснивању, 1 - 2, и есејом из Музеја Немогућег Ратара , прештампаних у његовој монографији) , колебао се око наслова своје збирке.

Од сутра предстоји сређивање столова, фијока. Фасцикли. Прашњавих папира. Свега.

Позвати Будву, тј. Ивана.

14:05 ч. Иван је добро путовао, купа се, радостан је. Мало га је опекло сунце. По ноzi. Пробудио се и видео Скадарско језеро из воза. Описао је насип. Има таласа, вели учитељица - не секирајте се. (Вила Палма, тел. 086 -51 400, Будва).

Чашица ракије, љуте. Чуо се са Ацом. Одушевљен је Синишином монографијом. Има око 120 стр., од тога моје су текстове прештампали на два табака.

Ветар мрси крошње (зеленомрке) бреза напољу. Чуо сам Димитрија. Крај је радног времена. Свеже је и пријатно у Библиотеци. Хвала Богу на свему!

Пријавио се за излет (дворац Дунђерских ; бесплатан превоз, 50 дин. шведски сто, 14. јуни 1997. године).

Петак, 23. мај '97. Око 8: 50 ч.

Синоћ сам написао песму о "светлости која ме је посекала сабљом". Још недељу дана, до краја месеца. Јун је на прагу. Липе већ цветају у Вишњићевој. Кад отворим прозор Библиотеке, осећа се њихов мирис. Прелистао "Демократију", "Блиц.

Долазила колегиница из Библиотеке града М.Б. (уместо надзорника за матичну службу, ради договора о инсталацији компјутерског програма за рад у библиотеци ; треба да се видимо кроз две недеље око конкретнијег договора) .

Фотограф Мирослав , малопре, три пута ме је фотографисао (видећемо у понедељак да ли му је успео снимак). Око 12 ч.

Понедељак, 26. мај '97. Око 8:30 ч.

Чисте двориште. Дошао директор? Да.

Викенд. Ишчекивање.Петак поподне, одспавао после радног времена код ***.

3. Милић звао (позвао ме на доделу награде Крајинског круга Ж. Павловићу, у Скупштини града, и на састанак , после , у 16 ч. у УКС).

Среда, 28. мај '97. Тачно у 8 ч.

Дошао трамвајом бр. 2 у Школу. Срео Лидију . Видео, први пут, ове године, булке на падинама Калемегдана.

Четвртак, 29. мај .Око 14 ч.

*** се јављала 2 пута.

Јуче, изгубљен дан. . . Скупштина града Б. Додела награде "Феликс" Ж. Павловићу. После, у УКС , од 16 - 20 ч. Скупштина "Крајинског круга" . Никад више, највероватније, нећу отићи на ту скупштину, ... Преживела форма рада. Хтели бисмо нешто, а немамо капитала.

Сви су ме изненадили. Речи "коопирати" (неког за потпреседника).

Понедељак, 2. јун 1997. Око 8:20 ч.

Депресија, беспарица. Дремао у аутобусу 56 Е.

Гади ми се све.

НЕМА ПЛАТЕ! Министар просвете изјавио како је плата за април исплаћена. Држава је изгледа банкротирала, али то не знају они који њоме управљају. Изнемогао сам од глади. (Проклети били!)

Око 13 ч.

А. ми је јавио да је Ујкин дом одштапан.

Уторак, 10. јун '97. Око 13 ч.

Јуче, данас, укуцавам текстове рукописа Змија чуваркућа.

Среда, 12. јун '97. Око 12 ч.

Иван отпутовао са својим разредом у Карађорђево. Липе - опојно миришу. Овде, у Библиотеци (Јованова 22). Отворио сам прозор - према Вишњићевој улици - навире мирисни липов поток читаво пре подне. Лети је боравак овде, и рад у Библиотеци , диван.

Укуцао песму којом ће се завршити књига Цадис .После свега

Понедељак, 16. јун '97. Око 10 ч.

У петак ми је А. послао неколико одштмпаних примерака Ујкиног дома. Роман , који му претходи, Литургија , биће ваљда укоричен , за недељу две.

Јавио се Мирољуб из Петровца н/м. Допада му се Ујкин дом.

Око 12 ч.. Био у две књижаре; однео издања "Апострофа".Не могу да приме.

Навратио мој друг из Кучева М.С. Дао му неколико књига.

Оцу јуче позлило, ударила га сунчаница док је купио сено.

Д. ухватио како пуши.

Позвати Паовицу.

И - то је све.

Укуцавам "Змију чуваркућу" и ...Нема плате. Ни говора.

Четвртак, 17. јул '97. После 13 ч.

Одоше Вера и Весна. Заборавио пакло цигарета у канцеларији секретара школе. Поремећен дан. Остао синоћ код Ђ. -ових до 1:30.

Ишао у стан (Лабудово брдо) да спремим храну за Д. Настављам рад на рукописима ...

Четвртак, 24. јул 1997. Око 14: 52 ч.

Скоро да сам завршио Змију чуваркућу. Остало је , још, да укуцам крај "Архива у оснивању", неке делове из Миланковићевих мемоара. И да поразмислим, проберем, што се још може додати крају "Краљевских инсигнија". Можда , сутра, ако Бог да?

Субота, 26. јул '97. Око 10:57 ч.

Малопре дошао у школу. Аларм по трећи пут звони. Домар Лука се, изгледа, није вратио са мора. Премаја.

Преспавао код *** . Имам 12 дин. у џепу.

И остаћу овде , док не завршим Змију чуваркућу.

Преспавао доле, позледио вилицу. Боли ме горе него јуче.

Офирили су карте, владајуће партије. ..

Око 16 : 35 ч. Углавном је готово са ЗМИЈОМ ЧУВАРКУЋОМ. Око 70 стр. (Око 150 стр. ако би се штампало као уобичајена књига.) Можда још нешто додати, кад је реч о Напоменама...

Недеља, 27. јул '97. Поподне. Можда око 15 ч.

Наставио рад на (Не)Предговору Антологији Феникс. Током неколико следећих дана, можда бих тај део посла могао завршити. Удаљио сам се од њега...

Сад идем кући... Туробно је... Имам у џепу само 7 дин.

Понедељак, 4. август '97. Око 15 : 05 ч.

Приближавам се крају предговора Антологије Феникс. Препушио сам. Идем кући. Сутра можда отпућујем у М. Чини ми се да сада долази период и део када ћу много лакше дефинисати оно што следи... Напољу је тмурно...

Уторак, 5. август '97. Око 13:15 ч.

Одштампао Змију .Хвала Богу.

Пућујем кроз два сата, у 16: 30 ч.

Могу да одахнем. Завршио сам један део посла.

Око 14 ч. отворио фајл АЛМАНАХА.

Петак, 8. август '97. Око 14 ч.

Наставио укуцавање Увода у антологију... Стигао скоро до 44 стр. Идем кући, јер сам огладнео. Сутра настављам даље, уз Божју помоћ, надам се...

Субота, 9. август '97. Око 18 ч.

Мислим да сам урадио најважнију ствар у вези са АНТОЛОГИЈОМ ФЕНИКС. Завршио сам Први део.

Понедељак, 11. авг. '97. Око 14: 15 ч.

Почео са укуцавањем списка антологија послератних. То не може заузети више простора од 15- ак стр. укупно (верујем), уосталом, видећу када завршим. Највише простора ће заузети Инвентар, чини ми се...

Прекидам...

Уторак, 19. август '97. Око 12 : 30 ч. Завршио један део "Антологије Феникс".

Долазио Р. Физиономија - није симпатична. У ствари, човек је природно опрезан...

Среда, 20. авг. '97. Око 13 ч.

Приближио се неким крајевима Антологије Феникс. Идем у Библ. града Београда, па код *** . Купио Д. књиге и Ивану део прибора - 407 дин.

Четвртак, 21. авг. '97. Око 9 ч.

Преспавао опет код***... Јутрос отишла на посао у 6, ја се пробудио у 7 : 15 ч. .

Разоран облик сумње у оно што радим, када је реч о писању. Потражити прозу Риста Трифковића "Себичност" (у Крњевићевој Антологији приповедача из Б и Х , Свјетлост , Сарајево, 1967) .

12: 50 ч. Прекидам са радом на Антологији Феникс, на неко време. Припремљена је скоро половина Регистра 4. (око 27 стр.) (не верујем да ће оно што још треба урадити заузети више од 30 - ак стр . А то је посао од неколико дана). Предвиђам да ће Антологија имати око 400 стр.

Петак, 22. авг. '97. Око 11 :30 ч.

Дошао у школу око 9 ч. Љута паприка, од јуче. Отров. Померали ормане. Масивне. Померили их. Помогле ми пом. службенице... Боли ме глава. У понедељак ме чека други, финији део посла. Школска година почиње кроз недељу дана. Дотле све треба припремити за ревизију... Ревизију треба урадити за недељу - две, а после тога кренути на електронску обраду. Допада ми се овај распоред , сада. То је, највероватније, најоптималније решење.

12: 14 ч. У глави ми је огроман орман, који изгледа непомерив.

У понедељак ме чека велики посао сређивања.

Експериментисао читав сат и више. (Толико ствари не знам!)

Идем кући...

Понедељак, 25. авг. '97. Око 1 :50 ч.

Сређивао канцеларију. Укуцавао текстове. Сви отишли из школе. Треба да свратим до Библиотеке града....

Уторак, 26. авг. '97. Око 14 :10.ч.

Укуцао Батуранов текст и започео неке друге. Полако напредујем. Идем у град. Огладнео сам. Треба да се видим са Ацом, око пола 4 испред "Москве".

Среда , 27. авг. '97. Око 14 : 44 ч. Сви отишли из школе. Укуцавао Хеленски

чаробни брег до самозаборава. Грми. Треба да кренем кући...

Четвртак, 28. авг. '97. (око 12 ч.) Укуцавао одреднице за Магацинску књигу.

Испашће необично.

15 : 15 ч. Доста је за данас! Укуцао мањи део Хеленског чаробног брега. Уморан сам.

Петак, 29. авг. '97. Око 15 : 19 ч.

Укуцавао до малопре. Завршио Хеленски чаробни брег и отпочео уношење текста Предговора Фарми поскока. У међувремену грмело, падала киша, запослени отишли из Школе. Идем и ја, јер сам уморан...

Уторак, 2. септ. '97. Око 15 : 15 ч.

Укуцани су Александрови Вампировићи. Ускоро ће бити спремљене за штампу и Влашке басме... Гладан сам, као вук.

Среда, 3. септ. '97. Око 13 :33 ч.

Идем даље, много брже него што сам мислио, хвала Богу Јединоме!
Леп дан. Долазио Р. Сутра бих могао завршити, оно што сам започео данас. У петак, дакле, могу наставити тамо где сам застао прејуче...Следеће недеље, већ, могао бих прећи на припрему за штампу друга два рукописа, којима треба захвалити што се уопште завргла идеја о Алманаху за живу традицију, књижевност и алхемију...

Четвртак, 4. септ. '97. Око 9 ч.

Осећам се прилично глупо. Рат плакатима странака. Не због тога.

15 :05 ч. Данас сам урадио нешто чиме могу бити задовољан, нешто чак одлично. Знам где сутра треба наставити. Аргументација коју имам у виду је изузетна. Попушио сам скоро два пакла дувана! Гладан сам...

Понедељак, 8. септ. '97. Око 16

Остао после радног времена. Доста тога завршио.

Среда, 10. септ. '97. Око :14 ч.

Мало пре долазио Ј. Радио на једном од рукописа. Прегладнео. Време је да полако кренем кући.....

Понедељак, 20. окт. '97. Око 8 :45 ч.

"Мајсторско писмо", текст Ј. Радуловића у данашњем "Блицу" - реаговање.
Ригидно.

Свако брани своју рововску позицију

Четвртак, 11. децембар '97. Око 9 ч.

Штета да нисам наставио ове белешке. Одвукао ме рад на припреми АЛМАНАХА. Данашња (црвена) БОРБА. Текст Т. Анђелића у дну насл. стране. Вампирски. Страшно.

Беда. Мизерија. Грозота.

Празнина паролe "Србија и свет". Који свет?

Сачувај ме, Господе.

Боже, видиш ли?

Среда, 17. децембар 1997.

...Наравно, да тај разговор (КРАЈ ЕПОХЕ ХОКУС - ПОКУСА) са мном неће објавити ниједан од тих листова (Демократија, Православље, Политика...).

О моја два романа објављена ове године, о ЛИТУРГИЈИ и УЈКИНОМ ДОМУ , не може да се пробије ни шутира новинска вест.

То је то.

Београд је најзаосталија и најпримитивнија књижевна провинција у Европи...
Уверио сам се то недавно, када је у нашу земљу допутовала К. Ф. И то ће потрајати.
Књижевне награде ће добијати "кретени" и ислужене раге и "заслужни", флора и фауна
Отпада, Ђубришта...

Понедељак, 28. децембар 1997. Око 10 ч.

Ако не запишем, ако не изнесем на видело, све то богатство, оличено у
ЦАДИСУ, може остати само могућност, што би било грех. Писати, сређивати. Боже, помози
ми!

Петак, 16. јануар 1998.

Готово је, хвала Богу!

Завршен је *Алманах за живу традицију, књижевност и алхемију*.

Уморан сам.

Уторак, 20. јануар '98 (Јовањдан)

Киша. Пошао око пола девет из стана.

Свратио до Општ. Раковица, до Народне библиотеке Србије,

Електродистрибуције.

Никоме више ништа не дугујем, осим Богу и анђелима.

Сутра, прекосутра, до следеће недеље најдаље - урадити Додатак Алманаху...

У школи само помоћно особље.

Боже, помози.

Уторак, 27. јануар 1998. Око 13:30 ч.

Школска слава Св. Сава.

Закуска.

Дошао по своје ствари.

Послао С. текстове.

Уторак, 10. фебруар 1998. Око 16:30 ч.

Последњих дана, радим као теглећи коњ.

Направио сам другачији распоред ормана, и фонда. Уморан сам. Данас сам
урадио већи део онога што сам планирао јуче. Обавезну школску лектуру сместити
дворедно, с тим да иза иду старије књиге.

После Св. Саве започео ревизију.

Ваљда ће до краја фебруара све бити готово, цакум - пакум. Не знам колико
тачно има сати.

Четвртак, 12. фебруар 1998. Око 11 ч.

Дошао у школу пре 8 ч., после много времена. Преспавао код ***.

Искреност и садизам, чист разврат. Слепио се са њеним бедрима. Боли ме, док
се и сада сећам. 2 - ка ми отишла испред носа, дошла убрзо друга.

Две путер кифле. Политика, Демократија. Радио пуном паром и
проинвентарисао лектуру за трећи разред. Направио паузу од једног часа...

Понедељак, 16. фебруар 1998. Око 10 : 20 ч.

Дошао из Општине Раковица.

Сачувај ме, Боже, српске администрације!

Ишао да поднесем захтев за пасош.

Како брзо, гле, тај кретен
поста ново лице - Сретен!

Тако ми се неке речи, без везе, мотају по глави.
Јуче : Акропал, битумен, габарит.
Грозница на усни *** - Жута крастица. (Херпес?)

Четвртак, 19. феб. '98. После 12 ч.
Вратио све књиге на полице , према редоследу, и приближио се скоро крају
посла. - Лепо време.

Петак, 20. феб. 1998. Око 12 ч.
Коначно, назире се крај новог распореда, ревизије. Прашине и прљавштине у
изобиљу.

Један усисивач, плус добро прање.
Плус дератизација и дезинсекција.
Остаје ми данас, провера и издвајање неактуелне грађе.
Јавио се Аца, и Михајло. Старачки глас.
Мати не може да се креће, каже ћале, обрће је несвест.
Старост!
Треба ми још један продужни гајтан, да све овде пасује како треба.

26. фебруар 1998.
Био у СО Раковица, по позиву комуналне инспекције, по анонимној пријави
станара из зграде ... - инспектор Срба, потписао изјаву...Срба Савић...
Ноћ - без везе. Као и - кад сам добио позив да ми је оспорен пасош због пореског
дуга, који сам иначе измирио. На шалтерима наше државе види се њено право лице и
наличје... Око 12 ч.

Петак, 27. фебруар '98. Око 9:50 ч.
Врло глупа ноћ. Губитак апетита.
Тежина почињене грешке.
"Заузеће таванског простора." (Срба Савић.)

Четвртак, 5.3. 1998. Око 13 ч.
Боли ме глава. Започео ШУМСКУ МАЈКУ. Не да се, као јуче, али даће се
наредних дана (Боже, помози!).

Понедељак, 9. 3. '998. Око 14.
Укуцавао Ш. М.
Други наслов треба одабрати; видети који... Можда бих до краја месеца могао
све то да завршим? Највероватније - да.
Глупостима не треба придавати значај. Јутрос био у куповини и на углу се скоро
сударо са П. Видео ме, вероватно, када сам долазио из продавнице...

Понедељак, 15. март 1998. Око 16 ч.
Данас сам доста тога урадио.
Прво путовање из "Трговаца светлошћу".
Могао бих да овде успоставим извештај ред, нужан за дане који предстоје.

Четвртак, 19. март 1998. Око 18 и нешто.

Скоро да сам се приближио завршетку ТРГОВАЦА СВЕТЛОШЋУ. Неке сам појединости данас, осмислио много боље него претходних дана... Можда ће то моји будући читаоци читати као песму?

Идем кући. Доста је било за данас!

Понедељак, 23. март '98. Око 8 : 30 ч.

...симпатичан човек. Багериста. Приче о змијама. "Правио сам пут према Милановцу, срушимо неку стару врбу и изнад ње испадне оволико клубе црних змија"... "У води, овако дебеле, па се увиле око грана... Шарке на дубини од 3 метра у језеру...Свуд идем, од онда, са секирчетом у чизмама..."

На десет корака сам од Циља, како каже Аца. Када је реч о роману.

Четвртак, 26. март 1998. Око 12 ч.

Увелико укуцавам текстове у Рукопис CADIS. После свега...

Четвртак, 2. април '98. Око 16 ч.

Много физичких послова завршио
Примио плату, половину.
Задржао се и после радног времена.
Укуцао две битне песме МОАРЕ...

Петак, 8 . април '98.Око 8:10 ч.

Био у школи у 7:50 ч.

Преспавао код * **.

На врхунцу, опет, "Тако сам Т." (Садизам)

Телефонирао Ивану, устао.

(Перунике под прозором).

Среда, 15. април '98. Око 8 ч.

Дошао на посао пре 8 ч. Сузе ми очи.

Преспавао у центру града.

Иван је био устао када сам му телефонирао у 7.

Дошао трамвајем бр. 2

Јуче укуцао прву редакцију "Пусте воденице".

Ишао сам уз улицу 7. јула, видео дрвеће је олистало. Бацио поглед према згради у којој је некада становао пок. М. С.

И сетио се година које су прошле.

Новине су пуне смећа.

Уторак, 12. мај 1998. Око 8 : 15 ч. Библиоотека.

Сањао :

Сусрео изненада, пијаног М. Стојићевића. Покушао да га избегнем. Сусрет случајан у Бгд. Непријатан.

Библиотека : улаз закрчен старим стварима - гомила старих ствари.

Преспавао код ***.

Прелиставао синоћ "МОАРУ ПАРАСИТУ". Промакле су грешке.

Среда, 13. мај '98. Можда око 11 ч.
Завршио прелиминарну верзију првог циклуса ЦАДИСА.. Изашао из депресивне
фазе јучерашњег дана...

Наставити рад на заосталим пословима ревизије и инвентарисања...

Четвртак, 14. мај '98. Око 14 :45 ч.
Послао текст о Јагличићу , Политици.
Да видимо колико ће чекати.
Синоћ, преспавао код *** .
Болесна. Десна страна трбуха.
Паметније да сам спавао код куће.
И да сам ишчитао књ. песама.

Сунчан дан.
Сутра - можда плата.

Петак, 15. мај '98. Око 11 ч.
Укуцао "Титоник". Остало - полако, с временом...
Послао С. "Моару параситу" .
Плате - нема...

Уторак, 19. мај '98. Око 14 :15 ч.
Дошао у школу депресиван.
Утврдио број књига које недостају
Укуцавао делове ЦАДИСА.
Свратити до поште и платити што сам дужан!

Понедељак, 1. јун 1998. године. Око 11 ч.
Последњих пар недеља сам посветио коначним верзијама две последње књиге
АРХИВА У ОСНИВАЊУ и рукопису романа ТРГОВЦИ СВЕТЛОШЋУ.

Све је завршено.
Осећам се изнурено...

(....)

Недеља, 7. јун '98. (Празник духова)

Јуче беше прави тропски дан, а данашњи ће бити још врелији!

Пробудио сам се у поткровљу на Лабудовом брду ; штектање сврака, гукање голубова гриваша, као у каквој шуми. И док сам читао првих двадесетак страница СВЕТЛА У НОЋИ (Владимир В. Јанковић, Загреб, Друштво хрватских књижевника, 1920), можда зато што Јанковићева књига почиње описом једног летњиковца, сетио сам се викендице Мириних родитеља, у околини Беле Цркве (Трујкино насеље, улица Белих багремова), где смо јуче, око 12 сати, по највећој врућини окретали на ражњу једно јагње и прасе. Било нас је скоро двадесетак. Кренули смо из Београда, око 9 ч., и окупили се испред Панчева. Мене и Гоцу је својим аутом повезла Љиља...Идеју да одемо на викенд у Делиблатску пешчару, на место где су некада били царски виногради Марије Терезије, дала је Мира, а подржали су је Милица и Тоде...

Викендица је у шуми, у тишини зелене континенталне полупрашуме, где слободно цвркућу чешљугари, славуји и понеки кос. Чули смо и оглашавање кукавице...

Само печење је потрајало ; доручковали смо у време за ручак; кад је већ мирисала свежа јагњетина и прасетина. Отишли смо на једно од дванаестак језера, око Беле

Цркве, пливали до шест поподне - дан је пролетео. Ручали смо предвече ; друштво се почело растурати ; неки су журили јер су имали договорене састанке у Београду, или друге обавезе. Ја сам остао са Тођом и Милићом, власником и уредником "Школарца", јер је Мира желела да нам покаже своје ритове и баре.

Наставили смо оном Улицом багремова, у сутон, до једног великог рита, пуног лиски. На средини је био чамац са неким рибарима; трска.

Мира нас је после повела до Лабудове баре, до једне невелике баре пуне лиски, где је у своје време слетао пар лабудова. На истоку је било једно благо брдо, иза кога је био салаш неког човека. Са оног брда, вели Тома, види се Рам и Голубац. Мој завичај, Градиште и Пек су с оне стране Дунава, на тридесетак километара. Било је природно да околину Беле Цркве обиђем много раније, али, ето, видео сам је први пут у својој 48. години.

Долазим у искушење да пишем путопис ; наши најбољи писци писали су путописе. Ми заиста немамо праве представе о занимљивостима и лепотама наших крајева.

Лиске које су у сутон пловиле пространствима ритова, и бара, тишина и бескрајност степе - све ми је то помогло да мало боље разумем Миру, која је ту провела лепе године своје младости...

Кренули смо после десет увече у Београд, и испред нас је каскао степски вук и нестао у шумском шипражу...

Да, Мирин Лабудова бара је скоро идеални терен за простор Комплекса Спасово. Ар земљишта је ту 100 ДМ. Значи, било би потребно 100.000 ДМ да се купи 10 хектара. Где наћи толики новац? Другде би се могло купити јефттиније.

Хомољске планине имају једну греду која као да је пресечена Дунавом у околини Великог Градишта. Делиблатска пешчара, с друге стране Дунава, као да је наставак Хомољских планина, Балкана, Карпата...

*

Враћају се опет, неке слике : Канал Дунав - Тиса. Велика стада оваца у даљини. Плантажа винограда. Баре, које су процветале. Румунске планине, изнад којих титра јара. И јара изнад пустих ледина Делиблатске пешчаре.

Кућица у шуми Мириног Ујака, иза које могу да се нађу, као у Звизду и Хомољу, печурке тартуфи.

Винова лоза, по врбама.

Ти људи, који ту живе, нису могли одабрати боље место за своју старост.

Делиблатска пешчара на месечини делује надреално.

Могоа бих сатима да седим на обалама ритова и посматрам лиске које пливају и лови, или се паре на површини воде... Оне у трски имају колоније својих гнезда...

Све се у мени помешало : путовање градским аутобусом бр. 59, 50 ; сусрет са Гоцом на Коњарнику ; путовање аутом које се одужило (тако се чинило јер је била несносна врућина) од Коњарника до Трујкиног насеља...

Као да и сада седим испред викендице Мириних родитеља и чујем оглашавање косова у шуми на северу...

Стигли смо у Београд касно, пред поноћ : као да смо стигли у неки други пусти свет. Међутим, улична светла су бљештала, момци и девојке су се враћали из кафана... У току само једног дана може се много видети...

*

Петак, 12. јун '98. Око 11. Синоћ сам слушао у Руском дому песнике из мога завичаја, друштво мало али одабрано. Нисам преспавао у свом стану. Свратио у један антикваријат и нашао следећа издања, будућашто : Кнут Хамсун ВИКТОРИЈА, у Загребу, Накладом кр. зем. тискарне, 1913, Уређује др. Никола Андрић. Годиште прво, књ. 2 ; Иво Војновић, ДУБРОВАЧКА ТРИЛОГИЈА (4. пучко издање. Књижара Радослава Баџића,

Осијек, 1918) ; Лав Н. Толстој , АНА КАРЕЊИНА, Ново издање Књижаре РАЈКОВИЋА и ЋУКОВИЋА, Београд, 1915 ; и Оскар Уајлд, КАНТЕРВИЛСКИ ДУХ И ДРУГЕ ПРИЧЕ, Изд. књижара "Напредак", Београд, 1921. Тропске врелине су само мало разблажили повремени краткотрајни пљускови. Ударни наслови дневних новина су застрашујући. Јуче сам урадио неколико добрих ствари. Синоћ ми је брат вратио рукопис последње књиге "Архив у оснивању" ...

*

Ево понешто од онога што неће ући у коначну верзију CADISA. **После свега:**
Дошао је период селекције,
рашчишћавања, синтезе
- апсолутне искрености, сабирања и одузимања....

Нема више ни једног разлога да се заваравамо
и да се питамо шта нас је снашло
кад се обраћамо душама
и чамцима на граници светова

Човек ни једну људску улогу није одиграо,
или их је већ одиграо све,
а требало је прихватити само једну, или две,
из мојих мана и порока, амбиција и слабости,
као из мојих најбољих врлина,
помаља се нешто неописиво и стварно,
неизмерно као страва пространстава.

...Жене никада не варају своје људе
Жене су преварене
И кад варају, оне су само верне некоме
или нечему што је имало извесно
природно право првенства

"Једино сам њега волела", рече,
"само је због мене остао у овом граду" -
ето правих речи
за почетак једне повести о катастрофи

Боље да се угризла за језик,
али она је морала то да каже,
да о томе проговори,
јер је не једном уживала благодети
уметника који ју је сликао, као у филму,
само са огрлицом око врата -
онај који је потонуо на дно океана.

Змије имају нежнији језик од нечедних жена
на туристичким путовањима преко Атлантика

Као што све земаљске птице
савијају своја гнезда,
тако и ветеранке првих и многих других љубави

свијају своја скривена љубавна гнездашца
у шипражју свакодневнице.

Док жена понавља у бунилу као сибила :
Волим те, волим,
већ мисли на неког другог, млађег пастува
и како да га заузда
Лицемерје затрпава пут
који од давнина беше анђелов

Саламбо је имала кућног љубимца у кавезу
- питона, и једну другу змију, у себи

13

(По повратку из Мишљеновца, 24. новембар 1996)

Целе ноћи киша!
Ујутру је све пресекла кошава

Човек који води на канапу црно куче
шест пластова преко пута
и празно велико школско двориште

Цигарета за цигаретом!
И нова недовршена двоспратница
у некадашњем винограду

Сви су ћутали
путници знају, народ осећа
али нико не говори
онако како осећа и мисли

Нигде нисам видео осмех

На Србију се слушта тешка јесења магла

(А.- ова напомена : *Избацили и сачувати*)

(...)

Жао ми је што нисам сачувао део оног "трешја" које је отпало приликом коначних
редакција књига "Змија чуваркућа" и "Моара парасита" : Александар је "секао" (с мојом
дозволом) све оно што му се чинило тривијално, банално, сирово..

(...) Део ТРЕШЈА из

Увода у роман Трговци светлошћу :

(...) Сцена коју сам видео на трећој галерији - највишој галерији до које сам стигао у сну - било ми је нешто што је препознатљиво. Били су то детаљи из бајке ТАМНИ ВИЛАЈЕТ.

Слике из сна са треће галерије, као да су преузете из истоимене бајке.

У цркви у мом сну никога није било, осим мене.

*

Када сам недавно прочитао следеће редове у књизи једног живог балканског барда :

" Храм - то сам ја! каже бог коме је храм посвећен, каже свештеник који у њему служи, каже свако ко у храм улази, учествује у култу, кажу елементи који се у њему сажимају, животна снага која се обнавља. Место где се сви поистовећују, где поистовећивањем постају велики, чисти, свепрозирући.

Храм је једно велико ЈА. То се види по његовим куполама, по торњу, по звону које звони. Што многи сматрају да је њихово лично ЈА, не мења ништа на ствари. Поистовећивање већ подразумева могућност да се у њему буде заједно.

Док човек мора стално да мисли на себе у оквирима нечег другог, кроз друго, мора себе као појам да замењује за своје саставне делове, па за њихове супротности, ЈА се као језгро свести, прва потенција сазнања, удаљује, замагљује, конвертира у непредвиђеном правцу. И храм као да га на то наводи. Мора да исповеда већ постојећу веру, да изговара унапред срочене речи. Мора да "себе исповеда" , да се одриче, да прилаже, да назире светост као супротност његовој дневној егзистенцији са којом се његово ја од малена изједначило. Међутим, обредом силаска у језгро оно достиже тачку на којој његова свест заиста има право на себе. Од полуге сазнања он постаје предметом сазнања, најзад и знање само. Знање јесте ЈА. Мозак те велике свести оличен је у храму, његово делање у обредним преображајима, комутацијама. Његова свест, унапред дата, пролази дуго кроз тамни тунел своје расутости, затим се у тунел затвара ; смрт, гроб, искуство вечног наличја."

Када сам поново све то прочитао, учинило ми се да сам се коначно приближио смислу сањаног.

Подсећам, ја сам сањао свој сан по повратку из завичаја, у јеку завршних послова на обимном АЛМАНАХУ ЗА ЖИВУ ТРАДИЦИЈУ, КЊИЖЕВНОСТ И АЛХЕМИЈУ. У то време сам, заборавио сам то рећи, поново читао неколико књига Емануела Сведенборга, из сасвим практичних разлога : у рубрици у алманаху посвећеној његовом делу требало је написати коментаре за евентуалне читаоце Алманаха, који нису били у прилици да се раније упознају са опусом овог плодног писца...

И он то постиже укрштањем снага свих елемената. Тиме он "прво подсећа на полазну основу света, затим нам полако отвара путеве ка тој основи. То је перспектива која на зидовима храма није насликана..."

Снови имају своју аутономију.

"Сан не слуша само нашу вољу, пише Јунг, него се често поставља управо у оштру супротност према намерама свести. Али та супротност није увек тако упечатљива. Кадкада сан може само у мањој мери да одступи од свесног става или тенденције и доведе до модификација ; може чак кадкада и да коинцидира са садржајем и тенденцијом свести". Да би формулисао ово понашање Јунг је узео појам "компензације", који је једини у стању,

како му је изгледало, да виспрено обухвати све начине понашања сна. " Компензацију треба строго разликовати од комплементирања. Комплемент је један сувише ограничени и ограничавајући појам, који није довољан да адекватно објасни функцију сна, пошто он тако рећи обележава принудни однос допуњавања. Компензација је, напротив (...) срањивање и упоређивање различитих чињеница или становишта, чиме настаје изједначење или исправљање".

Овај свет је, највероватније, само сан наше душе...

(...) Овај "типично европски сан" јавио се (према уверењу самог Јунга) када је свесно почео да тражи излаз из мноштва утисака из Индије који су га притискали. Јунг је био већ открио да у многим местима Енглеске мит о Гралу још увек представља нешто живо, упркос свих учених мистификација нагомиланих око те традиције. Та чињеница је оставила још јачи утисак на Јунга када је уочио склад између тог поетског предања и оног што је алхемија говорила о унутар вас, уна медицина и унутар лапис - у. (" Митови који се преко дана забораве наставе да живе преко ноћи а снажне фигуре које је свест свела на баналност и смешну тривијалност песници су поново открили и профетски оживели ; ове моћне фигуре, у "промењеном облику", може стога да препозна свака духовно радознала особа. Велики митови прошлости нису умрли, као што мислимо, иако су променили имена. "Мали и слабаши, али велике моћи", Кабир у велу ступа у нову кућу".)

Тај Јунгов сан је с неодложном хитрином избрисао све снажне утиске из Индије и вратио га је исувише дуго занемариваном интересовању за Исток (које је претходно било изражено у потрази за Светим Гралом као и у трагању за каменом мудрости). Тим сном је Јунг избачен из света Индије и опоменут да Индија не представља његов задатак, већ само део несумњиво значајног пута који треба да га приближи његовом сопственом циљу. Као да је сан желео да га упита : " Шта радиш у Индији? Било би боље да трагаш за лековитом посудом, серватор мунди, која је теби и твојим пријатељима хитно потребна. Јер се налазите у опасном стању ; сви се налазите у близини опасности да уништите све што је вековима изграђивано".

(.....)

** МЕСЕЧИНА

Ово су и з в о д и из бележака писаних од почетка до краја једног апсурдног рата на крају другог миленијума. Започео сам Белешке, практично оног дана, када сам мога старијег сина Димитрија повео у шуму да беремо печурке и да му покажем где су некад биле мишљеновачке бачије. Тамо су ме моји водили, када је долазио ред на њих да сире свој део млека. Било је то, вероватно, 1956. године. Мој млађи брат још није био рођен...Александар се родио следеће године, почетком августа 1957. године. Тога се сећам, јасније.

(...)

ДУБОКИ ПОТОК. Први пут сам овде, после петнаестак година, дуже од две недеље. Сателит који се појављује ниско на западном ободу неба изнад Мишљеновца, према Мустапићу и Раброву, мештани не примећују и не обраћају пажњу на њега. Мисле да је то звезда Даница! Слутило се преко тога сателита усмеравају невидљиви авиони, ракете и бомбе! Током ведрих ноћи сирене које означавају опасност од ваздушних напада, месец и месечина. У почетку је био само тај један сателит, а онда сам их избројао осам; да би ми се једне ведре ноћи учинило да их има више од звезда! Рат је; али овде не падају бомбе, и као да се тај рат води на крају света, а не на осамдесетак или стотину километара. Слушајући пропаганду Дневника РТС, чини се да Срби свакодневно обарају авионе својих непријатеља, да имају подршку из целог света да победе најјаче силе света! На хиљаде их чува преостале мостове, изложени су као мете, глинени голубови, стоје тамо са својим паролама и голоруки чувају мостове. Невероватно и апсурдно. Некоме треба да хиљаде погину? Браниоци мостова немају теоријске шансе да их одбране голоруки, али су им мозгови испрани. Да хоће, стрелци из авиона би са безбедних висина, ко од шале, срушили сваки мост на Дунаву и Сави! Господари на земљи једино су дорасли Гоподарима са неба у испирању мозгова и надлагивању! Какав патриотизам!... Ко су ти људи, који на мостовима, излажу своје животе бесмиленој погибији? ...Ко су те мајке, или очеви, који долазе са својом децом у наручјима, да чувају мостове? Ко је уопште дошао на такву сумануту идеју? Сигурно Онај за кога хиљаду и десет хиљаде људских живота не значе ништа. Тај патриотизам и тај пркос је бесмислен, грешка, ужасна грешка...

Највећи део времена тог апсурдног рата без објаве, провео сам са оба моја сина - Димитријем и Иваном, и мојим оцем Михајлом и мајком Наталијом, у месту мога рођења, Мишљеновцу. Дани су били дуги, а ноћи још дуже. Било је времена да размишљам о свему, о рату, о судбини, о трагедији, и ја сам размишљао о многим стварима, па и о судбини свега онога што сам написао...

Родно место сам напуштао, током рата, два пута : одлазио сам у Београд и тамо се задржавао, први пут десетак дана, други пут две недеље. Нека "општа места" рата

описују други.

У стану, на Лабудовом брду, осећао сам се као лопов, туђинац. Подруми су били претворени у склоништа. Док сам кувао кафу, чуло се прштање стакла. Преко ноћи су попрскала прозорска стакла од детонација на првом спрату, па су то власници скупљали. Залио сам цвеће; спаковао у неколико путних торби мноштво ствари. Чак и једну те -ве антену. Ушао сам у пун аутобус 56Е уз помоћ неколико ђутљивих путника. Из истог аутобуса је, у пуној брзини, испод Чукарничке падине, испао кроз неисправна врата, непознати путник. Не верујем да је имао више од четрдесетак година. Видео сам како пада на леђа, како се котрља и остаје непомичан на асвалту. Вероватно му није било помоћи? Дај Боже да јесте!. Наставио сам таксијем до пријатеља у околини Железничке станице. Иако је био леп дан, таксиста је тражио да му платим дуплу тарифу за пртљаг...

Београд је био нагарављен бомбардовањима...А на селу је владала неописива тишина пустош.

26. маја 1999. поверовао сам да је рат који се управо води вероватно последњи на територији бивше СФРЈ...

Водио сам, често, предвече млађег сина у шетњу до Главичице - брежуљка који је моја мајка донела у мираз, на коме је некада био виноград и ред калемљених трешања, које су најслађе кад их начну птице - пролазио Бењиним Брегом, а из јарака је допирао из травуљине смрад отпадних вода, јер Мишљеновчани, упркос томе што су изградили велелепне кућерине (барем они који су успели да зараде паре на привременом раду у Западној Европи) , нису регулисали ситем отпадних вода на начин Римљана : напротив. Веровао сам годинама да ћу на на Главичици, кад за то дође тренутак, моћи да отпочнем изградњу Комплекса СПАСОВО, али сам од те идеје одустао - баш тих дана. Зашто ту да градим а не на неком другом, погоднијем месту? За кога? За оне који неће ни за двеста године још достићи оно што су Римљани решавали у ходу?...Од некадашњих трешања нису остали чак ни пањеви...

Није тешко било предвидети како ће се тај рат завршити. Нити какав ће мир бити .

У Београд сам се вратио са синовима неколико дана пре свршетка рата; и наставио сам оне своје белешке са села, да би и њих прекинуо, и ускочио у седло једног новог кратког романа, из тзв. месечеве линије српске поезије.Та линија, у ствари - још није била повучена јасно у уметности романа ; можда је тек била назначена у песмама само неколицине песника. Један од њих је био и мој млађи брат, Александар...

ПОСЛЕ РАТА. Субота, 3. јул 1999. Око 11 ч. Школска библиотека. - Дошао са Лабудовог брда мало пре. Успео да купим "Бест". Деци сам направио мусаку. Живот је поскупео. Новца је све мање. С тим опаким мислима будим се. Бежим у рад, кување, писање. Људи одлазе на Аду Циганлију. Диван је дан. А ја - пут УМЕТНОСТИ МАХАГОНИЈА. Радим увелико на последњој књизи квартета - на РЕЧНИКУ ЈЕДНЕ НЕМОГУЋЕ КЊИГЕ...

Отворио сам прозоре, јер је у Библиотеци загушљиво. Скинуо сам кошуљу; Школа је пушта; кафу ћу скувати касније...Новине не купујем данима.

Недеља, 4. јул 99. Око 8 : 10 ч. Библиотека.Преспавао у туђем стану. Изгубио поподне и ноћ... Зашто? Пошао у Школу око 7 и нешто. Београд : спава...

7. јули 99. Око 10 :50 ч. Преспавао код ***. Грешка. Пробдео ноћ. Не због спарине, већ због суочавања са ***. Више од три недеље сам у Београду ; све је као у реду, али...Одавно се нисам осећао тако јадно и бедно. Ту ноћ није тешко описати; али - чему?

Причају о протестима народа у унутрашњости (Лесковац, Александровац, Краљево, Чачак, Нови Сад...) . Не купујем новине. Све ми се гади, а лаж и заваривање онајвише...

Берђајев је знао моју муку и радост, Виктор Шкловски, Василиј Розанов, Николај Велимировић, иако их никада нисам сусрео лично...

Одвратни су ми гордост, мржња и дивљаштво, безбоштво, кривоверство, грабеж, свако богохулство и свако нечовештво; гадим се - културе! То ново незнабоштво и ново идолопоклонство, које у српској књижевности царује већ деценијама, није могло довести до треће религиозне епохе стваралаштва, већ само до хијерархија, које су лажне и мрске Господу. Довољно је да отворим ма које новине, ма који часопис ; и да видим колико су сви замађијани од ђавола. Не треба да прелистам суботњи културни додатак "Политике", или рубрику за културу ма кога другог српског дневног или недељног листа, па да се суочим са мастодонтским чудовиштима перфидне идолатрије. Немам илузија да ће се ишта скоро променити на боље. Култура ће овде још деценијама побеђивати. Док се замађијани од ђавола народи не спасу најновије идолатрије, неће почети скрушено и уздисајно да се моле једноме живоме Богу у Тројници, Оцу и Сину и Светоме Духу...

(.....)

3

***Крај миленијума

Среда, 16. јун 1999. Око 9 ч. Школа.

Преспавао код ***. Дошао синоћ по плъуску. Покушао да је одвучем од тужних мисли; прокишљавао је кров.

- Не слушам те; ја сам очајна...

Афективна, грубијанска реакција. Обећала да се јави са клинике, јуче - питао сам је зашто није. Каже, видела Т., који има проблеме са женом.

- Он треба да се разведе; какве је жене имао!

Хтео сам да упитам : откуд знаш?

Окренула се на своју страну: окренуо сам се и ја.

- Опет водиш свој тајни живот?

Нисам је повредио: само сам константовао чињеницу.

*** је промашај, свој. И мој.

Губим време.

(.....)

Четвртак, 23. септембар 1999. Око 12 : 40 ч. Школа

Закаснио. Дошао око 10 ч.

Свратио у главну раковичку пошту. По чек за струју, тромесечну пензију.

Ужасна слика. Стотинак старих људи, пензионера који чекају на поштаре.

Иза зграде (улаз за запослене).

Саобраћај - катастрофалан.

Пушим претерано.

Толико лоше живим да ме је срамота да о томе говорим.

ВП. ми је практично одбио књигу.

Комшија П. игра ми над главом (у стану).

Све је дезорганизовано, дезоријентисано.

Ко преживи зиму која долази, причаће.

Неуспели митинзи дела опозиције.

Позвала ме Б. на тридесетогодишњицу матуре; у суботу; не могу да путујем у Кучево, иако бих волео.

Откуд јој мој телефон?

Нисам питао...

13 :00 ч. Звао је. Управо се туширала.

Требало је да свратим око 10 ч. избеуха, али избегао сам то, бојећи се да тамо

не затекнем...

Осећам се толико јадно.

Неописиво.

Могао бих да позовем познаника Ђ.. (због фотографија). Вероватно је још у школи.

Стигле су илустрације, које не задовољавају мој укус.

Понедељак, 11. октобар 1999.

Преспавао код ***. Устао пре 7. Пробудио *** да иде на факултет.

Суморне мисли од јутра.

- Ко је овај? - пита Буздован.

Јуче, на ручку.

Коит синоћ. Уздаси. Само анђео зна одгонетку тих уздаха.

Откривају се магле прошлости.

Ужице у време снимања Кадињаче.

Расцепљеност душе. Не моје.

Јосић добио Андрићеву награду!

Неизбежни Палавестра, Др Пантић, етц.

Моја деца. Глад.

Дошао у Београд 13. јуна, чини ми се. Јул, август, септембар, октобар : више од 120 дана нигде нисам путовао!

Среда, 13. октобар '99. 8:05 ч. Јованова 22. Библиотека

Туробан дан. Преспавао код ***.

Нисам понео кафу, јер...

Умор. Синоћни разговор са С.

Сањао сан:

Иван долази преко брега, на месту преко кога треба да прође стоји вучјак; вучјак полази према њему...Иван устукне...

Нејасан сусрет са оцем. Завршио се свађом. Пита ме како трошим новац који је поклонио Ивану.

У ствари - ако се тако може рећи - укупан утисак је мучан. Разбијен киоск преко пута Филозофског факултета.

Излепљени нови, стари плакати, против ДС, односно З. Ђ. (Природно - математички факултет).

Русалъ је, практично, припремљен за штампу.

Аца вели да је све поскупело и да треба сачекати. Што се тиче куповине папира...

Јуче, случајно, сусрео Р. Г.

8 : 45 ч. Канцеларија секретара.

Јутарња кафа...

Библиотека. Нереди по радним столовима.

Ићи до фотокопирнице.

Нешто касније. И по дневне новине.

Среда, 26. октобар '99. Око 13 : 30 ч.

МЕСЕЧЕВА СВАДБА је отишла у штампу, пре подне; сутра ће, надам се посао бити завршен; а прве укоричене примерке могу очекивати, око 8. новембра 1999.

Уморан сам. Кашљем. Боле ме зглобови.

Кашљем озбиљно. Мењам цигарете, што није добро. Можда сам се и прехладио. Ужасно живим. Скоро на ивици глади. Не размишљам о судбини СВАДБЕ. Мало романа има ове године објављених (Павић, Деспотов, Н. Милошевић; можда још неколико? Вероватно не више од десетак). Конкуренција никаква, али ће чланови жирија направити фешту. У жирију већину чине Милошевићеви бивши ђаци, студенти). живимо феномен Потемкиновог села (у друштву, у књижевности)...

Уморан сам... Јутрос сам једва устао.

Чим откуца два поподне, бежим у стан; да се испавам. Прегладан сам.

Јуче сам много радио; био до Народне библиотеке, до Библиотеке града Београда. До Градске болнице.

Одвезла нас је својим аутом глумица ***.

Релативно сам се касно синоћ истуширао и осетио мало олакшање.

НИН- ову награду ће дати Милошевићу или Деспотову; највише што могу очекивати да уђем у најужи круг пет. Међутим, ја ту књигу нисам написао због награде. Она је увод у нешто много озбиљније од свега онога што је покушано и написано у последњих пет - шест деценија у српској књижевности. Међутим, ја сада немам воље за писање те књиге...

Средио сам канцеларију... Ево, грану Сунце - хвала Богу!...

Четвртак, 28. октобар '99. 11: 20 ч.

Дошао у Школу; болестан. Управо звала *** ;иде на Клинику, па се враћа; позива ме да свратим, да нешто поједем и узмем аналгетик...Размишљао о М. Уопште, размишљао о профитерима.

Нисам донео дневне новине.

Петак, 28. октобар '99.

Склопљене сказаљке. Ко мисли на мене? 13:07 ч. Подигао одштампане примерке "Месечеве свадбе" - солидно. Испратио Ивана на аутобуску станицу. Добио плату, ваљда други део јула.

Уторак, 9. новембар 1999. Око 9:10 ч.

Преспавао код ***. Устао у 7 : 30 ч. Дошао уз Балканску. Дувао ветар. Ноћу је падала киша. Улице се суше. Кровови ; зграда преко пута хотела "Праг". Прљаве улице. Два Француза крај "Москве"...

Синоћ телефонирао Батрићу ; јавила се његова стара сестра : - На планини је, не знам када ће сићи...

У школи затишје ; млађи разреди.

Чекам да се јави Аца.

У новинама прочитао - змије припремају за исхрану; питоне, кобре; месо им је укусно, кажу, као пилетина...

Четвртак, 18. новембар 1999. После 14 ч.

Био до УКС, где је била промоција нове Мишимине књиге, због Србе (требало је да ми донесе дискету, што је и учинио). Уместо у 12 ч., промоција почела у 12 : 30 ч. Пре тога конференција за штампу жирија Виталове награде за најбољу књигу године. Добро је да сам, сасвим случајно, присуствовао тој комендији наших угледних професора Универзитета : Петковића, Вучковића, Делића : свако има своје кандидате. Сви се баве - кријумчарењем и фалсификовањем. Богдановић је хтео да му покажем антологију НЕСЕБИЧАН МУЗЕЈ; онда није имао времена. Пуслојић, такође. Мало ћу ређе убудуће одлазити тамо, реда ради. - Изгубио сам 2 сата скоро. Пред сам полазак кући, јавио се П.

Бркић - извинуо се што није јуче навратио, како је рекао, и предложио да дође следеће среде. Што се мене тиче, заборавио сам већ и то.

УКС је, строго гледано, место које изазива у мени одбојност; нећу рећи да ми долази да повраћам као кад видим лешеве или крв, али...Углавном, носим одатле нелагодне утиске. Паметније је да заобилазим, осећам с тугом. И мислим да би било добро направити нова друштва књижевника...зашто да не? Где би реизбори били чешћи, где би било мање лицемерја и више професионалне коректности. Обе трибине су сасвим приватизоване...То је вероватно било и раније; зашто бих о томе више размишљао? Удружење је бирократизовано у највулгарнијем смислу. Ако је у мојој младости и имало извесну специфичну тежину, сада су од ње само остале црвено пресвучене фотеле и увеличане фотографије значајних мртвих писаца...

Петак, 3. децембар 1999. После 14 ч. Јованова 22.

Састанак са колегицом М. М. Ускоковић испред Филолошког. Уместо 5 минута - потрајало дуже. Наишао Ј. П. Размена књига.

Са М. С. попио кафу у Кафеу М & М. Разговор. Дао ми своју нову песничку књигу. Професор Ј. Д. попио са нама чај. Разговор о Запису - посвећеном дрвету.

Синоћ прочитао рукопис А. Л. Јутрос - дијареја. Последица, колика. Не осећам се најбоље здравствено...

Уторак, после 12, "Просвета", да подигнем Ацин хонорар - 50 примерака његове књиге... (...)

Понедељак, 20. децембар '99. 9 : 20 ч.

Снег веје, опет. Нисам преспавао у стану; брат се није јавио; телефон му је стално заузет; мора да га је искључио?

Сањао : ваздушну инвазију, стотине печуркастих падобрана изнад храма (Вазнесења Господњег, у Мишљеновцу) ; бежим према кући (у Мишљеновцу) - али падобрани падају и са југозапада...Пробудио се од страха...

Дошао сам по кишици.

Неописива гужва у аутобусима приватним; аутобусе градског саобраћаја нисам видео у суботу, недељу, понедељак. Људи, услут, причају да се гради кућа И. Д., да је стављена под кров и да то кошта милион марака. За то има, дакле, пара!

Гаталинке - врста жаба. Инвазија гаталинки.

Треба да средим радне столове.

Од 6. - 17. децембра 1999. године, по читав дана радио на...

Сада је време да се полако вратим "Часу"...

Среда, 22. дец. 99. Око 8 : 20 ч.

Студено. Нашао "Бест" по 5 дин. Свуда је 7 дин. Имам у новчанику мање од 30 дин. Кифла услут.

Преспавао код... Ставио да се кува кафа.

Секвоје - слике у географијама; џиновско дрвеће ; то ме је привлачило врло рано - јутрос сам се сетио...

Да ли ћу икада видети секвоје и њихов завичај?

Пребранац. Врисак деце. Нагони девојке. Птицолика насртљивост колегинице...

Четвртак, 3. фебруар 2000. године. 8 : 10 ч.

Дошао пре 8 у школу. Преспавао код ***. Она остала да лежи. Лоше јој је. Телефонирао Клиници. Има здравствени проблем. 4 миома на мат.; нешто на дојци и нешто у вези са срцем. Колико је то опасно?

Јуче изгорела кућа њеног оца на селу; дошли ватрогасци; у одласку, погинуо

један од младића; несрећа и трагедија.

Већ данима спавам са њом; немамо уредне сексуалне односе; лоше јој је. Стресови. Можда јој је здравствено стање горе него што каже. Но, она је прошла добру медицинску едукацију и треба да зна истину о себи, и да покуша све што може да побољша своје стање...

Успео сам да укуцам, закључно са овим јутром тачно 779 стр.

Синоћ, враћајући се са посла, срео Микановог Кума, и сликарку Мркаљ; добила је неки простор на К. Венцу.

Болело ме грло. Навалила је на мене стихија догађаја. Све то што се догодило ...То нису чиста посла, тј. само је још то требало...

Брине ме сутрашње суђење; тужба коју сам поднео; међутим, рационално гледано - зашто?

Настављам даље. Писање.

Али, можда бих могао да направим мали предах, од неколико дана!

Субота, 5. фебруар 2000. Око 10 :40 ч. Школа.

Преспавао код ***.

Јуче је била кратка судска расправа; заказана нова 8. фебруара. Тужени ме је подценио и као човека, и као...

Написао сам 823 стр. Укуцао сам доста; мада ми се чини да све тек сада почиње. Имам свест о обиму, али не могу дозволити да ме обим спута...

Понедељак, 6. март 2000. године. 8: 15 ч. Школска библиотека. Дошао око 7 : 45 у шк. Преспавао код ***. Пробудила ме Ј., односно неки Циганин, земљак ***. Остао са Ј. у стану.

Ненајављени доласци. Бубрези : осећам их; хладно је, као и синоћ. Јуче поподне сам, као и у суботу, провео овде, сређујући прве две књиге предвиђене за објављивање у оквиру циклуса УМЕТНОСТ МАХАГОНИЈА. Заспао сам пре ***.

Можда данас око поднева наврати академик М. П. - После тога, треба да идем у суд и оверим пуномоћја. Вране; сунце али зубато; чини ми се да ће шљиве ускоро запупети.

Завршио сам "Влашку гозбу"; када ћу моћи да набавим нови кетриц да одштампам написано? Туга.

Синоћна непријатна сцена, свађа мајке и ћерке.

Око 12: 20 ч. Причају о "виђењима" неког македонског пророка. Опасни дани за Србију, од понедељка 6. марта од 6 сати ујутро , до среде 8. марта у 16 часова; нешто ће се десити - није рекао - шта. "Све је до сада погодио", каже службеница рачуноводства (предвиђање је објављено у "Трећем оку", последњи број)...

Пролеће ће бити - ово 2000. године - вероватно, као и оно претходно (?).

*

Бавећи се нумизматиком. Чистим фиоке и претинце. Ево једног женског лика, који је својим наличјем подстицао најнемирније помисли у мени; гурајући ме годинама у најдубље ћутање и повлачење у себе. Задала ми је неколико удараца. Били су то подмукли ударци. Пет удараца првих, били су врло болни. Да ли је могућа толика концентрација зла у једној жени? Да ли је она нормална? Не знам; можда је боловала од неке теже душевне болести. Деловање свих тих пет удараца било је дуготрајно...Споро сам улазио у траг истини о тој жени, али у сваком злу има и понешто добра; осетио сам дубину великих болова, неописивих понижења; велики болови су велики одмор; они не оптужују и не хуле; они прислушкују. Њен карактер је налик на ископан, проклети новац. Водио сам дневнике упорно, они су неговали моју бол и моју тугу, као љубавница своју. На основу тих дневника

могао бих да напишем најпустоловнији роман о тој најчуднијој вези у мом животу. То је једно гнусно, готово морбидно искуство, и са њим треба поступати као са великим умором. То није била љубав; то је било нешто много перфидније и подмуклије. Но баш то искуство ме је често доводило до дна многих ствари...

*

Као што усисивач усисава труло брашно и мишији вашар, тако и моја машта скупља мрве са радног стола. Изнад главе шуми мрачно море ноћи. Лаје неки пас, огроман вероватно, шарпланинац. У уторак, 28. фебруара 1995. године, дошао је монтер да ми прикључи телефон. Од сутра ће моћи да прислушкују (ако их занима) сваки мој разговор...Почистио сам многа сећања, као моја мајка боклук у дворишту...Као воњ трулог брашна, птичијег или мишијег измета, тако су и наши животи претрпани безбројним тачкама на којима смо застали да би започели нешто друго...

Не мачори, већ мачке јуре за мачорима гоњене снажним и непогрешивим инстинктом у време парења; и по нека девојка и жена је задржала у себи ту особину. Размишљао сам о себи као младићу, видео огромне пустиње насељене једино искушењима пролећа у ноћи, бубрење и клијање. Нисам се добро слагао са својим телом! Јутрос сам сусрео једну девојку чија безвољност беше већа од депресије мојих неколико последњих месеци; сећао сам се њене шминке, речи, уста; зашто уста? Све што је говорила, знам, и све што је хтела да каже, наслућујем...Понижење и срамота су се некако уврежили, као пиревина...

Страх, или слутње, отварају много више врата од ведрине.

Волео бих да поживим двеста година (а шта чиним практично да доживим дубоку старост од стотинак лета неких мојих чукундедова по мајци?) , не зато што толико волим живот, већ да бих могао да урадим понешто од онога што сам замислио.

Има толико залендиченог, необрађеног земљишта, ко зна чијег!

Дува кошава, тај поклисар новог годишњег доба...

*

Тридесет и пет година сам посветио песми која нема краја - носталгији, осмеху обезоружавајућем. И опет ћу јој се изнова враћати, до краја живота, до последњег даха...

*

Рехабилитација придављеног сећања, оног најважнијег, што је помешано између обланди заборавља као печени троуглови бундева, млевени ораси, растопљени шећер...

Бибер - цреп пресвучен фином чојом маховине, лишајева...

Суочавам се са појединостима као са бунилом и наказношћу болести.

Сетио сам се неких људи који су поумирали још онда када сам тек почињао да памтим - пре четрдесет и више година; ко их се сећа? Ко ће, кроз неколико деценија знати да су уопште постојали?

*

Колико је потрошено енергије временом на немогуће?

Корен свих илузија

расте из вечне куће...

*

Ко је срећан њему и петлови јаја носе.

Међутим, уметности је занимљивији несрећан човек.

Правда постоји. Народ је лепо изразио : Правду и да закопаш, хоће да никне.

*

Вир је провидан, зелен, као густ мувар на обали.

Титрање непрегледних ракичара на другој обали реке.

Светлост августа по спрудовима, благотворна, лековита и неизрецива...

Тело двадесетогодишње девојке увија се у грчу као змија ошинута лесковом тојагом...

Нови дубок вир, који се оглашава с времена на време левком матице која у себе усисава пену, труло лишће, или неку грану одломљену...

Три жута облака у даљини. Да, жута, као кукурек...

Осећам нешто што не могу да изразим, гледајући према дубоком виру. Или на ону другу обалу реке, где се сунча усамљена купачица. Тешко је дефинисати - то. Нема име. Паралише, као поглед огромне змије...

*

Зар сам запамтио само тугу и самоћу која је трајала годинама и водила ме, као слепца, штап?

Само оне девојке и жене које ме нису волеле на прави начин?

*

Сустигао сам Онај Дух који је игнорисао шизофренију и баријере, и раздобље кад годишња доба подвлаче блиску везу живота, пропадања, гроба?

Да ли се заиста усред огромне тмурности и депресије пробио зрак?

*

Живим ли у сновима, истински?

Снови ме радују као мирис вински.

Чак и кад не разумем неки детаљ вилински.

Чак и кад ме неко сећање боцне као нож фински...

*

Заборав одлаже, као што домаћица спрема туршију.

Хучи као турбина, сусрет са академиком, из дубина.

Све се распада, и свилена кравата.

Јахао сам , и био јахан.

Пили су ми крв комарци.

И хистерија.

Расплиће се клупко многих мистерија...

*

Шушкетају бубашвабе и излазе из пукотина између ламперија.

Волео сам, али не више, дуге дане летњег ферија.

Живот није оно што је био, а никад није ни био што би могао, већ мизерија.

Усамљене жене (а управо читам књигу једне усамљене жене) ослушкују музику олука покушавајући да забораве бол...Сузи ламперија.

Ко из магле и церја, навире брзак понорнице, слап неизмерја...

Среда, 8. март. Иванов 15. рођендан. Преспавао код ***.

Будио се у у 6, па у пола осам. Спавао - као клада.

Бол груди, синоћ. Од промене цигарета. Пун ми је нос! Кијам.

Осећам се - лоше. Уз Каменичку улицу, на Зеленом Венцу, видео Чист Бесмисао,

Апсурд.

Беда. Беспарица.

...Прелистао дневне новине,...Туга.

Најрадије бих се вратио у кревет. Чланчић о дијабетесу. Промене на кожи... Промене на кожи Иванових надлактица. Све је тешко...Да, чланак о изласку три књиге песама М. Павловића, у оквиру Сабраних дела. Синоћ - у ТВ дневнику Политике...Обећао је Г - дин М. П. да наврати у прошли петак, или у понедељак; међутим, није се појавио. Нисам поново телефонирао...Можда ће се појавити, или телефонирати - о томе више не размишљајам...

Јуче сам, накнадно, још укуцавао неке ствари у "Вл. гозбу"... Сад све има око 1500 стр. Довољно...

*

Чашица ракије. Разговор о пијанству.

Псовке ученика испред врата Библиотеке.

Жагор у школском дворишту. Бледа светлост.

Сећам се "скела" које сам подизао за неке од својих објављених романа. Сада их рушим.

Све је у мојим рукама. Све конце повлачим ја.

Постављао сам себи задатке, пре скоро десетак година:

Направити такве приче - атипичне.

У којима ће бити ухваћено оно суштинско.

Као што се праве палачинке. Ех, кад би писци писали, као да праве палачинке!

*

Волео сам некада да пецам штуче у барама према Српцу и Вуковићу (селима с ону страну Пека). Скривене испод старих врба, баре су свет за себе. Породице, такође. Ко уме да пеца, моча да у њима капиталце упеца...

- Господине, чвор Вам је лоше везан. А и кравату нисте изабрали баш понајбољу.Човек и у најтежим тренуцима треба да поведе рачуна о сваком детаљу свога спољњег изгледа...Ви ме подсећате на некога...Извините што Вам се обраћам, а не познајемо се...

Познанство на Војно - медицинској клиници.

- Мој пријатељ је лежао у истој соби са Вашим покојним тастом...

Итд... Одломак из неке моје прозе : пламен палидрвца, припаљујем папир на коме је то написано...

*

Књижевни пријатељи су ми послали копије њихових објављених рецензија (реч је о роману "Месечева свадба") ; све су врло строге и веома ласкаве.

Један од критичара ме назива "апсолутним писцем"...

Знам да сам писац троструких Божјих дарова; међутим, лоше живим; овај посао - професорски и библиотекарски - није за мене. За мене је нешто друго : повратак дому, родном, на селу. Тамо бих у миру и тишини, као у манастирској ћелији, много више урадио, много више...

Живот би био много подношљивији, верујем, да се држава Србија, коначно демократизовала, пошла европским путем : не азијским. Међутим, десет година, ова

земља пати изложена... Не знам шта сам ноћас сањао; можда су то били кошмари...Сви се боје да ће, опет, бити бомбардовања. На небу је, ноћу, много више сателита него за време прошлогодишњих бомбардовања...Професори преперичавају нешто што су чули синоћ на некој од алтернативних телевизијских програма (НТВ СБ?) , да је Влада дозволила, да ће дати држављанство Кинезима, који то желе. Усели ли се у Србију милион Кинеза, кроз пар година, они ће се утростручити, и тако ће се обистинити једно старо пророчанство, које сам слушао у детињству од мојих неписмених сељака, да ће жута раса преплавити свет, односно и Србију. Можда им у томе помогну тзв. српски комунисти?...Ово није живот; ово је - само дно Пакла. Толико недеља већ штрајкују моје колеге, професори, и - ништа...Неки немају ни хлеба да прехране децу, а истовремено на улицама престонице јуре скупа возила - аутомобили који коштају много хиљада марака или долара...Бити писац у овој земљи, да, бити чак и они које су предлагали за Нобелову награду - тужно је. Значи пристати на... Не пристајем више ни на шта. Не могу да нормално живим; једва могу да прехраним и синове, дотле је дошло...А то би могли да кажу још десет милиона људи у овој земљи! Она је несрећна, гладна и измоджена; спала је на најниже гране у својој васколикој историји...Не стидим се да све ово запишем, да остане траг...Сад је важнија истина од свих амбиција и илузија, и књижевних и друштвених...

*

Не могу зарадити, као професор, овде у Србији, ни толико да - како каже народ - саставим крај са крајем. А што се тиче мојих књижевних и издавачких настојања, више је него јасно, да се не може живети од хонорара! Овде објављују и по двадесет издања неких писаца, који су истакнути чланови неких партија - по двадесет издања књижевног бофла, гадарија и будалаштина. Верујем да би и у туђини могао више да зарадим као чистач улица, да бих могао да издржавам моје синове. Заслужили су много боље, та моја деца - сва наша деца. Наравно, требало је раније да мислим о одласку у туђину, јер остати овде даље значи полако и сигурно умирати без наде. Није страшно ако би моје књиге улазиле у моју земљу из туђине; зар и књиге Вука Караџића, Његоша, Радичевића нису штампане у туђини? ...

*

Судбина раба Божјег Мирослава (портрет, уље на дрвету Микана Аниччића, 26. март 1972, Мишљеновац). Беше 26. март 1972. године и Микан Аниччић, онда студент београдске Ликовне академије, мој гост и цимер, радио је мој портрет у Библиотеци. Док је сликао, причао сам му о Пастернаку, Верхарену, о Ањенкову - неколико дана пре тога прочитао сам књигу тога сликара, Дневник мојих сусрета - занимљиву књигу о трагичном времену у Русији. Сањао сам некада да напишем сличну књигу. Причао сам Микану најновије вицее, али он ме је замолио да ћутим, да би могао да се усредсреди на сликање; чинило му се да много подсећам на Дантеа, и на слици коју је сликао, сликао ме је као Дантеа. Тај портрет сам сачувао; Микан је већ годинама у околини Париза; каже да је тамо и кућу купио; снашао се у туђини, у белом свету. Последњи пут сам га видео, сасвим случајно, близу "Москве", и следњег дана је дошао у ову библиотеку, овде, купио све оно што сам му могао поклонити од мојих објављених књига...Живот нас је раздвојио пре више од седамнаестак година; тада је требало размишљати и планирати одлазак у свет, учити стране језике; међутим, ја нисам био визионар и нисам ни сањао шта ће се овде све догодити...

Не могу данас да отпутујем ни у Румунију, ни у Мађарску, ни у Хрватску, ни Македонију; а аутобуска повратна карта Београд - Мишљеновац, за мене и моје синове, износи колико и пола моје данашње плате. Данас је проблем и - отпутовати у родно место, које је удаљено од Београда сто тридесет километара!

*

Ово сам записао пре шест - седам година, можда 1994. године?

Васкрсни понедељак

...Дан прекрасан, сунчан, блештав. Опада јабуков цвет.

Процветали плави јорговани крај плота.

У дну шупе (крај штале) у корпи од прућа жуте се тек излегли голубићи, лепезани.

Мутав плован нарашћује мутавку пловку испред штале.

Кучка се игра са кучетом испред кокошарника.

Путем нико не пролази.

Отац прати проглашавање Треће Југославије, Скраћене, Парајугославије...

Ја грлим плаве гроздове процветалих јоргована и сањам немогуће ствари...

Отац поправља пумпу; мој старији син одлази негде на старом бициклу.

Покушавам да поправим други стари бицикл за млађег сина - без успеха.

Најмање три моје (бедне) професорске плате кошта нов бицикл!

Кад седнем за писаћи сто у соби сеновитој и окренутој северу, чујем брујање воза који пролази и цвркулт врабаца, сеница и славуја.

Оно што видим кроз прозор лепше је ако се упије пуним очима изблиза и напољу.

Прецветале су лале, црвене, жуте, беле.

Израстао је шимшир.

Све то, обасјано сунцем, читаво двориште, много ме више радује него кад ујутру из мог београдског стана кренем пуним, пренатрпаним аутобусом на други крај Београда - на посао...

Све то, овог 8. марта 2000. године, изгледа тако далеко и немогуће...Мој отац је у међувремену преживео два мождана и један срчани удар; почели су да му испадају зуби; нагло се постарао...И моја мајка је остарила...У дворишту нема више голубова, ни пса, ни мачака, ни крава, ни свиња, ни коза; само - јато кокошака...Отац је ушао у седамдесет и шесту, мајка у шездесет и девету; ја у педесету; мој млађи брат Александар у четрдесет и трећу; мој старији син у двадесету, а млађи у петнаесту; моја братаница у дванаесту...Последњи пут, путовао сам у родно место око Божићних празника; када су већ инсталирали телефонске линије, и прикључили месни водовод...Моји се родитељи још увек "држе"; брину о башти, кокошкама, кромпиришту и винограду, воћњаку...Све то није живот; све је то таворење...Мој отац је вероватно најстарији живи човек у Мишљеновцу - хвала Богу, он је први Лукић који је надживео све претходнике, иако му живот није био нимало лак; никада га није мазио; од треће године је, када му је умрла мајка, остао сироче...Родни дом, кућа, завичај су за мене - првенствено Михајло и Наталија Лукић, којима дугујем живот...Све што постоји на том великом дворишту створено је њиховом муком, одрицањем, залагањима...

Српски писци су писали о детињству, али чега могу вредно да се сетим? Ко је написао књигу вредну сећања о томе? Не, не, ни Андрић, ни Црњански; ни Раичковић, нико. Рус, Пастернак, написао је "Детињство Ливерсове" - повест која ће се читати и после потопа, ако тада буде преостао неки читалац. Ливерсова се родила и одрастала у Перму. А ја - у Звизду... Моје је детињство извор мојих митова...Писао сам о њему, узгред, у многим мојим бележницама, нарочито као студент, то јест између 20. и 30. године живота. Много година је прошло док нисам схватио живот, у шта ме посвећује и шта чини са мном. Када сам размишљао о детињству, о првим годинама живота, када сам се сећао те куће у којој смо становали док нисам пошао у основну школу, увек ми је излазила пред очи са фасадом боје сока од вишње, онакву какву сам је виђао у заранке, као шестогодишњак, обасјану сунцем које залази, као да је у пламену.

Сви писци и песници морају да знају како се животу може сметати! "Ево како. Повери ли се дрвету брига о његовом властитом растењу, дрво ће цело израсти у изданке, или ће отићи сасвим у корен, или ће се потрошити на један лист, зато што ће заборавити на васиону на коју треба да се угледа, и, производиће једну ствар од хиљаде, почеће у хиљадама производити једно те исто " (Пастернак, Детињство Ливерсове, в. у књ. Заштитна повеља, Нолит, Београд, 1958, стр. 136).

*

Мит ме је одвукао и помогао ми да заборавим много тога : тако сам сачувао најдрагоценије ствари.

Крупне хризантеме са којих се круне латице...

Тога могу да се сетим тако јасно, као и бешумног откидања суза...

Као некада моје играчке и голубови, тако су, временом, и моја сећања тонула у бујну траву иза салаша на обали Пека, у злато топољака, у расцветане багремаре, којих је било много око села. У пластове...Чувао сам волове и овце, још од шесте године, а онда свиње и пилиће током читаве основне школе, и као гимназијалац. Свиње су биле црне, моравке, или мрке, лукаве, алаве...Не знам када сам изишао из оног детињства у којем сам се ноћу налазио опседнут кошмарима; врло рано, нисам казивао све што сам помислио, и оно најбитније, најпотребније и најнемирније скривао сам у себе...Чамотићу сам врло рано видео на ђермовима дању, по опустелим баштама, крајем јесени, чувајући свиње по пољу, у близини нашег салаша. Чворове у души завезивали су неумитни догађаји (деобе; свађе; размирице; завист; пакост), и због њих је растење застајало...

Нисам написао књигу о детињству; не мислим да је то страшно. Ја сам путовао неким другим возовима. И путујући њима, схватио сам оно што треба. Као у возу који јури, тако је и у писању пријатније гледати уназад него напред...

Има ли име то што сам осећао прве три гимназијске године, у првом и другом и трећем разреду, према једној вршњакињи? Не. Пре наших стварних првих љубави било је нешто безимено, безмерно и неизрециво...

У ујкином дому је цветао - плави багрем, у дому ујкине тетке - жути, у дворишту Душана Глувог - црвени. А у нашем један висок бели багрем. Како је он дивно мирисао! мама је од његових цветова правила колаче...

Исто је тако на сеоском гробљу било читавих бокора расцветаних јасмина, јоргована и љиљана, и багремова жутих, плавих, црвених и белих. Около гробља су певали косови и шеве; и то је било тако страшно и дивно, сабласно лепо...Заиста, пролазећи гробљем, ја нисам знао шта ме чека у будућности; сад знам да сви путеви и све авантуре завршавају на гробљу. Најважнија повест једног места сахрањена је у гробовима...

Предосећајући страшно, записао сам већ као младић : Ова ноћ ме снажно шчепала својим канџама као фурија, као страшило. Зашто ме не пусти да одспавам? Страх због?...

Сањао сам један сан, о којем сам одмах чим сам се пробудио саставио белешку. Било је то давно, можда још нисам имао ни двадесет пет година. Сигурно је било - пре него што сам отишао на одслужење војног рока:

...Дебела старица тера крмачу упрегнуту у коњски ам низ Жуто брдо. Црна крмача једва иде.

Затим: видим слепог миша који виси на једној окомитој литици, испод које тече оловна река.

На крају : возим се неким сеоским путељком узбрдо.

Поново ми долази у сусрет дебела старица која тера упрегнуту у коњски ам црну крмачу...

*

Ко је старица? О каква је црној крмачи реч? Зашто је упрегнута у коњски ам? Шта значи слепи миш на високој литици? Зашто се возим сеоским путељком узбрдо? Зашто ми поново долазе у сусрет митска ситуација : дебела старица и црна крмача упрегнута у коњски ам? Сећам се да је упрегнута крмача пузала, ко време зимско... Да ли је реч о метафори моје судбине и уметности? Да ли се у сну и у миту гнојило мноштво метафора, које ће ме повести према будућности и према сазнању?

Најраније моје успомене везане су за дворишта и градине потпуно завејане снегом. Испод снега су вириле слеђене стабљике хризантема или мериска, на који су слетали штиглици, чешљугари, сенице... Волео сам да видим рукопис њихових канџица на снегу. Због њега, тог птичијег рукописа на снегу, као извајаног калиграфским потезима, још је блештавији и свиленастији изгледао снег...

(...)

...Осећај слабости испољава се у свему, због осећаја снаге. Прави, апсолутни писац, нема разлога да скрива ништа о себи. Помешани осећај слабости и осећај снаге, на пример, формирају неку чудну, скоро неизрециву, своју геометрију. Од те мешавине писцу се заноси глава и припада мука... Могуће је читати туђе мисли, на даљину, па и помисли анђела... Прави, апсолутни писац, онај који долази из мита, и излази из њега уз помоћ блиставих метафора, доживљава судбину парчета шећера баченог у пучину блутаваг, потресно - празног хаоса, топи се, раствара у њему... Ђуприја, дрвена, поцрнела, чипкаста, на Пеку, између села Мишљеновац и Љешница, коју сам гледао у детињству, седећи у трави на нашим ливадама, стотинак корака низводно, враћа ми се другим, дугим путевима. Боже, колико је важно оно чега више нема и што једино постоји у мрачним коморама мога неисцрпног заборав! Склопљених очију гледам према тој ђуприји. Преко ње прелази караван Цигана из Комше са својим арњевима, сабљорогим воловима и псима, и ђуприја прича своју древну причу Циганима, и испонова почиње да је прича испод фијакера и чеца сватова влашких, који се враћају после венчања у нашој мишљеновачкој цркви према својим домовима у уцеповима брегова, низ које се у рано јутро сливају потоци пудера и магле...

(...)

ВИРТУЕЛНА БЕЛЕЖНИЦА. Наставак

(...)

Понедељак, 15 мај '2000. године, око 9 ч. Беда, беспарица; глад. Тробоља. Иначе, сунчано јутро. Пушим цигарете, на које нисам навикао. Неред у канцеларији...

Уторак, 16. мај. - "Политика" : да ли је могуће?

Устао туробан. Ми ћемо умрети од глади? Кад помислим на судбину деце, потомства, знам ко шири овај помор.

Лицемерје. Бескрупулозност. Себичност.

Прочитао интервју, који је песник Н. Тадић дао суботњој "Политици" : "Ђаво на престолу".

Јучерашњи митинг УО пратио посредством ТВ преноса. Речи Свилановића, генерала Перишића и др.

Насл. стр. данашње "Политике" посвећене изградњи 19.000 станова и убијеном функционеру СПС Б. П.

Лоше се осећам. Размишљао о људима које познајем, са којима радим, о јучерашњем дану. Много има кукавица. Много има оних који се боје истине, - страшно. Међутим, ти људи су јадни и устрашени, гладни и очајни, исцрпљени. Зло је високо и дубоко. Само пре неколико дана обележен је празник Христовог васкрсенија. Српски народ је распет...Зар нема никакве наде? Зар ће се све завршити ...на најгори могући начин?

Лаж. Како је моћна. Колико лажи.

*

Сасвим личне белешке?

Да. Оне најбоље изражавају моје биће и суштину постојања.

Јутрос сам имао толико новца да купим 2 хлеба, млеко и и килограм кромпира. Направио сам деци пире.

Данас око 12 треба да дође књижевник О. К. Он је инсистирао на сусрету и разговору. Шта хоће?...Нисам желео да га избегнем. Претпостављам да жели да поразговарамо о...

М. ме пита : - Зашто ниси остао јуче на митингу? (Заједно смо, после радног времена прошли крај Трга Слободе, и ја сам отишао у стан.) - Шта да му одговорим?

Ипак сам му одговорио. Да ли је то био прави одговор?

Митинзи су постали бесмислени; шта се њима може постићи? Овде треба нешто друго. Сви знају шта треба, али се још не усуђују... *Држава и народ су доведени до провалије...Мени се чини да ми је најгоре откако памтим себе. Овде је много малих људи. Много нечасних, много кретена. Професор који је казнио матуранта зато што није успео да*

оствари са њим "емотивни контакт" за све четири године школовања...

Какво се некажњено тихо насиље врши у школама. Врше га и "демократе" и "тоталитаристи" (професори), и ником ништа. Упознао сам лично и директора те гимназије, и тога професора. Фини људи. Ах!

Држава ми дугује, као и милионима других - много више него што ја дугујем њој. На своје дугове она рачуна каишарске камате. Кад је реч о њеном дугу, камате не важе. Ето, то је довољно да се у најкраће оцрта профил анахроног чудовишта званог држава, ова и оваква. Нисам анархист, већ легалист. Волео бих да се овде знају тачни рачуни и државе и њених грађана...

Четвртак, 18 мај. Осећам се - ужасно, депресивно. Прекјуче, јуче, ноћас, данас. Разлога има више. Осим хроничне беспарице и безнадности.....

Чашица вискија, брендија... Новине...Оне које излазе... Страва. Сунце.

Јуче поодне сам чуо гласине; В. Д. - тобоже - ухапшен. Ко зна где је? Људи свашта причају. На Зеленом венцу, непознати старци : - Ми знамо, својим очима видимо да је тешко...

Матори лисци, провокатори...

Чуо у аутобусу, јутрос; "сад им се дупе зноји" (коме?).

Учинило ми се да је неко дошао мрачним степеништем и песницом треснуо о врата стана. Ко? И зашто? Вероватно ми се учинило...

Схватио сам шта се догодило, слушајући изјаве Београђана на страним радио станицама. Тек око пола два ноћу сазнао сам за сукоб навијача "Звезде" и полиције.

Како ће се све ово завршити? Ко ће извући дебљи крај? Студенти, припадници "отпора"? Прваци политичких странака? Народ? Да ли ће се поновити јесен 1996. године? Колико ћемо још времена изгубити као народ и држава?

Гладан сам. Хронично гладан. У џепу немам ни педесет динара. Можда сутра буде плата, део плате? Поруке се не могу послати мобилним телефоном...

Петак, 19. мај... Чуо вести неке стране радио станице, око 4 ч. Да ли је отпочело најгоре? И какав ће му бити крај? Ко и како ће смирити остале српске градове?

Лепо време. Летње. Добили први део плате за април. Око 1000 дин. Нисам купио новине.

Треба да платим - комуналије. Порез на стан. Порез на ваздух... Турски : бадухава... Беда. Јутрос сам деци направио кромпир на пари. Без салате...

У суштини - не знам тачно шта се дешава у земљи. Судајући на основу изјава фантомских политичара, изгледа да је реч о великој политичкој кампањи адактирања политичких неистомишљеника. Не зна се где су лидери опозиционих партија. Већина народа је , у мраку, између две ватре. Или ће то бити, ускоро. Страх.

Коштуница је на Косову, северном. Зашто није отишао раније, зашто баш сада? Нема могућности да се лидери опозиционих партија огласе преко масовних медија. Радио станице у земљи, под контролом владе, користе речник који ...

Сутра, иако је субота, школе раде. Наша школа ради...

Напољу је паклено (вруће).Никога не зовем; нико ме не зове...

Субота, 20. 5. Радни дан. Око 12 ч. Дошао у канцеларију око девет. Попио кафу. Заборавио јуче да искључим компјутер. Попричао са колегама. Шале. Леп дан. Звао децу - били у куповини. Звао ***; отишла код сусетке на кафу? (Можда?)

Среда, 24. мај. После два поподне. Навраћао О. Кисић; вратио ми антологију...
Преспавао код ***. Јутрос ишао до "Славије".
Не осећам се баш најбоље...

Четвртак, 1. јун 2000. Око 11 ч. Синоћ преспавао код ***. По повратку из унутрашњости, увече, ненајављено свратио ****. Разговори.

Уторак, 6. јун 2000. Око 9 : 0 ч. Преспавао код ****. Као и претходних ноћи - Пустите ме! Итд. Болесна. Мигрене, етц. Понижавајуће. Увек каже, или све чешће - нешто... "Политика"; насл. стр. Иницијатива припадника ВЈ за доделу високог признања "председнику Републике и врховном команданту за херојске подвиге који служе као пример у одбрани суверености, територије, независности и уставног поретка" (Орден народног хероја).

Позвали ме на кафу, у "Школарац". Колега М..
Депресивно. Политика : замор.....Срање у боји.
Ужасан речник. Зашто бих читао новине? Било које.

Среда, 14 јун 2000. Око 10 : 30 ч. Школа. Паклено. Преспавао код ***. Видео Ј. П. јуче поподне. Срба (Данијела) није ми оставила дискету. Звао С., али - заузето.

Четвртак, 15. јун... Школа. 10 : 10 ч. Ужас, беда, језа. Речи које све чешће изговарам, записујем. Образац лекарског уверења са сувим жигом лекарског друштва = 31 дин. ПЉАЧКА!

Повукао рукопис из ВЕРЗАЛпреса; Д. Игњатовић ће ми донети дискету сутра - прекосутра...

Спарно. Прелистао само "Политику". Златни орден нар. хероја који се кује за шефа државе течи око 800 гр. злата = 40.000 ДМ. Плус брилијанти.

Преспавао код ***. Вратио се у 7 на Л. брдо ; затекао Ивана како једе хлеба и млеко.

Петак, 16. јун . Око 13 ч. Купио карту Ивану за аутобус до Мишљеновца у 18 : 45 ч. Платио телефонски рачун. Видео крупан наслов у новинама : Извршен атентат на Вука Драшковића у Будви. Ко? (Преживео је.) Чуо у зборници : "Бог га ипак чува". Чуо сам и друге коментаре. "Сам је организовао атентат!" "Што га не убише..." Чак и псовке... Псовале су жене. Знаш да су неке од њих чланице тзв. опозиционих партија. Какав је то свет?

Завршио редакцију Младости без старости и живота без смрти.

Преспавао код ***. Пењући се уз Каменичку постао свестан беде и ужаса живота, овог сада и оног будућег...

Понедељак, 19. јун ...11 ч. Преспавао код ***.

Допутовали око 1 после поноћи из И... Отпутовали тамо у суботу око 15 ч. Преспавали у Л., у стану *** - ове мајке. Заборавио новине у кафеџиници преко пута. "Блиц".

Среда, 21. јун . Школа - око 11 : 30 ч. Преспавао код ***.

Крај школске године. Чекам да почне седница наст. већа. Саслушани осумњичени за атентат на В. Д. Нисам имао пара да купим "Блиц" и друге новине. Плате - нема!...

Опроштајне речи проф. француског В. Р. (одлазак у пензију).
Добили први део плате за мај! Остао само са 11 дин. у џепу...

Петак, 23. јун. Око 9 : 50 ч. Преспавао код ***. Најспарнија ноћ. "Шиловање, шинко". Уз Балканску се вукао, долазећи у школу. Звездица, Весна, Јела, Оливера. Дошао по дискету...

Петак, 30. јун 2000. године. Око 12 : 30 ч. Школа; библиотека. Педесети рођендан ; напунио 49 година. Телефонирао ми Д. Јавила се ЈМК, из Немачке, да ми честита рођендан. Јавиће се, вели, предвече, опет...

Устао туробан. Сањао сам много; записао сам понешто од онога што сам сањао; најлепше је вртоглав силазак низ величанствене планине, какве никад у животу видео нисам...

О. подигла маркицу и за мене.

Мајстори реновирају ЊЦ на трећем спрату.

Недеља, 2. јул 2000. Библиотека, Јованова 22. 11 ч.. Дошао пешке из правца Жел. станице. Преспавао код ***. Вратила се са мора; поцрнела. Службена и неслужбена верзија летовања. Из спаваће собе телефонирала неком, док сам био напољу... Ужасна свакодневница. Хронична беспарица. Живот је пун лажи. Довршио читање књ. А. Макина "Исповест грешнога стегоноше"; висока оцена. Јавио се од комшија на селу , Иван, синоћ; није уведен телефон тамо јер треба да се доплати још 300 ДМ. Новац!!!

Улични свирач; хармоника; свира у сенци, негде на средини Кнез Михаилове; расплакао ме звук. Као у филмовима италијанским...Нисам могао да зауставим сузе идући према Платоу (Филозофски факултет).

Дошао сам да наставим тамо где сам прекинуо јуче.

ВАШАРИ ХИПЕРБОРЕЈЕ... Макинова књига ме је отрезнила.

Понедељак, 3. јул 2000. године. Око 13 ч. Школа.

Устао касно, око 9 : 30 ч. Ужасан осећај. Телефонирао Школи ; ништа није уплатило Министарство просвете. Невероватно. Позајмио 450 дин у петак и обећао да вратим дана.

Дим. отишао да полаже пријемни на Медицински.

Откуцао *** захтеве за...

Седео сам испред приземљуше, у сенци, и гледао како пролазе аута, аутобуси, људи, жене; стари, млади. Како би добро било да сам на селу. Беда; врелина од јутра...Глад.

Бандити.

Све се прелама преко леђа других. Робова, добровољних.

Докле?

Четвртак, 6. јули. 12: 48 ч. Школа.

Синоћ око 23 ч. сишао код ***. Био сасвим уморан. Отпратили В. пред Аустријску амбасаду. Прекопута амбасаде, на тротоару око 80 -ак грађана чекало да следећг дана у 8 буде међу првима у реду. Ужасне сцене! Оставаили В. око један после поноћи. У пола два били у стану. Спавао до 5. Пробудила ме Ј. да идем и одменим у реду В. До 8. испред Аустријске амбасаде. Какав свет. Трпељив, ђутљив. Око пола девет сишао у стан; и пошто Д. није био стигао да идемо на Медицински факултет, прилегао. Заспао одмах. Око 9 : 30 ч. пробудио ме Ј. крик; локве крви... Лавабо јој је у купатило пао на ноге, повредио је; нисмо могли да зауставимо крв која шикља!!...Обузела ме је паника...Увио сма јој ногу пешкиром; сипао јој препеченицу; прави алкохол. Зауоставили смо крв...Док је она лежала на кревету, ја сам крпом скупљао локве крви. Покупао сам парампарчад славине, однео и бацао у канту за смећу. Затим сам читаво купатило испрао од крви, од ситних боцкавих парчића...Тек тада се појавио Д. са фотографијама и тестовима са Стоматолошког...Боље

је урадио тест него што је мислио, према Ј. уверењу. Отишли смо да видимо истакнуту листу резултата пријемног испита. До 303 кандидата примљени су као буџетски, од 304 до 500 суфинансирајући... Много их је отпало. Д. је на листи био 346 са освојена 93 бода...Да; када смо полазили на Медецински, дошао је Ј. ујак С. и момак Б. Б. је хтео да је води код најближег лекара...

Да ли ће сутра истаћи резултате пријемног испита на Стоматолошком? Тамо је конкурисало 980 кандидата за 100 буџетских места, 65 суфинансирајућих, 65 самофинансирајућих. На Медецинском је било 1200 кандидата, и Д. је тамо заузео 346. место. Д. вели да су неки кандидати на Стоматолошком, јуче одустали, можда осамдесетак (зато што су тестови били тежи него на Медецинском). Нека је остало 800 кандидата. Које је тамо место заузео? Да ли су међу тих 800 били многи други који су истовремено поднели документа и на Медецинском? Колико? Половина? Да ли је на Стоматолошком барем 165? Или 200 - ти?...Уморан сам. На основу моје "бапске" рачунице, синоћ, испада да је на 78. месту. Камо лепе среће!

Субота, 8. јул ... 10 : 30 ч. Школа. Ушли мајстори , што поправљају ВЦ на трећем спрату, да виде како изгледа библиотека изнутра...Не познајем их; понудио књигу на поклон; о чему је; не, хвала! Ко су ти људи? Не познајем их. Један од њих гледа подозриво; дошао је непозван; просед је и висок...

Јуче изашао списак са резултатима полагања на Стоматолошком; Д. се добро пласирао, хвала Богу. Осамдесет и шести је, или у најгорем случају 110. Буџетски, или суфинансирајући. (Нисам се много преварио, пре неки дан, у својој бапској рачуници!)

Преспавао код ***.

Видео у излогу "Српске речи" два велика платна колеге П. Уметници се "сналазе". (Лукав човек.)

Понедељак, 10. јул. Око 12 : 14 ч. Био на Стоматолошком; нису истакли Ранг листу. Допао у Школу ; плата; други део маја 2000. Да ли је Д. ушао у буџет? Дај, Боже!

Ј., одложила испит за петак, ако се не варама. Или је пала? *** вели : - Боље да се не видимо данас! Треба поћи на Стоматолошки, одмах...

Среда, 12 јул ; Петровдан. Д. дошао пре једног сата у школу; донео индекс; примљен је као редовни студент Стоматолошког фак. Хвала Богу!

Преспавао код ***. Прегледао сам припрему рукописа - коауторског дела ; фале још фотографије и детаљније прочешљавање сваког параграфа. Треба одстранити сви понављања...

Четвртак, 20 јул. 16 : 15 ч. Школа. Од 15 : 50 ч. узалудно покушавао да добијем ***. Стално заузет телефон. Јавила се на мобилном. Шта хоћеш? Са кога тел. зовеш? Издиктирала ми свој тел. на послу. - Не могу да је добијем; зовем је поново. Да зовем кад пођем. Око пола седам. Заузет је тел.. јер је преко мобилног позвала колегинице на послу; шта друго... Ђубре неописано!

Грубијанка. Шта 'оћеш? Журило јој се да оконча разговор.

Почистио канцеларију - дословно. Могао бих да почнем да чистим и себе изнутра. Пљушти. Немам цигарете. Нисам је видео јуче, а ни прекјуче.

Д. не подиже слушалицу. Код *** оглашава се секретарица.

Могу да замислим... Нечувено.

Понедељак, 31 јул 2000. Око 11 ч. Последњих дана спавао код ***. Синоћни разговори. Он је тражио стан за курвање; мало ексклузивнији. Она је два пута направила грешку. Цитирала је једног од својих анциларних љубавника. Споменула своју прву и једину

љубав...

Могућност куповине куће и 5 ари плаца; Земун. 160 квм - завршено. Вода, септ. јама; струја инсталирана - али није плаћен прикључак. Цени 55. 000 ДМ. Идемо сутра да видимо. На крају 83 - ке. Петнаестак минута пешке даље. Насут пут; није асвалтиран..

Продаја стана. Преко агенције?

160 квм спремних за становање - то је скоро као две нове куће у Мишљеновцу. Кућу хтео да купи Д., али његова жена неће. Треба позајмити 2000 ДМ и платити легализацију поткровља...

Нисам реаговао реалистички и практично, пред скидање прозора кровних. Јер сам веровао у правду. Поступио сам часно (глупо)...

Субота, 12. август 2000. Око 11 ч. Библиотека. Дошао овамо пре пар минута. Ознојио се. *** допутовала јуче око 9 ч. како каже. Донела са села буве, крушке, јабуке и шљиве. Није одговарала на тел. позив. Одмах је одговорила када сам позвао њен мобилни број.

Преспавао у њеном стану.

Два тиха уздаха пред спавање. Мој. Па њен. У чему је ствар?

Ишао јутрос у куповину; Зелени Венац. Кад сам се вратио, рече : "Нећемо се видети данас; долазе моји; желим да будем са њима". (Уобичајени изговор.)

То ме је онерасположило. Пребацивала ми је што идем да радим. Сада. ..Синоћ; присећајући се почетка наше "везе" : дословце: "Ја сам пристала на то!" То је већ неколико пута поновила. "Пристала? Ко те је натерао да пристанеш?" Мук. Мук. Мук.

На ивици сам провалије.

- То што ти радиш је губљење времена. Од тога неће бити ништа ни после десет година, а тада више неће бити ни важно...Деца су ти гладна...

Итд.

Нешто слично ми рече и отац, приликом последњег путовања у родно место. Додуше, говорио је у другом контексту. "Ја, који сам читавог живота радио и зарадио пензију, примам мизерну своту. Патим. Синови које сам школовао, пате. Унуци ми - пате! Докле? Ко је за то крив? Погледај мало око себе - ватрогасац има 4200 динара плату, коју му редовно исплаћују сваког месеца, до 17. Плус топли оброк. Тог ватрогасца његови родитељи нису школовали. Он вози ауто. Њему је добро..."

Понекад ме обузме неизрецива језа кад помишљам на очеву и мајчину старост; на то да могу умрети безнадни и неутешни; горки као моји синови, њихови унуци. Моји родитељи неће умрети од глади, јер имају око 4, 5 хектара и кућу; умреће од безнадности и туге...Они не знају, и не слуте, да сам последњим парама у џепу платио објављивање часописа "Заветине"... (.....)

Шуморење Усамљеног дрвета

(Књижевна судбина : мит и метафора.

Неколико неопходних напомена)

а)

Нико више није заслужио посвету ове књиге од деветнаестогодишњег Димитрија и четрнаестогодишњег Ивана Лукића.

Да би ова књига стигла до евентуалног читаоца, писац је морао да одваја од уста својих синова!

Остали су рано без мајке, а ето, сада када одрастају и када су у годинама развоја, суочавају се са оним што је истинска глад и беда .

Имали су скоро дванаестак година свој кутак и мир на Лабудовом брду, док најближе комшије, нису одлучили уз подршку локалних власти, друкчије.

Да ли је и то део судбине? Мита?

Ова књига се ухватила - да тако кажем - у коштац са н е р е д о м и м и т о м .

Написао сам много више - генерално гледано - него што сам успео да објавим; што не сматрам неком предношћу. Ова књига то показује / доказује.

Величина није у наговештају написаног и необелодањеног, него у њиховој стварној снази.

Јесен је; октобар; и ја ни у сну не заборављам да је циљ уметности лепота а не истина; наравно, знам да је боље када је та лепота и истинита.

Ова књига би требало да наведе на размишљање о односу мита и метафоре, а то у ширем контексту значи о односу уметности и природе. Треба ли да доказујем да је метафора уметнички квалитет; да је уметник тај који као свилена буба из дудовог лишћа даје свилу, пчела што из цвећа прави мед?

Не; одавно је естетa Бранко Лазаревић написао да је природа у односу на уметност груб материјал, сировина, неуобличена грађа, недрушевна маса, гомила златоносног песка "који чека пред фабрикама. Уметник је тај прерађивач који, кроз радионице своје унутрашње организације, на наковњу и чекићу свога генија, сав тај груби материјал оплемењава, сировине прерађује, из првих материја прави друге и више, уобличава грађу, оживотворава мртве масе и из песка вади злато."

Метафора му је, при том, једно од најсавршенијих оруђа.

(...) Не може се објавити све што је написано, наравно.

Имам утисак да пишем неку врсту Тестаментa, при том, метафора ме ослобађа тог нелагодног осећања.

Метафоре ме једино могу извући из нереда, стихије и мита.

Вероватно ову књигу неће разумети како треба када се буде појавила. Не би ме изненадило.

Понекада ми се чини да је она синтеза најживотворнијих, најкарактеристичнијих елемената живота и судбине, изражавајући оно што је најживотније, оно што живот највише чини оним што је...

Зашто бих писао нешто друго, зашто бих стварао уметност у којој живот није попет на свој највиши облик?

Ова књига, хоћу да верујем, на крају крајева, представља необичну и целовиту вибрацију моје нервне и трансценденталне организације на један свестан или несвестан утисак који је дошао и "с ове" и "с оне стране".

У овој књизи садржане су многе моје будуће књиге, ако Бог буде дао да их обелоданим.

Много тога је речено, понекада се чини да је речено све, и да смо дошли касно, али то је филозофија жалопојки и слабости у уметности..

Уметност, и метафора као њен бритки мач, изузетно је витешка и витална и вечна као живот; она се непрестано обнавља код великих уметника, непрестано је нова.

Сва искушења на која нас је ставила кобна Судбина, или можда Бог, сви порази и сви неуспеси, вероватно су средство јачања, делотворније од свих досад познатих афродизијака...На то упућују промене у уметности, оне промене које се дешавају на целој линији.

На то упућује она уметност што се ствара као што срце куца и

тице певају...

Усамљено дрво, I је (замишљена као) последња књига у Опусу УМЕТНОСТ МАХАГОНИЈА.

Верујем да је добро да се последња књига Опуса појави као прва, из више разлога.

Прво, зато што је она, поред свега осталог, и прозорчић у лабораторију творца опуса.

Друго, што она на недвосмислен начин упућује на околност да је писац написао много више него што је било могуће да се објави, или да уђе у Опус.

Треће : она је врста "кључа" за споменути Опус...

Међутим, да ли ће ова књига и остати "последња" књига опуса, то је већ ствар судбине. (Већ сада ми се чини да Опус треба проширити објављивањем још неколико рукописа мојих књига, пре свега есејистичких, а затим и књигом разговора...Затим и књигом избора из мојих дневника...)

Понедељак, 11. октобар 1999. године. У Београду

б)

(Концепт излагања новинарима на промоцији романа ТРГОВЦИ СВЕТЛОШЋУ, у редакцији ВЕРЗАЛпресса, 4. фебруара 1999. године)

Читаоцима се не може прописати како ће читати књигу. Зато је превасходни задатак сваког писца, а данашњег поготову, да не буде досадан!

Многим писцима, да не кажем већини, на жалост, то не полази за руком.

Зато је природно да писци мало дубље проникну у тајну стваралаштва.

Нека уклоне све могуће баријере између себе и читаоца, онако како их отклањају праизвори епске поезије - Гилгамеш и Одисеја!

Нека се удубе у свој дух.

Јер људски дух је утамничен у свету, а то утамничење Берђајев с правом назива свет, стварност света, нужност.

Овај свет није космос, он је некосмичко стање издвојености и непријатељства, атомизација и распадања живих монада космичке хијерархије.

Писци романа, у свету и код нас, па и они с којима ће ме упоређивати - Борхес, Маркес, Коелџо, покушавајући да проникну шта је коначна људска тајна и шта је коначна васионска тајна, доспевали су углавном до АКОСМИЗМА. Космичко им је измицало.

Зато што апсолутно нису тражили тамо где се оно успоставља : значи у дубини духовног живота.

Ја не кријем, јер немам ни један разлог за то, да сам написао књигу о једном примитивном, немодерном свету са балканског троугла, уронивши у његове духовне дубине.

Да ли има и један разлог за хвалоспеве модерној души?

Не замерам читаоцима који ће моју књигу читати као бајку или магични роман, али прилика је да опоменем да ја према магији имам извесне резерве због њене повезаности са науком. Исто тако имам резерве и према науци, јер наука није стваралаштво већ покораванье

нужности.

Писац никада не може упознати све своје читаоце, али писцу бестселера се пружа прилика да дође у додир са многим читаоцима. Последњих неколико месеци, од изласка романа, био сам у прилици да разговарам са читаоцима, оним непознатим и правим, који су пожелели да ми пренесу своје читалачко одушевљење.

Ако сам их добро разумео, оно што их је импресионирао, то је одважно ослобађање духа и стваралачка иницијатива.

А то је оно што се тиче најдубљег смисла стваралаштва.

Одувек сам веровао да стваралаштво, да уметност, поготову уметност романа, има највише шансе да се се приближи антрополошком сазнању, ако је превасходно уметност сазнања кроз стваралаштво идеја, које се супростављају датости и нужности света, и ако прониче у онострану суштину света.

Већ дуго времена верујем да стварање значи образовање нове снаге, а не промену и прераспodelу старе.

У сваком стваралачком чину у коме се продрло у тајну стваралаштва постоји апсолутна добит, повећање...

Верујте ми, ја сам дошао са споредног неба, из такозване побочне линије савремене прозе, са такозване периферије, али не као закаснио писац, већ као неко ко је деценијама одбијао да се помири са формализмом друштва и токова савремене српске књижевности, расцепљених изнутра, духовно отуђених.

Ја сам хтео нешто друго, пишући ТРГОВЦЕ СВЕТЛОШЋУ, нешто ново, битно ново, не само у оквирима националне, већ и балканских, европских и светске књижевности.

Хтео сам да проширим духовна општења до њиховог максимума, јер је прекид духовног општења и његовог свођења на минимум погубна ствар.

Зато је мој роман изашао из оквира дискурзивног мишљења и царства просечности, изашао је изван датих оквира.

Ја уште нисам писао роман да бих удовољио духу официјелне књижевне критике, јер моје су наде и намере биле изван тога да бих изборио некакву своју улогу и место у атарима наше националне књижевности, напротив.

Моја најновија књига је, између осталог, и зато лишена сваког песимизма и скептицизма, егоизма и самољубља.

ТРГОВЦИ СВЕТЛОШЋУ су прва књига трилогије.

Овај роман написао сам како бих помогао нечем драгоценом, праисконском и балканском да се огласи, да дође на свет.

Да стане равноправно као литерарни топос уз Макондо, или Јокнапатофу, јер је старије од њих миленијумима.

Старобалкански митолошки рудник, Хомоље и североисточна Србија, одакле долазим, неисцрпан је.

Ја сам написао ову књигу да бих ужас, бол и пораз победио стваралаштвом.

Крајем овог зимског распуста, дакле недавно, завршио сам и другу књигу ове трилогије КУЋА СВЕТИХ РАТОВА, која ће надам се доћи ове године до мојих читаоца. Ова књига је органски повезана са ТРГОВЦИМА, остао је исти јунак.

Како је остао? питаће се они који знају да је Анђујка умрла на крају ТРГОВАЦА?

Нека то остане као тајна и као изненађење!

Ја управо радим и на трећој књизи, која је кров трилогије, на МЛАДОСТИ БЕЗ СТАРОСТИ И ЖИВОТУ БЕЗ СМРТИ, у којој је, такође, главни јунак душа Анђујкина. Ја верујем да ће, све те књиге, бити примљене у другим европским и светским књижевностима, више него у домаћој, јер добро знам да се открића у науци дешавају на основу уочавања грешки претходника, а у уметности и књижевности открића долазе од обожавања вољених претходника.

Зато што их има тако много, нема смисла навести ни једнога.

Post Scriptum

Пре неколико дана (данас је субота, 11. децембар 1999. године, око 11 ч., Јованова улица 22), сусрео сам испред Филолошког факултета, после дужег времена, пријатељицу и вршњакињу, писца и критичара .

Договорили смо се телефоном, дан пре тога, да се сусретнемо испред зграде у којој смо у студирали, после часова које будемо одржали својим ђацима, у различитим школама у којима радимо. Требало је да се суретнемо да разменимо књиге и да поразговарамо. Она је објавила две књиге прозе, зналачки писане, и не мали број књижевних приказа и есеје по часописима. Ја сам објавио десетоструко више - књига стихова, прозе, есеја, драма, антологија. Неке од тих књига је узела да прочита; очекивао сам да чујем њено мишљење и примедбе о три моје књиге, есеја. Узгред сам понео и примерак мог новобјављеног романа "Месечева свадба" , да јој поклоним. Знао сам да није имала среће са издавачима, као уосталом много година и ја. Закаснила је неколико минута. Причали смо, упадајући једно другом у реч, о погубности ужасавајућих егзистенцијалних и судбинских прилика којима смо живи очевидци, мање о нашим књигама.

Показао сам јој, узгред, и Каталог (одштампан) свих 25 књига УМЕТНОСТИ МАХАГОНИЈА, иако место није баш било згодно за показивање таквих ствари.

Упитала ме је кратко: "Куда толико журиш?Зашто?"

Нешто слично ми је, месец - два ,пре тога, рекао и мој млађи брат Александар Лукић :

" Човече, теби су током 1998 / 99. године објављене преко 15 књига, толико неки писац не објави читавог живота!"

Мој брат је у праву. И моја књижевна пријатељица је донекле у праву. Већина наших познаника, у Београду, или у унутрашњости, међу којима има даровитих и позваних писаца, објавила је две, или четири - пет књига, и ту стала, при том већ су дубоко загазили у шесту деценију. Па, добро, има и неколико оних, који су умели да пливају и да се прилагођавају приликама издавачким и иним, и при том објавили и по двадесетак књига, али их је мало.

Рекао сам, испред Филолошког, сасвим искрено, мојој књижевној пријатељици:

"Желим да се објави свих тих 25 књига УМЕТНОСТИ МАХАГОНИЈА...да бих могао, к о н а ч н о, да збацим свлак са себе, змијски..."

"Али, зашто?"

"Вероватно да би ми заблистала кожа новим сјајем..."

Све су то, разуме се, метафоре, које одражавају истину.

Међутим, пошто је моја познаница и пријатељица била осим писца и мајка две кћери, рече :

- Али, све ће то бити на уштрб твоје деце, о којима, на жалост, само ти мораш да бринеш?...Одузимаћеш им од уста; одузимаћеш им себе од себе?...

Итд.

Била је у праву; слегао сам раменима; реч је о судбини, која се не може изменити...Да, покушала је још нешто да ми стави до знања. Треба да се концентришем на свој следећи роман, да пишем добро, сабрано, боље, још боље, најбоље могуће, како бих добио једну од најугледнијих књижевних награда. Јер, како она верује, обичан свет, најшира читалачка публика, чита само награђене књиге. - Ујео сам се за језик, да се не бих насмејао; јер она је говорила искрено, као што је и писала : најсолидније оцене мојих претходних романа написала је управо она. Међутим, највише књижевне награде на Балкану, па и у свету, не додељују се најбоље написаним књигама... За то има барем стотинак примера!

Наш разговор је, при крају, ушао у поље проблема књижевне судбине, моје књижевне судбине...Био сам у том тренутку недовољно приправан да у најкраћим сажетим цртама кажем оно што се тиче спектра тога питања. Не пише се само да бисмо освојили највише награде и признања, новац и све оно што иде са њим.

Друштвена признања и вредновања, увек, касне. Са тиме се писац који рачуна на дуге стазе, мора помирити као са нечим природним. Писци често бивају рехабилитовани после смрти, посмртном славом, пре свега признањем читалаца...

Када сам касније, у својој канцеларији, прегледао примерке књига које ми је пријатељица и вршњакиња вратила, видео сам да је на првој страници, пожутелог првог издања Музеја Немогућег Ратара (Заветине, 1996), записала графитном оловком:

"Мирославе, Ти си цвет мушкатле, а ја сам цвет кактуса, мада то звучи апсурдно јер ја сам бићем жена а ти мушкарац.

Ја црпем снагу за раст свога цвета из опорости; и мој цвет уметности јест снажни опори плод усамљености.

Цвет твоје имагинације је питомији и светлији, мада такође усамљенички, али му је и земља и стабло из којег ниче прозрачнији..."

Написала је нешто лепо, искрено и можда тачно.

Нисмо се дружили, док смо студирали; други су ми били пријатељи. Временом се испоставило: лажни. Не сви. Са њом сам се спријатељио - последњих година. Оно што су моји мушки пријатељи, колеге, писци и критичари, требало да напишу о мојим романима ЛИТУРГИЈА и УЈКИН ДОМ, написала је - она, жена. Нисам јој никада упознао мужа, ћерке; нисам је позвао у госте нити је она мене. То је било једно књижевно пријатељство, неочекивано. Пошто сам и сам вечно кубурио са издавачима, нисам био у стању да јој помогнем конкретно, око објављивања њених рукописа; уосталом, она није ни журила да их објављује. Сигурно је искусила многе ружне ствари у паклу нашег издаваштва, разочарања и горчину?...

*

Могу да замислим ону собу, у нашем родном дому у Мишљеновцу, у којој сам, још као ученик осмог разреда основне школе, дакле пре уписа у гимназију, написао један сонетни венац, који сам изгубио. Било је то 1965. године - пре 35 година. (Сећам се великог зеленог стола, славског, нерета на њему; ноћи, дубоке ноћи; и нелагодног осећаја што пишем и бдим, док моји најближи спавају.) И пре тога сам писао песме, и објављивао их повремено у листовима намењеним ученицима основних школа. Читав мој живот је - књижевност. Прожет је сећањима, сновима и размишљањима, стремљењима, неразумевањима и устукнућима, ударцима судбине.

Сада, када сам ушао у педесету и када бацам дуге погледе уназад, видим да је мој живот налик на неред, митски.

Почев од ове 2000. - те године, па током неколико следећих година, биће, верујем, обелодањено тих 25 припремењених књига УМЕТНОСТИ МАХАГОНИЈА.

Неке од њих су већ објављене, неке ће бити први пут објављене...

Те књиге су мој живот, у њима је непотпуна прича о њему, или како би Јунг рекао "о самоостварењу несвесног. Све у несвесном тежи да се испољи, али и личност такође жели да надрате сопствене несвесне узлове и да искуси себе као целину".

Мој живот је мит, а УМЕТНОСТ МАХАГОНИЈА је метафора.

Оваквих књига, као што је ова, у српској књижевности нема; али она није написана зато, да би попунила једну празнину те врсте : она је настала по унутарњој представи, по оном што ја као човек и уметник представљам суб специе аетернитатис : а то може да се изрази једино путем мита.

Поновићу, мит ме је одувек привлачио, и онда када нисам знао шта он у својој суштини представља : зато што је он (Јунг зна) , "особенији и изражава живот тачније него што то чини наука. Наука се служи појмовима просечности који су превише уопштени да би могли исправно да процењују субјективну разноликост појединачног живота".

Јунг је знао да се у много чему разликује од осталих људи, али није знао какав је човек заиста.

Какав је човек заиста био Данило Киш? Леонид Шејка?Сведенборг? Или Емерсон? Јосиф Бродски? Емил Сиоран? - Понеке од њих сам могао лично да упознам, али сам то пропустио.

Понекад ми се чинило (скоро увек када сам размишљао о томе да треба да сазидам Кулу песника на имању мојих предака) да сам више потомак Јунгов, него Лукића звишких; међутим, нисам уживао да се упоређујем са другим ствараоцима, не из бојазни да би то често ишло на моју штету, већ зато што свако има своју судбину, посебну, непоновљиву и неупоредиву. Јунг пише : " *Слично сваком другом бићу и ја сам делић безмерног божанства, али не могу да упоредим себе ни са једном животињом, биљком или каменом. Једино митско биће има већи опсег од човека...*"

Ко сам ја и ко је човек? То сам питао себе, и то сам питање постављао и у стиховима које сам објављивао као деветнаестогодишњак? Да ли смо ми оно што је на фотографијама, или представљамо "психички процес којим не управљамо, или то остварујемо делимично"?

Заблуда је да постоји коначни суд и оцена о нама и нашем животу и нашој судбини.

"Прича о животу започиње негде од неке тачке коју смо случајно упамтили; па ипак, све је већ тада било крајње сложено. Ми не знамо како ће се живот завршити. Стога прича нема почетка, а крај се једино може слутити.

Људски живот је неизвесни експеримент. Он представља изванредну појаву једино у бројчаном смислу. Посматран за себе, живот је пролазан, тако недовољан, да је дословно право чудо да било шта уопште може да постоји и да се развија. (..)

Живот ме је одувек подсећао на биљку која црпе живот из свог ризома. Њен прави живот је невидљив, скривен у ризому. Део који се налази изнад земље траје само једно лето. Тада увене - и као да никада није ни постојао, попут пролазног привиђења. Када размишљамо о непрекидном развитку и пропадању живота и цивилизација, не можемо да избегнемо утисак крајње ништавности. Па ипак, никада нисам изгубио осећање да нешто живи и траје испод вечног тока. Оно што можемо да видимо само је пролазни цвет. Ризом је оно што остаје.

На крају, једино што је вредно помена из мог живота јесу они догађаји путем којих је у овај пролазни живот проваљивао бесмртни свет. Због тога поглавито говорим о унутарњим искуствима, међу које убрајам снове и визије. (...) Они су били ужарена магма из које се

кристализовала стена коју је требало дорадити.

Сва друга сећања на путовања, људе и моју околину, избледела су пред овим унутрањим дешавањима..."

Ове дубоке и истините речи, записао је Јунг у својој осамдесте и трећој години живота, подухвативши се да исприча свој лични мит.

Сећања на спољашње догађаје из нашег живота временом у највећој мери избледе и нестају. Међутим, сусрети са "другом" стварношћу, суочавања са несвесним, остављају неизбрисив траг. "То царство увек је било пребогато, и у поређењу са њим све друго губи важност".

Нисам на време и детаљно читао Фројда - нешто ме је увек одбијало од његових књига; па и током студија.

Дела Јунга открио сам касно. Желео сам да оснујем Музеј Немогућег Ратара, Комплекс Спасово, и о томе сам написао књигу - пре него што сам читао Јунга. До своје имагинарне Куле песника дошао сам сам. А онда сам једне зиме, листајући хрпе пожутелих часописа, открио Јунгов текст о Кули и усхићено схватио да је име тога научника било уписано на мојој судбинској листи од почетка, и када о њему и његовим сазнањима и делима појма нисам имао, тако да је упознавање са њим касније истовремено представљало и нешто налик на сећање. Више од сећања...

Јунг је схватио, као нико други, важност унутарњег искуства које је обележило мој живот и судбину, моје стваралаштво. Могао бих ове редове потписати као своје:

" Рано сам увидео да одговори на проблеме и сложеност живота по правилу вреде веома мало уколико не долазе изнутра. Спољашња дешавања не представљају никакву замену за унутрашње искуство. Стога је мој живот био веома изузетно сиромашан спољашњим догађајима. (...) У стању сам да разумем себе једино у светлу унутарњих догађаја. Они дају јединственост мом животу..."

Нећу никада написати своју аутобиографију, јер нема потребе. Можда је она већ написана и садржи се у мојим стиховима.

*

Из више разлога (оправданих и неоправданих), главнина моје поезије остала је недовољно позната; али мене то посебно не брине : зар ће тако остати задуго, зар и после изласка три обимне књиге моје поезије - Златног пресека, у оквиру Уметности махагонија?

Чак и да тако буде у прво време, то неће бити мој проблем.

Прво сам почео да пишем и објављујем стихове и песме, али сам се прочуо као романијер и есејист, антологичар. Поезију сматрам веома важном јер оно што сам написао не представља само - (рајска) острва сећања, већ и острвца спашеног искуства - и када се чини да свака песма за себе плута по мору неодређених утисака, то је само привид : све је повезано једно са другим. Никада ме нису спутавала строга жанровска одређења и никада нисам покушавао да повучем некакву неприродну границу између онога што се сматра (у ужем смислу речи) стиховима, прозом, есејом. Пишући велики роман ВЛАШКА ГОЗБА, досећао сам се нечега што је можда било једна од најранијих успомена из мога живота, и што је упочетку представљало магловит утисак, какве су понекад пролећне облачне ноћи, када месец ипак успева да се пробије : Месец се пробио и својим сјајем обасјао бокоре јасмина, процветалих јасмина, и гране расцветаних олеандра, и ја сам видео тај сјај, онако како сам га доживео као дечак, и успео сам да га сачувам, задржим неколико тренутака испред својих очију : осетивши притајена даха, неизмерну и безграничну дубину мита и богатство које сам, одрастајући потиснуо, можда чак згазио...Сетио сам се и једног процветалог бреста крај бунара близу дворишта дома мога стварног ујака, опалог цвета на раскршћу сеоском, у прабини на месечини, осетио сам његов мирис, као и мирис јасмина, мушкатла и цветова олеандра, и наједанпут схватио да имам сећања која сежу у веома далеку и дубоку прошлост. Дубљу од свега онога што сам већ написао...

*

То није разлог за одустајање, да престанем да пишем; то је изазов да створим дубље песме, дубоке.

Слике анђела сам, претпостављам, први пут видео, не у нашем месном храму, малој белој црквици на брегу, већ на иконама у дому мога ујака. Увек сам некога волео, мајку, ујака, оца, покојног деду, суседе, рођаке, земљаке, девојке, жене, моје синове, па понекад и - оне који то нису заслуживали. Волео сам и волим и оне којих више нема. Ја сам тако кроз оне које сам волео повезан са Духовним светом на сваки начин. Ја сам волео и свога унутарњег човека : оног који је мислио по Саобразностима. Дуго нисам схватао анђеле, али ми није падало на памет да доведем у питање њихово постојање. Они не мисле попут људи према природним стварима, и зато их људи не могу разумети. Међутим, човек коме је дато да упозна знање Кореспонденције, или Науку о Саобразностима, може бити повезан са анђелима кроз мисли свога ума. Човек може општити и разговарати са анђелима кроз свог духовног или унутарњег човека. Једна од недостижних књига на овом свету је БИБЛИЈА : она је спој са Небом, и у њој су све речи написане у саобразностима. Да би неко био песник, доиста то био, пожељно је да овлада, заиста овлада, знањем о саобразностима, древним знањем, помало заборављеним, јер онда ће разумети речи у њиховом духовном значењу, и биће му кроз то дано да упозна тајне од којих нема ни трага у дословним значењима. Речи су, заиста, велика тајна: оне имају дословни и духовни смисао. Сведенборга треба читати поново, опет и опет, јер је много тога знао. "Дословни смисао полази од ствари какве су оне у свету, а духовни смисао од ствари какве су оне у Небу..."

И пошто спој Неба са светом постоји кроз Саобразности, дате су такве речи у којима је свака јота саображена...Нисам случајно уронио уронио у неисрпни и непознати свет старобалканског наслеђа : учинио сам то због Златнога века, за који писци антички кажу чак, говорећи о том веку, да су становници неба обитавали с људима и одржавали с њима блиске везе, као пријатељи с пријатељима. Зрели Гете и позни Бетовен су то нејасно осетили не и на најсрећнији начин изразили...Привлачила ме је и још увек привлачи уметност прадавних људи, који су били небески људи (мислили према самим Саобразностима ; природне ствари су им служиле само зато да на тај начин мисле); они су, ти прадавни људи, били повезани с анђелима с којима су и разговарали, и Небо је - кроз њих - било спојено са Земљом.

*

Сви векови који су прошли, од Сребрнога и Бакарнога, до овог Гвозденог, који се окончава Епохом Хокус - покуса, представљају ...рудник...уметности махагонија, која неће бити заборављена, и могу се упоредити са Паклом у коме се људи окрећу према мраку и густим тминама, окрећући леђа Господу и Небеском Царству, или Духовном Царству. Наравно, у свим тим вековима је било и Генија, који су се окретали према густим тминама, које су тамо владале уместо светског Сунца. Било је и Духова, који су се окретали према мраку, који је био у Небу на месту Месеца. Мало их је на овом свету веровало у други свет, и они су на другом свету окретали свој поглед према ономе што је у њима преовлађивало, а то значи према својим љубавима...Човек је на овом свету научио да опажа према Природном свету, где су стране света одређене према изласку и заласку Сунца. На другом свету су стране другачије одређене. Хиљадама година није се схватало савршенство Бога у безусловном смислу, и ко зна колико хиљада година људи верују да је овај природни свет овакав какав је нешто друго и самодовољно, ограничено и коначно. Не зна се, или се упорно пориче да он као такав одсликава замршене односе духовног значаја, који су превасходни и према томе узроци свим односима који владају у природном свету...Анђели су тешко схватљиви земљаским бићима, јер њима земаљско Сунце изгледа као нешто тамно, сасвим супротно небеском Сунцу; а Месец као нешто мрачно, сасвим супротно небескоме Месецу, и то увек. Космос је сложенији, савршенији и огромнији него што обичан људски ум може појмити; у њему су Природно и Духовно повезани нераскидивим везама; овај Природни свет је прожет духовним светом, и природни свет као такав не би ни могао постојати без духовног, као што ни духовни не би могао постојати без природног као своје основе којом се завршава...

*

Ово није теолошка лекција једног писца који се старећи окренуо мистицизму. Како су позитивисти често спочитавали Гогољу, не схватајући зашто је написао књигу о божанственој литургији.

Не заборавимо : Анђели увек имају Исток пред лицем, иза Запад, десно Југ, а лево Север. (Цело Небо се окреће према Господу као према своје заједничком Средишту...)

Небески Редослед је задивљујући :

Никоме у Небу није дозвољено да стоји иза другог и да му гледа у потиљак; а када се ипак то деси, тада је утицај доброг и истинитог, који долази од Господа, поремећен.

Природно је чезнути за Небеским Редоследом на Земљи, баш зато што она понајвише личи на пакао, због толиких поремећености.

Јер у Пакловима на Земљи многи не гледају према Господу као Сунцу и Месецу, већ на супротну страну од Господа, према густим тминама...Од Сребрног Века до овог Гвозденог, Рђави Духови су се раширили, као Влак на помани, верујући и желећи да обмане буду истине...Рђави Духови не примају истину, јер нису у добром стању, већ у злом, које никада не прима истину...Тако је и са човеком, он може бити препорођен кроз истине, али само у оној мери у којој је у добром...

Добро је Господња Присутност, јер се према њој у Небу све одређује. Кроз њу Анђели стичу мудрост, преко ње се све шири све и стиче судеоништво у бесмртном.

Другим речима, кроз њу анђели мисле духовно, а не природно као људи.

Али је понеким људима дато да се укључе у мисли анђела. Неким песницима свакако...

*

Понеким песницима је дато да буду сасвим прожети неким митом, да виде облик неког Мита : наиме да је Мит себи сличан и у малим и у великим деловима.

Сећам се - када је било тренутака за радост, када сам био млад, дечак, момак, или студент, на вашарима, или шетајући обалама Пека, окретао сам се према бреговима замишљено, и откривао стабла на пропланцима у даљини. Главни разлог је у томе, што су неке метафоре присутне у свакоме врло рано колико је тај становник Мита у љубави и вери, и што све изгледа близу или далеко, у зависности колика је присутност Мита, јер се према њој у стваралаштву све одређује. Кроз њу, осећао сам, анђели и песници говоре у мудрости.

Говоре метафорама разумљивим и људима и анђелима.

Привлачила су ме нека усамљена стабла на бреговима у даљини; гледао сам их не знајући да кроз њих мислим духовно, а не природно као људи, да кроз њих видим своју будућу судбину.

Важно је познавати све митове, Целокупан Мит, и можда неки посебан, близак облик Мита, јер од њега зависи небеско удруживање

и општење, свако ширење мисли и осећања, ширење умности и мудрости анђела и песника. Из овога произилази да је неки писац или уметник онолико мудар и велики колико је у облику небеског мита, односно колико јесте облик Неба, јер облик Мита потиче од небеског реда и слаже се са тим редом...

Метафоре разумеју анђели; оне навиру из унутрашњег мишљења. Анђели знају да из једне метафоре открију главно осећање, јер на њега обраћају нарочиту пажњу. Сведенборгова послуга је често виђала писца како разговара с невидљивим бићима на њима непознатом језику...На том језику је написана најлепша уметност будућности...Уметност будућности је ближа анђелима и савршеноме; она је налик на говор небеских анђела, као мирна река, мила и скоро без прекида...

Верујем у књижевност и поезију будућности, у писце и творце чији ће живот разума чинити светлост неба, и који ће стварати према Божанском Истинитом. У Божанском Истинитом постоји неописива моћ, моћ анђела, моћ по којој је створено небо и свет са свим што је у њему. Верујем, дакле, у оне речи кроз које је све створено; без њих ништа не би било учињено. Свет је по незаборавним речима створен, кроз Божанско Истинито, које произилази од Господа...

НАПОМЕНА УЗ ОВО ИЗДАЊЕ

Иако замишљена као последња књига у опусу УМЕТНОСТ МАХАГОНИЈА, **Усамљено дрво**, I појавиће се међу првима. Некако у исто време када и : БРШЉАН ОКО МЛАДОСТИ (песме) , НЕСЕБИЧАН МУЗЕЈ (друго допуњено издање), Духови, 1, Метафизика у белом оделу, IN CONTINUO, 1, Кућа светих ратова, Русаље , ТУГА ГОЛЕМА (роман) , и Музеј Немогућег Ратара (треће издање) ...Уствари, било је то пилот издање (педесетак примерака). Тих неколико књига, уз УСАМЉЕНО ДРВО, I , имају не само комплементарне наслове, већ и садржаје. Између БРШЉАНА и УСАМЉЕНОГ ДРВЕТА стоје многи светови, порађајући нове... Неки од текстова, који су ушли у ову књигу, прелиминарно су већ били објављени, или у часописима, или у неким другима издањима мојих књига. Где год је нешто требало изменити, исправити (када је реч о већ објављиваним текстовима) , учинио сам то без устручавања. Ова књига, средином марта 2000. године, објављена је као пилот издање у 50 - ак примерака; али аутор је то пилот издање издање прекомпоновао. *Ово и овакво издање , сматрам, коначним.*

ГРЕШКА. Приликом коричења тог пилот издања, књиговезац је неколико примерака погрешно укоририо : *Усамљено дрво, 1*, укоририо је корицама једне друге моје књиге **УМЕТНОСТ МАХАГОНИЈА**, I Била је то плодна "грешка" : већ средином 2000. године сазрело је у мени; потреба : проширења дела која ће ући у мој Опус, са 25 на 32 дела. Користим прилику да најавим још 7 књига, које ће ући у мој Опус, под насловом **Уметност махагонија**... Поднаслови тих књига биће објављени у првој од тих књига, 26., надам се, почетком пролећа 2002.

УМЕТНОСТ МАХАГОНИЈА
(Опус Н° 1 : 1968 - 2000)
ДЕЛА Мирослава Лукића, у 25 књига

Miroslav Lukić

USAMQENO DRVO, I

25. књига Опуса Н° 1 : Уметност махагонија

Прво, брош. издање. Март - август 2000.

Издавачи

Мобаров институт пишчевих издања

Београд, Сердар Јанка Вукотића 1/ 13

Заветине, Мишљеновац, 12254 Раброво

Уредник Целокупнога Опуса

Александар Лукић

Уредник овог издања

Димитрије Лукић

Припрема и штампа

Студио српских библиофила

Бела мануфактураPress, Мишљеновац (Кућа Лукића)

Тираж : 1000

© обавезан, Мирослав Лукић

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

929 : 82 Лукић М.

ЛУКИЋ, Мирослав

Усамљено дрво. 1, Улаз у Лавиринт, излаз,
поетика, белешке / Мирослав Лукић. - [1.
броширано изд.] . - Београд : Мобаров институт
пишчевих издања ; Раброво : Заветине, 2000
(Раброво : Бела мануфактура Press) . - 164
стр. ; 21 цм, - (Уметност махагонија : опус
нЕ 1, 1968 - 2000 ; књ. 25 (Дела Мирослава
Лукића : у 25 књига)

Тираж 1000.

929 : 82 Црњански М. 886. 1/.2. 09 82. 01
а) Лукић, Мирослав (1950 -) б) Црњански,
Милош (1893 - 1977) - "Код Хиперборејаца"
ц) Књижевност - Метафора
ИД = 86061580

